

ჭვიად ვაშლიყრამ

№1 (23).
2006 წლის
იანვარი

საიდან იწყება სამშობლოს სიყვარული?! ალბათ რიონის ქვედა დინების სისწრაფიდან, მტკვრის დარბაისლური დღეებიდან, ენგურისა და თერგის თავაწვევტილი თავდავიწყებიდან, მზის სხივები ერთმანეთთან თამაშში რომ ბრჭყვიალებენ და ასარკებენ წყლის ზედაპირს, თან ქვების ქვირ გულს რომ ათობენ; იქნებ სვანური კოშკის კენწეროდან სიმაღლეების აღმაფრენით აღტაცებული და ჯიხვის რქაში ჩაწურული ქართული სისხლის მომუშავეებიდან - ლოცვა რომა სადღევრძელოში ჩამოძვრწილი და ენა-მჭვერით გადმოცემული; სვეტიცხოვლის საძირკველში წმიდა სიღონის მკლავებში განსვენებული ჩვენთვის წილად რგუნებული მაცხოვრის კვართიდან, ხელისგულივით პატარა, მაგრამ უკიდევანო სიყვარულიდან, ტიციანი რომ იტყოდა: „ნეტა სადა აქვს ამ ზვარებს ბოლო, ვინ დარვო ერთად აძლენი ვაზი, სჯობს ადარ გქონდეს სულაც სამშობლო, ანდა არ იყოს ასე ლამაზი“.

მ. პაჭახიძე, მე-2 კვერდზე

მრავალ ახალ წელს!

როგორ მომნატრებია თოვლი... ახლა ფანჯარასთან ვდგავარ და თეთრი ფანტელების ცეკვას ვუცქერ. მგონია, რომ ნაცრისფერ ცას მომწყდარი ფიფქები მხოლოდ დაბლა დაშვებისას თეთრდებიან. მჯერა, რომ თითოეულ ფიფქს ბგერები მოაქვს ციდან და შენს მესხიერებაში ცდილობ, რომ ახუნძლო ეს ბგერები...
წლებანდელ პირველფიფქობაზე მე ჯილდა დათუაშვილი გამახსენდა... მისი სიმღერით...
„თოვლი მოსულა ამ დილით, რაღაც ახალი იწყება, არა ყოფილა ადვილი, ფიქრებთან მარტო დარჩენა“.
გარეთ ისევ თოვს... თვალსაწიერი ფიქრებითა და ფაფუკი თოვლით დაფარულა, შიო მღვიმელის სიტყვებიც მახსენდება, „თეთრ საბნის ქვეშ გაყინული არემარე დაღვრემილა“.
მეც მოვიწყინე! რას არ გავილებდი, რას არ გავცემდი, რომ ახლა ნიუ ჯერსის კი არა, ჩემი ქვეყნის, ჩემი დედათბილისის დათოვლილ სახლებს ვხედავდე, თეთრად დახატულ რუსთაველის გამზირს, მხრებდათოვლილ გორგასალოს, ბამბით მორთულ მთაწმინდას... და ქუდ-კაშნეთი შეფუთნულ ქართულ სახეებს...
ჩემი თბილისი ყველაზე ლამაზი პირველი თოვლის სისხამ დილასა... ჯერაც გაუკვალავი, თეთრ საბან-ასხმული... აქაოდა, თეთრი ფერის მეფობაო, ბუნების საკამურებიდანაც თეთრი კვამლი ამოდის... ისევ ჯილდა მაგონდება... თეთრ თბილისზე სიმღერა რომ გვაჩუქა და თავად სისხლის გათეთრე-

ბის გამო რომ დაგვშორდა...
ახლა, როცა დროის გადმოსახედიდან მისი ბაგედან მომწყდარ ამ ბგერებს ვუსმენთ, ვხდებით, რომ თურმე საკუთარ თავზე მღეროდა, იცოდა რომ ფანტელივით გაქრებოდა და დიდ ტკივილს დაგვიტოვებდა:
„იყო და არა იყო რა, რა იქნებოდა ნეტავი, იყო პატარა ჩიორა, სუსტი და გაუბედავი. სად დაიკარგა, ვინ იცის, იქნება გზა აერია, თოვლი მოსულა თბილისში, თბილისი თოვლისფერია. ფოთლის ქვეშ ხელებ-გაშლილი ვდგევარ და გული ღონდება, არა ყოფილა ადვილი წარსულის გადავიწყება“
ჯილდას გზა არ არევია! უფალი თავის სამფლობელოში საცხოვრებლად ანგელოზებს არჩევდა და ჯილდაც იქ არის ალბათ...
აი, გზა-არეული კი, ეს მერამდენე წელია ჩვენ დაგებორიალობთ უცხო ნაპირებს... მხრებზე წლებთან ერთად თოვლიც გვათოვს და იმ დალოცვილ თოვლიან თბილისს მხოლოდ სიზმრებშია ვხედავთ.
- სიზმრები ხდება ხოლმე-ო, გამიგია...
„თოვლისფერი თბილისის“ სიზმარი ამინდინე, ღმერთო!
მანუჩარ პაჭახიძე

ანსკოზი

წუხელის ბიჭი დაბადებულა, გადაჭარბებდა თუ არ ჩამითვლით, ისეთი ბიჭი დაბადებულა, დაურქმევიათ თურმე დავითი! წუხელის ბიჭი დაბადებულა, დაურქმევიათ იმისთვის - ცოტნე, შენ - ორგულობავ, აბა გაბედე და გული ჩვენი ისევე კორტნე. წუხელის შოთაც დაბადებულა, დაბადებულა თურმე დემეტრე, განგებავ, ჩვენი საქართველოსთვის რა სინარული გამოიმეტე! წუხელ ცის კარი ცხრავე გაალო ყველა გმირმა და თავდადებულმა, დაბადებულა თურმე ვახტანგი, წუხელ დემეტრე დაბადებულა. საქართველოს ცა, ისეც მაღალი, უფრო მეტად ამაღლებულა, დაბადებულა მთვარე-გიორგი, თურმე ილია დაბადებულა! წუხელის მტერი - ერთპირად ჩვენი მოსპობის მდომი - დადარდებულა; დაბადებულა თურმე სულხანი, გრიგოლ ხანძთელი დაბადებულა. დაბადებულა ბიჭი პაატა. გათენებულა წუხელის თეთრად: დაბადებულა სამასი გმირი, ვით დაიხოცნენ, ისევე ერთად! წუხელის გოგოც დაბადებულა, ცის ნამი, ცისფრად ნაკამკამარი, ისეთი გოგო დაბადებულა, დაურქმევიათ თურმე თამარი. დაბადებულა წუხელის ნინო და ქეთევანი დაბადებულა. ის ბნელი ღამე თურმე უეცრად ღვთიურის ნათლით განათლებულა. ყველა ზღაპარი - ნაოცნებარი ახდენილა და გამართლებულა: დაბადებულა თურმე ნესტანი და თინათინი დაბადებულა. და გიხაროდენ! ქართველთა შორის ღვიძლ ძმათა ხიდი კვლავ გადებულა და ერთიანი, ნანატრი დროის, ქართლი ხელახლა დაბადებულა!
ანსორ აბულაშვილი

ჩოქაჭოქის
ქაღალდი

ერის ფუნქცია მარადისობის საპურთხველთან

ისტორიას უყვარს რაინდები და გმირები, მათი არსებობა არის ლამაზი თვით ისტორია, იგი უწყობს ხელს გმირისა და რაინდის წარმოშობას როგორც რეალურ ხილვად ქმნილებას და როგორც ხელოვნურად კონკრეტული მომენტისათვის წარმოშობის, ან სულაც საპნის ოპერასავით ათასნაირ ქობადი ფერუმბოლით შეკოწიწებული-შეღამაზებულს. მას დრო არ ქმნის, მას ეპოქა ქმნის და თავისი იდეოლოგიური წინსართ-ბოლოსართებით (დროს მოაქვს ეპოქა, ეპოქას კი საარსებო სტრუქტურა თავისი იდეოლოგიის შეზღვევის ხეობრივი მაგალითი, რომლითაც გამყარებული იქნება ეპოქა დროში). ცხოვრებას აზრი მაშინ აქვს, როდესაც გმირის, მეფის, წმინდანის ცხოვრებით ექსტაზირებული (ზოგ შემთხვევაში ეგზალტირებული) ერთი (ზოგ შემთხვევაში - ბრბო) თავისი ბუნებრივი მონაცემებით ერთნულ ენერგიაში ერთიანი მუხტით იკვრება და უმაგალითო, ეპოქალური მნიშვნელობის ძვრები ხდება.

გმირის შექმნით ერთი ღმერთს ეძებს, - ისეთს, როგორც თვით გმირია. ამით იკითხება ამა თუ იმ ეპოქაში ერის ხეობრიობა. მთავარია ამ ძეგლში არ დამახინჯდეს ღმერთი, რადგან არ დაიშალოს ერის სული.

სული სამშობლოს უსაზღვრო შეგრძნებაა, უკიდურეს შემთხვევაში ნოსტალგიას რომ წარმოშობს დაუკლებლად და სულის შემსუთუველს.

საიდან იწყება სამშობლო, სიყვარული რომ ჭირდება?!

ალბათ რიონის ქვედა დინების სისწრაფიდან, მტკვრის დარბაისლური ღელუნდანი, ენგურისა და თერგის თავანწყვლილი თავდავიწყებდანი, მზის სხივები ერთმანეთთან თამაშში რომ ბრწყინვალეები და ასარკებენ წყლის ზედაპირს, თან ქვების ქვიშურ გულს რომ ათბობენ; იქნებ სვანური კომპის კენწეროდან სიმაღლეების აღმაფრენით აღტაცებული და ჯიხვის რქაში ჩაწურული ქართული სისხლის მომუშაებებიდან - ლოცვა რომაა სადღეგრძელოში ჩამოძვრული და ენა-მჭვერით გადმოცემული, სვეტიცხოვლის საძირკველში წმინდა სიღონის მკლავებში განსვენებული ჩვენთვის წილად რუგნებული მაცხოვრის კვართიდან (სამშობლო რომაა სწორედ მაცხოვრის მისტიკური სამარე... და ჩვენ ოდითგან ტკბილ იესოში ვეძებთ სამშობლოს და სამშობლოში ტკბილ იესოს, თუ ეს ურთიერთშერწყმა დაირღვა, ერთი დაკარგავს მსოფლიო ფუნქციას და მას დაეძვლება სული), ხელისგულით პატარა, მაგრამ უკიდურესად სიყვარულიდან, ტიციანი რომ იტყოს: „ნეტა სადა აქვს ამ ზვარებს ბოლო, ვინ დარგო ერთად ამდენი ვაზი, სჯობს აღარ გჯიხდეს სულაც სამშობლო, ანდა არ იყოს ასე ლამაზი“.

გმირი და რაინდი, - წელან ვახსენე. წმინდა გიორგი ქართველი ერის ისტორიის მთელ რიგ ეპოქათა გმირთა გმირია, იგი ჩვენი სამშობლოს სულიერ მოძღვრად და სიმბოლოდ იქცა. ეს ის შემთხვევაა, როდესაც მოდემას ბუნებრივად უჩნდება მითხრობილება გმირისა და წმინდანის მარადიული სახების წვდომისა, რათა ამ გზით ეზიაროს ღმერთს და მიიპოვოს ღვთის კურთხევა, სულიერი განწმენდა და თვითგადარჩენა. პრომეთე-პირანიც კი ერთი მითოლოგიური სიბრძნის იდეალების

საბურველით შემოსა და ალვეორიული მეტყველების ნიუანსები შესძინა და გარდასახა გონიერი ერის აქტიური ძალად. ხოლო ნაცარქექია ზღაპარი არაა, იგი მთელი ეპოქაა მხოლოდ ქართველი ერის კუთვნილი და ანალოგი არ მოეპოვება საკაცობრიო ცივილიზაციაში (ნაცარს რომ ქექავს ღვინადაც, აქაიდა, საკვამურს

როსები ვერასოდეს მოგვერევა. ეს ინსტიქტი ღრმად ჩაჯდა ერის ფსიქიკაში და ღრმად რომ დააკვირდე, გასაოცარი და შემადრწუნებელი უღმობელობა და ცინიზმი ისაზება ჩვენს მსოფლჭვრეტაში. ეს ზუსტად დააფიქსირა ილიამაც და მოგვიანებით მსოფლიოს აუწყა ფიროსმანმა. თავდაბირველად გულისტკივილით აღიქვამდნენ ერის მამები ამ ჩვენს თვისებას, შემდეგ კი იგი სამშობლოს მღვაერ იარაღად იქცა ყველა მომხდურის წინაშე. ეს არის სწორედ ინდიფერენტულობა. აი, მკვეთრი მაგალითები - ჩამოვიდა პუშკინი, ვასვით, ვაჭამეთ, დავხანეთ... გვლანძბა და გვთათხა, ჩვენ კი ფეხებზე დავიკიდეთ თვით პუშკინი და გავაგრძელეთ ჩვენი დარღმადნული ყოფა. ასე გაერ-

გერმანიაშიც იზრდება, ამერიკაშიც და სადაც გაგვეგრძობა. უფრო მეტად კი იქაურობას ეტანებან, სადაც ბევრი სალაფიაა.

საქართველოში იზრდება ბავშვები, კიდევ უჭირთ და კიდევ უღიზიან. სწავლობენ და არანაკლებ და იქნებ უკეთესადაც ამ Hitlerjunge-ზე. ცხოვრებაში მეტი წარმატებები ექნებათ და იცით რატომ? იმიტომ, რომ ისინი სამშობლოს გამოადგებიან.

ჩვენ ფსიქოთერაპევტები არ გვჭირდება!

ჩვენ ქრისტიანი ერთი ვართ და ჩვენს გულისტკივილს, უკანასკნელ კუთხე-კუნჭულამდე მოძღვარს ვაბარებთ აღსარებაში. ჩვენ ღმერთთან

კვამლი არ ჩაქრეს, რადგან კვამლი სათვალავია კომში სიცოცხლისი).

და მინც, ყველა ერს უდგება თავისი არსებობის მანძილზე თავისი ბედისწერა - ფუნქციის დაკარგვის საშიშროება. ნაციის სიძლიერე და მოკიდებულია იმასზე, თუ როგორ გაუმკლავდება საკუთარ ბედსწერას. საქართველომ, მისმა მმართველმა კლასმა მე-19 საუკუნეში დაკარგა მისია, საკაცობრიო მისია, იგი ამოვარდა მსოფლიო განვითარების ორბიტიდან, ხალხი იქცა ლუარსაბგად, - კაცებად, რომლებიც ზედაპირულად არანაირ ცოდვას არ სჩადიან - და დანა წირვა-ლოცვებზე, არ მრუშობენ და ა.შ. სინამდვილეში კი ქვეყნის მმართველი ელიტა და არისტოკრატია მოიცვა მცონარებად. დაჟინდა ხრმალი, ფუნქცია დაკარგა ცხენს, ბრძოლასთან რომ იგივედებოდა, უცხო იერში შემოიჭრა ერისთვის სუცხო და მიუღებელი ნიუანსები - საღდაფინიზმი, თავის სრულმომცველობით. აისახა კიდევ მსოფლიო კულტურის საგანძურში ეს „ფეხებზემკიდობა“ და რუსეთუმება. ფიროსმანის ტილოებზე განუწყვეტელი სმა-ქვიფებია, განუწყვეტელი ზარხში, განუწყვეტელი ბოკება. ფეხებზე მოვიკიდეთ ერის სრული სიდუსჭირე და ღვინოში ვახრჩობდით დარდსა და ბოდმას. ღვინოში დაიხრჩო თვით ფიროსმანი და ვალაკტიონი. სამშობლოს შეგრძნება თანდათანობით ლამაზი და მწარე სიხმრად გადაიქცა. თვითდინებამ მსოფლიო კატასტროფამდე მიგვიყვანა. რევოლუცია ზოგიერთი ერისაკაცისთვის საფრთხივლა იყო, ზოგისთვისაც საფრთხე. და წამოვიდა სინამდვილის ყოფიერებაში ათასი ანტიგმირი...

შენ არ ჭირდება საქართველოს!
ჩვენ როგორც ადრე, ისე ახლაც ვცოდავთ. მაგრამ გენეტიკურად შემოგვრჩა ისეთი ძლიერი თვითგადარჩენის ინსტიქტი, რომ ვერანაირი ათასი შაპ-აბასები, თებურ-ლენინ-სტალინები და ხრუმხოვ-სო-

ძელდა ლერმონტოვთანაც, ტოლსტიისთანაც და სხვა მრავალ რუს კორიფებთან მიმართებაშიც. ეს თვისება საუკუნეების განმავლობაში გამოიბრძნდა და დღეს არათუ გულის მოსვლა და წყენა ინფორმაციულ ომებში, ფეხებზე გვეკიდია მავანთა და მავანთა შეხედულებები ჩვენზე. უფრო მეტად, თვითგადარჩენისთვის, საკუთარი თავიც გვეკიდია ფეხებზე, რათა ამ უღმობელ დროში არ გავითილოთ და არ გადავგვალაპოს დაუზოგავად უხეშმა და გაუთვალისწინებელმა მსოფლიო ახალმა წესრიგმა და საკაცობრიო მოვლენებმა. რაღაც მომენტში ფეხებზე დავიკიდეთ აფხაზეთი, რადგან ვგვონია, რომ ვერ დავიბრუნებთ და არ გვირდა შევაკვდეთ ამ უაზრო ომს.

ამდენად, ამ ყველაფრის ფონზე, ყალბად ჟღერს ჟურნალისტ თინიკო ჩითინაშვილის წერილის სათაურად წამოსროლილი დანანება ვიდაც მარცხ გორელაშვილის მიმართ, რომელიც თავბრუდამხვევ წარმატებებში ადამიანის სახეს კარგავს (ეს ინტერვიუ გერმანიაში გამოძავალ ჟურნალში „ქართული“ დაიბეჭდა და მისი წაკითხვა „მამულის“ მკითხველებს ჩვენი გაზეთის მე-13, თარს გვერდზე შეუძლიათ).

და რა ისეთი წარმატებები, რომლისთვისაც ის არ უნდა დაიკარგოს საქართველოსთვის?!

სავსებით არაფერი! არც ერთი ტური, ოლიმპიადი, საქართველი და სტიპენდიები არ ღირს იმ ფასად, ადამიანი (მაპატიეთ, და) ღორად იქცეს და ეს თვრამეტი წლის ასაკში.

საქართველოში რომ წაკითხონ მისი ეს ინტერვიუ, მერწმუნეთ, მას ერთი მეგობარიც აღარ დარჩება. შესაძლებელია საქართველოზე მოგონებებში დაიტოვოს ბიძა, ბებია და მამა-პაპისული სახლი, თუ ეს უკანასკნელიც სჭირდება მას, რადგან ღირს სამშობლო არ გააჩნია, იგი

მოლაპარაკე ხალხი ვართ და არა მომავალ ფსიქოთერაპევტ მარცხ გორელაშვილთან. ეს უფრო დიდი საქმეა და ღირსეული.

ჩვენ წითელი ჯვარი გვაძევეთ საქართველოდან, თავსაც ნუ შეიწუნებთ იგი ამ გვიდითა და მისითი საქართველოში სამოღვაწეოდ. ჩვენი რჩევა - კარგად ისწავლოს მან ფიზიკა და მათემატიკა, გაიმარჯვოს ტურებსა და ოლიმპიადებზე, აილოს ბევრი, ბევრზე ბევრი ფული, უნდა ამერიკაში იცხოვროს, უნდა იმის იქით.

ეს კი უნდა იცოდეს, რომ იგი საქართველოს არაფერში არ სჭირდება! დასაკარგი კი არა, თითქოს არც ყოფილა.

ასეა ეს! საქართველოდან ბევრი მიდიდა სასწავლებლად უცხო ქვეყნებში. ბევრი უკან ბრუნდებოდა მხოლოდ იმისთვის, რომ თავისი ქვეყნის სამაზურში ჩამდგარიყვნენ და თავიანთი ცოდნა-გამოცდილება მოხმარებოდა სამშობლოს. ეს ხალხი დიდი ხალხი იყვნენ და დიდი სახელი დატოვეს ისტორიაში, მათი ფრჩხილის ღირსეულად იყვნენ ფიზიკა-მათემატიკის-ფსიქოთერაპევტები. მათი ჩამოთვლა კი შორს წაგვიყვანს და სირცხვილი იქნება ამ უსახო სახის გვერდით დაყენება.

მას საქართველომ ყველაფერი მისცა - სწავლა, განათლება, აღიარება, საჩუქარიც (მართალია ხარისხით ნაკლები, ვიდრე ათასწვრიანი კომპიუტერი) და ვერაფრით ვერ დავადასაზარებულ საქართველოს, აი, ესა და ეს კაცი არ აღიარეთ და იძულებული გახდა დაეტოვებინა თავისი ქვეყანა. ამის თქმის უფლება მას არა აქვს. ფულის ღირებულმა წყურვილმა და ამპარტავიზმად დაატოვებინა თავისი ყოფილი სამშობლო („ყოფილი“ ცოლი გამოგია, მაგრამ სამშობლოს გამოცვლა?) იმიტომ, რომ სამშობლოს არ გააჩნდა მისთვის შესაფერისი ჯიბე.

ერთის მოღალატე სხვასაც უღა-

ლატებს. ეს მის მომავალ მიზანშიც აისახა, როცა იწინასწარმეტყველა, ამერიკაში მხოლოდ პროფესორად მივიღებარ.

და ბოლოს...

დღეს რომ ყოფილიყო საქართველო ნიკოფსიტივან დარუბანდამდის... მინტერესებს, რა პოზიციებზე დადებოდა მარცხ გორელაშვილი?!

რომ ყოფილიყო ძველებურად მძლავრი საგანმანათლებლო ცენტრები საქართველოში, სად წავიდოდა ნეტავ?!

რომ ჰქონოდა ივერთა-მიწას ისეთი დოვლათი და სიუხვე, რაც თამარის დროს იყო და არ გვექონოდა გამხდარი საოცნებო და იდეალად „დრო დავითის და თამარის“, ვისთან იმეგობრებდა იგი ნეტავ?!

მამინ, დარწმუნებული ვარ, ღორის ფსიქიკიდან გამომდინარე მჯიღებს დაიცივდა გულზე და საქართველოს დღევანდელმა გაათინ-დალაშქვდა, როგორც ფუქსავატი დემგოგი. არადა, თუ სამშობლოს შეგრძნებას არა აქვს გადამწყვეტი და არსებითი მნიშვნელობა, მამინ ანალოგიურად რა მნიშვნელობა აქვს მისთვის, ვინ მისცემს მას ათასწვრიანი კომპიუტერს თუ ორდინარ კალკულატორს - გერმანელი, ამერიკელი თუ ქართველი, პეტრე, პავლე თუ ივანე. მისთვის მთავარია ამ შემთხვევაში საჩუქრის ღირებულება და მას შეაქვს, ვინც უკეთეს საჩუქარს მისცემს. აი, ესაა ღირება! ამ საქციელმა წამომატებულა ჩემი ბავიდან ადამიანისათვის ყოვლად უღირსო სიტყვა.

ამიტომ არაფრად მიღირს მისი ტურები და ოლიმპიადები (სხვათაშორის, ეს ტურები და ოლიმპიადები დღემდე საბჭოური მეთოდებითა და პათოსით მიმდინარეობს);

ამიტომ არაფრად მიღირს მისი სტიპენდიები და საჩუქრები...

ამიტომ არაფრად მიღირს მისი განსწავლულობა ფიზიკაში, მათემატიკაში თუ ფსიქოთერაპიაში.

რა მნიშვნელობა აქვს ჩემთვის მისი ტვირის უჯრული რამდენიმე ხანით უფრო მეტად თუ ნაკლებად იქნება დადარული. ეს მხოლოდ მას გამოადგება, მეტს არავის. ვერც ამერიკაში ბოვის იგი საკუთარ თავს, რადგან თვით ამერიკაში თავსაყრელად არიან პროფესორები და ფსიქოთერაპევტები მასზე გაცილებით უკეთესები და განათლებულები. იგი ამერიკას ახალს ვერაფერს შესთავაზებს და ამიტომ უხერხული არის ჟურნალისტის მხრიდან ასეთი რემარკების გაკეთება იმის მიმართ, რომელიც საფუძველშივე განწირულია კატასტროფისთვის. მას ისე მიუვა, როგორც ღამურას - არც ფრინველებში რომ არ სწერია და არც თავკვებში.

ამ დღეებში საქართველოს მიწას დაუბრუნდა სამოცდათხუთმეტი წლის წინ ბედისწერის ძალით უცხოეთში გადახვეწილი დიდი ქართველი პატრიოტის ქაქუცა ჩოლოყაშვილის ძეგლები. და მერწმუნეთ, ამ დღეებში ივერა როგორც არასდროს, ისეთი ძლიერი და მამაცი იყო, როცა მამულიშვილის სამოცდათხუთმეტი წლის წინ დაგუბებული ცრეხლით ეგებებოდა მამული. ჟღერდა „მავლევი“ და უკვე ახლაც, ამდენი ხნის შემდეგ მთელს ერს ყრუანტილი უვლიდა ტანში.

აბა მოსულიყო და მოვიდეს ყველა გადამთილი ერთად ადრეული ჩვენი სამშობლოს ასაოხრებლად... ჩვენ აღარა ვართ ის ქართველები, დამარცხებას რომ შევუძინდებით!

აი, ვინ აკეთებს დიდ საქმეს ჩვენს ქვეყანაში - მიცვალებულის ძეგლები, და არა უსახო სახის ცოცხალი ლეში, რომლის სახელსა და გვარს არც არასოდეს გაიხსენებენ. ის კი არაა, არც ეკიდებნათ, რადგან საქართველოში მას ბიძის და ბების მეტი არავინ ელოდება.

იქნებ არც ისინი?!

მანუჩარ კაჭახიძე

გაიოზ კერატივილი ახალი რადიკალი ქართული ოთხთავისა

სახარება მასობრივ

დასაწყისი № 14-17, 23

თავი 15

- 1. მაშინ მოვიდნენ იესოსთან იერუსალიმიდან ფარისეველები და მოწოდებდნენ და უთხრეს:
- 2. რაისათვის მოწოდებენ შენნი გარდახდებიან მოძღვრებასა უხუცესთა? რამეთუ არა იბანენ ხელთა ჟამსა პურისა ჭამისასა.
- 3. ხოლო იესომ მიუგო და უთხრა მათ: და რაისათვის თქვენცა გარდახდებით მცენებასა ღმრთისასა მოძღვრებითა თქვენითა?
- 4. რამეთუ ღმერთთან თქვა: პატრიე-ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა და რომელმან თქვას ბოროტი მამაზე გინდა დედაზე სიკვდილით მოკვდეს.
- 5. ხოლო თქვენ სიტყვით: რომელმან უთხრას მამასა თვისსა გინდა დედასა თვისსა: ძღვენი, რომელიც ჩემგან გერგებოდეს?
- 6. და არა პატრიე სცემს მამასა ანუ დედასა თვისსა, — ამნაირებით დარღვეულ ჰყავით მცენებანი მოძღვრებითა თქვენითა.
- 7. ორგულნი, კარგად წინასწარმეტყველებულა თქვენზე ესაია, როცა ამბობდა:
- 8. მახლობელ არს ჩემთან ეს ხალხი პირითა მათითა, და ბაგითა მათითა პატრიეს მცემს მე, ხოლო გულნი მათნი ძალზე შორს არიან ჩემგან.
- 9. ამოღე მსახურებენ მე, რამეთუ ასწავლიან მოძღვრებასა და მცენებასა კაცობრივსა.
- 10. და მოუწოდა ხალხსა და უთხრა: ისინი და გულისხმავყავით:
- 11. არა თუ პირიდან ჩამავალი ბილწავს ადამიანს, არამედ პირიდან გამომავალი ბილწავს კაცსა.
- 12. მაშინ მივიდნენ იესოსთან მოწოდებნი მისნი და უთხრეს მას: უწყი, რამეთუ ფარისეველები ესმათ რაი სიტყვანი ესე, დაეჭვდნენ?
- 13. ხოლო მან მიუგო და უთხრა მათ: ყოველი ნერგი, რომელიც არ დაუწერავს მამასა ჩემსა ზეცათსა, ძირფესვიანად აღმოიფხვრას.
- 14. მოეშვიტ მათ, რამეთუ ბრძანი არიან და წინამძღვარნი ბრძანათნი. ხოლო ბრძა თუ ბრძას წინა-გაუძღვება, ორივენი ორმოში ჩაცვივან.
- 15. მიუგო პეტრემ და უთხრა მას: განგვიმარტე იგავი ესე.
- 16. ხოლო იესომ უთხრა მას: ნუთუ თქვენც უგულისხმობნი ხართ?
- 17. და განა არ იცით, რომ ყოველი რომელიც პირში შედის, მუცელში ჩადის და განსავალით გადის?
- 18. ხოლო პირიდან გამომავალი, გულიდან ამოდის და ის ბილწავს ადამიანს.
- 19. რამეთუ გულიდან მოედინებიან გულის-თქმანი ბოროტნი, კაცის კვლანი, მრუშობანი, სიძვანი, პარვანი, ცილის წამებანი, გმობანი.
- 20. ესენი არიან, რომელნიც ბილწავენ ადამიანს, ხოლო დაუბანელი ხელით პურის ჭამა, არ ბილწავს ადამიანს.
- 21. და წარვიდა იქიდან იესო და მოვიდა ტვიროსისა და სიდონის ადგილებში.
- 22. და ავა, ესერა, მათი საზღვრებიდან გამოვიდა ერთი ქანაახელი დედაკაცი, დალაღებდა და იძახდა: უფალო, ძეო დავითისო, შემეწყალე, რამეთუ ასული ჩემი ბოროტად ეშმაკეულ არს.
- 23. ხოლო იესოს სიტყვაც არ გაუცია მისთვის და მივიდნენ მოწოდებნი იესოსთან და უთხრეს მას: გაუშვი იგი, რომელიც მოგვყვირის და უკან მოგვდევს თან.
- 24. უთხრა მათ იესომ: მე მოვლინებულ ვარ მხოლოდ ცხოვართა წარწყმედულთათვის სახლისა მის ისრაელისა.
- 25. ხოლო იგი მიუახლოვდა და თყვანისასცემდა და ეუბნებოდა: უფალო, შემეწყალე მე!
- 26. ხოლო მან მიუგო და უთხრა მას: არავეთილ არს შეიღებს წაართვა პური და ძილუმს გადაუგდო.
- 27. ხოლო მან უთხრა: ჰე, უფალო, რამეთუ ძილნიც ხომ ჭამენ ნამცეცებს, მათი ბატონების სუფრიდან რომ ცვივა.
- 28. მაშინ მიუგო იესომ და უთხრა მას: ჰოი, დედაკაცი! დიდ არს სარწმუნოებაი ეგე შენი. გეყავნ შენ, ვითარცა ესუსი! და განვიტრნა ასული იგი მისი იმავე ჟამიდან.
- 29. და წარვიდა იქიდან იესო და მივიდა ზღვასთან გალილეისა, აღვიდა მთაზე და დაჯდა იქ.
- 30. და მიუვიდა დიდძალი ხალხი, რომელთაც თან ჰყავდათ კოჭლნი, ბრძანი, ყრუნი, საპყარნი და სხვანი მრავალნი სხვადასხვა სენით შეპყრობილნი და დასხეს ისინი ფერხთა მისთა თანა და განკურნა იგინი.
- 31. ასე რომ გაკვირვებულნი იყვნენ ხალხი, როცა ჰხედდათ თუ ყრუნი როგორ ლაპარაკობდნენ, კოჭლები დადიოდნენ, მოხრნილი ჯანმრთელდებოდნენ და ბრძები ხელდადნენ და აღიღებდნენ ღმერთისა ისრაელისასა.
- 32. ხოლო იესომ უხმო მოწოდებთა თვისთა და უთხრა მათ: მეზრალვის ეს ხალხი, რამეთუ ავა ესერა სამი დღეა ჩემთან არიან და არარაი აქვთ რამე ჭამონ. და გაშვებანი მშვიერთაი არ მინდა, რამეთუ დაცვივდებიან გზასა ზედა.
- 33. უთხრეს მას მოწოდებნი: სადა გვაქვს იმო-

- დენა პური უღაბნოში, რომ ამოდენა ხალხი გავამლოთ?
- 34. უთხრა მათ იესომ: რამდენი პური გავქვთ? ხოლო მათ უთხრეს მას: შვიდი პური და მცირეოდენი თევზი.
- 35. და უბრძანა ხალხს დასდომი მიწასა ზედა.
- 36. და აიღო შვიდი იგი პური და თევზნი, ჰმადლობდა, განტეხა და აძლევდა მოწოდებებს და მოწოდებნი აძლევდნენ ხალხს.
- 37. ჰამეს ყოველთა და განძნენ და აღიღეს ნარჩენი იგი ნამტვრევთაგან შვიდი კალათი სასე.
- 38. ხოლო რომელმაც ჰამეს, იყენენ ოთხი ათასი მამანი მარტო, გარდა ყრმებისა და დედებისა.
- 39. და გაუშვა ხალხი და აღვიდა იესო ნავსა და მოვიდა საზღვართა მაგდალოისათა.

თავი 16

- 1. და მივიდნენ მასთან ფარისეველები და სადღუკველები, და გამოსადგელად უთხრეს, რათა სასწაული ზეციდან უჩვენოს მათ.
- 2. ხოლო მან მიუგო და უთხრა: სადამოხანს ამბობთ: დარი იქნებაო, რამეთუ მოწოდებულა იცა-

- თა სადღუარს.
- 12. მაშინდა გულისხმავყეს, რამეთუ აფრთხილებდა მოწოდებდნენ არა სადღუარს ცომისასა, არამედ ფარისეველთა და სადღუკველთა მოძღვრებასა.
- 13. კესარია ფილიპეს ადგილებში მისვლისას ჰკითხა მოწოდებთა თვისთა და უთხრა: რას ამბობს ხალხი, ვინა ვგონივარ ძე კაცისა?
- 14. ხოლო მათ უთხრეს: ზოგს იოანე ნათლისმცემელი, ზოგს ელია და სხვნი იერემია ანდა ერთი წინასწარმეტყველთაგანი.
- 15. ხოლო მან უთხრა მათ: თქვენ ვინა ვგონივართ მე?
- 16. მიუგო სვიმონ-პეტრემ და უთხრა მას: შენა ხარ ქრისტე, ძე ღვთისა ცხოველისა!
- 17. მიუგო იესომ და უთხრა მას: ნეტარ ხარ შენ, სვიმონ, ძეო იონასო, რამეთუ არა ხორცითა და სისხლთა გამოვიცხადეს, არამედ მამამან ჩემმან ზეცათაგან.
- 18. და მე გეტყვი შენ, რამეთუ შენა ხარ კლდე, და ამას კლდესა ზედა აღვაშენო ეკლესია ჩემი, და ბჭენი ქოჯივითისანი ვერ ეროდნენ მას.
- 19. და მოგცე შენ კლიტენი სასუფეველისა ცა-

ახალი პერიოდის იოანე ნათლისმცემლის თავით

- 3. და დილით იძახით: ავდარი იქნებაო, რამეთუ მოჭრულა იცა. ორგულნი! ცის პირის გამოცნობა შეგიძლიათ, ხოლო სასწაული დროისანი ვერ გამოვიცნოთ.
- 4. მოდგმა ბოროტი და მემრუმე სასწაულსა ეძიებს. და სასწაული არ მიეცეს მას, გარდა იონა წინასწარმეტყველის სასწაულისა. და მიატოვა ისინი და წავიდა.
- 5. და გადავიდნენ რა მოწოდებნი მისნი იქითა მხარეს, პურის წამოღება დაავიწყდათ.
- 6. ხოლო იესომ უთხრა მათ: ფრთხილად იყავით და ერიდეთ ფარისეველთა და სადღუკველთა სადღუარს.
- 7. მაგრამ ისინი, თავიანთ გულელებში ჰგონებდნენ და ამბობდნენ: ალბად, მის გამო, რომ პური არ წამოვიდეთ.
- 8. გულისხმავყა იესომ და უთხრა მათ: რაზე ფიქრობთ გულთა შინა თქვენითა მცირედმორწმუნენო, რამეთუ პური არ მოიტანეთ?
- 9. არ გავიგიათ და არც ვახსოვთ ხუთი პურისა და ხუთი ათასისის შესახებ და რამდენი გოდორი შეივარდეთ?
- 10. და არცა შვიდი პურისა და ოთხი ათასის შესახებ და რამდენი კალათი შევარდეთ?
- 11. ვითარ ვერ ვაიგეთ, რამეთუ პურზე არ გითხარით: ერიდეთ — ფარისეველთა და სადღუკველ-

- თაისანი, და რომელიც შეჭრა ქვეყანასა ზედა, კრულ იყოს იგი ცათა შინა. და რომელიც გაჭხხნა ქვეყანასა ზედა, ხსნილ იყოს იგი ცათა შინა.
- 20. მაშინ ამცნო მოწოდებთა თვისთა, რათა არავის უთხრან, რომ იგი არს იესო ქრისტე.
- 21. მას შემდეგ დაიწყო იესომ განხელო მოწოდებთა თვისთაგან, რომ უნდა მისულყო იერუსალიმში და ფრიად ვნებულყო მღვდელთმთავართა და მოწოდებართა და უხუცესთაგან და მოკლულიყო და აღმდგარიყო მესამესა დღესა.
- 22. და მივიდა მასთან პეტრე და დაიწყო შეპასუხება და უთხრა: შენდობა ჰყავ შენდამი უფალო, არა იყოს ეგვრე.
- 23. ხოლო იგი მიუბრუნდა პეტრეს და უთხრა: წარვედ ჩემგან, სატანა! საცდურ ჩემდა ხარ, რამეთუ ფიქრობ არა ღვთისასა, არამედ კაცისასა.
- 24. მაშინ უთხრა იესომ მოწოდებთა თვისთა: რომელსაც უნდა რომ შემიმოდეს მე, უარყოთ თავი თვისი და აღილოს ჯვარი თვისი და შემომიდგეს მე.
- 25. რამეთუ უკეთუ ვინმეს სურდეს სული თვისი გადარჩინოს, წარიწყმდოს იგი და რომელმან წარიწყმდოს სული თვისი ჩემთვის, მან მოიპოვოს იგი.
- 26. რამეთუ რაი სარგებელ ეყოს კაცსა, უკეთუ მთელი ქვეყანა შეიძინოს და სული თვისი კი ანაც-

ვალოს? ან რაი მისცეს კაცმან ნაცვლად სულისა თვისისა?
 27. რამეთუ მოსვლად არს ძე კაცისა დიდებითა მამისა თვისისათა ანგელოზთა მისთა თანა, და მაშინ მიავოს თვითულს საქმეთა მათთაგურ.
 28. ჰეშმარითად გეუბნებით თქვენ, რამეთუ არიან ზოგიერთნი აქა მდგომარენი, რომლებმაც არა იხილონ გემო სიკვდილისა, ვიდრე არ იხილონ ძე კაცისა, მომავალი სუფევითა თვისითა.

თავი 17

- 1. და შემდგომად ექვსისა დღისა, წარიყვანა იესომ პეტრე, იაკობი და იოანე, ძმაი მისი, და აღიყვანა მათსა მას მაღალსა მარტოდ.
- 2. და იცვალა მათ წინაშე სხვა ფერად და გაბრწყინდა პირი მისი, ვითარცა მზე, ხოლო სამოცელი მისი იქმნა სპეტაკი, ვითარცა ნათელი.
- 3. და ავა, ეჩვენენ მათ მოსე და ელია მასთან მოსაუბრენი.
- 4. მიუგო პეტრემ და უთხრა იესოს: უფალო, კეთილ არს ჩვენდა აქა ყოფა, და უკეთუ გნებავს, დავდგათ აქ სამი ტლაავარი: ერთი შენთვის, ერთი მოსესთვის და ერთი ელიასთვის.
- 5. და სანამ იგი ამას ამბობდა, ავა, ესერა ღრუბელი ნათლისა აგრილებდა მათ და ავა, ხმა იყო ღრუბლიდან და თქვა: ესე არს ძე ჩემი საყვარელი, რომელიც მე სათნო-ვიჩინე. მაგისი ისმინეთ.
- 6. და ესმით რაი ესე მოწოდებთა, დაემხენ პირქვე და შეეშინდათ ფრიად.
- 7. და მივიდა მათთან იესო, შეახო ხელი და უთხრა: აღდექით და ნუ გეშინიათ.
- 8. და აღახილენს თვალნი მათნი და არავინ იხილეს მარტო იესოს გარდა.
- 9. და მოემართებოდნენ რაი მთიდან, ამცნო მათ იესომ და უთხრა: ნურავის ეტყოდნენ ხილვასა ამას, ვიდრე ძე კაცისა მკვდრით არ აღსდგება.
- 10. ჰკითხეს მას მოწოდებთა თვისთა და უთხრეს: რატომ ამბობენ მოწოდებნი, რამეთუ ვერ არს პირველად მოსვლი ელიასი.
- 11. ხოლო იესომ მიუგო და უთხრა მათ: ელია მოვა პირველად და ისევ მას ვაპყებებს.
- 12. ხოლო გეუბნებით თქვენ, რამეთუ ელია უკვე მოვიდა და ვერ იცნეს იგი. და მოექცნენ ისე, როგორც უნდოდათ და ასევე ძესაცა კაცისასა მოელის მათ მიერ ვნება.
- 13. მაშინ გულისხმავყეს მოწოდებთა, რამეთუ იოანე ნათლისმცემელზე ამბობდა ამას.
- 14. და როდესაც მივიდნენ ხალხთან, მოვიდა მასთან ერთი კაცი, მუხლი მოიყარა მის წინაშე.
- 15. და უთხრა: უფალო! შეიწყალე ძე ჩემი, რამეთუ მთვარეული არს და ბოროტად იტანჯება და მრავალჯის ვარდება ხან ცეცხლში და ხან წყალში.
- 16. და მოგვარე იგი მოწოდებთა შენთა, მაგრამ ვერ შეძლეს განკურნება მისი.
- 17. მიუგო იესომ და უთხრა მას: ჰოი, ურწმუნო და უკულმართო თობაგ! როდემდე ვიქნები თქვენთან? როდემდე თავსეილდა თქვენი? მომგვარეთ მე იგი აქა.
- 18. და ვითარცა მოგვარეს, შერისხა მას იესომ, და განვიდა მისგან ეშმაკი იგი და განიკურნა ყრმაი იგი იმავე ჟამიდან.
- 19. მაშინ მივიდნენ იესოსთან მოწოდებნი ცალკე და უთხრეს: რაისათვის ჩვენ ვერ შევგვლით განძებება მისი?
- 20. ხოლო იესომ უთხრა მათ: ურწმუნოებისა თქვენისა გამო. ჰეშმარითად გეუბნებით თქვენ: უკეთუ გავქნდეთ სარწმუნოება, ვითარცა მარტო-ვლი მდგომარეობა, უთხრა ამ მთას: აქედან გადავლიო იქით, გადავიდეს და შეუძლებელი არა რაი იყოს თქვენს მიერ.
- 21. ხოლო მოდგმა ესე, არარაით განიდევნება, მხოლოდ ლოცვითა და მარხვით.
- 22. და ვითარცა ბრუნდებოდნენ ისინი გალილეს, უთხრა მათ იესომ, რამეთუ: ძე კაცისა გადაეცემის ხელთა კაცთასა.
- 23. და მოკლან იგი, და მესამესა დღესა აღსდგეს. ხოლო ისინი დამწუხრდნენ ფრიად.
- 24. და ვითარცა მივიდნენ იგინი კაპერნაუმში, მივიდნენ პეტრესთან რომელიც დიდრამისაჲ ჰკრებდნენ და უთხრეს მას: მოძღვარმან თქვენმან არ უნდა გადავიხილოს ხარკი?
- 25. ხოლო მან უთხრა: დიან. და ვითარცა შევიდა იგი სახლში, დაასწრო იესომ და ჰკითხა: შენ როგორა ფიქრობ სვიმონ: მევენი ქვეყანისანი ვისგან იღებენ ხარკს ან ბაჟს, შვილთაგან თუ უცხოთაგან?
- 26. უთხრა მას პეტრემ: უცხოთაგან. მიუგო იესომ და უთხრა მას: აწ უკვე შვილნი თავისუფლები ყოფილან.
- 27. ხოლო რათა არ დავაბრკოლოთ ისინი, წადი ზღვაზე, შთააგდე ანკისი, და პირველად რომელი თევზნიც ამოწყება, აიღე, და გაუსენ პირი და შიგ იპოვი სატირსჲ, წამოიღე და მიეცი მათ შენთვისა და ჩემთვის.

გაგრძელება იქნება

1. ეს ადგილი სახარების რუსულ ტექსტში და ახალ ქართულ თარგმანებში აზრობრივად რამდენადმე განსხვავებულია.
 2. ფულის ერთეული, შეესაბამებოდა 2 დრაჰმს.
 3. ოთხი დრაჰმა.

მამულა

შენგვდრის დრო: 2005 წლის 30 ოქტომბერი
 შენგვდრის ადგილი: ბრუკლინი, რისტორანი „ნასიონალი“
 შენგვდრის მიზანი: გაზეთ „მამულის“ იუბილე
 მასშტაბითა რაოდენობა: 500 (ხუთასი) ქართველი
 განწყობა დარბაზში: ქართული სული
 სუფრაზე: შოთის პური, კუჭაჭი, ნიგოზიანი ხაჭაპური

გაზეთ „მამულა“ სტრატეგიის სფერო რევიზია

უჩვეულო და უცნაური ერი ვართ... ქართველები! წიგნს, ისეთს „დედაენა“ რომაა, ძველს ვუდგამთ... ის კი არაა, ყვავილს, გაზაფხულის პირველ მახარობელს, იას, ქვაში ვაქანდაკებთ... და სულსაც ვშობავთ... ისეთს, ყმაწვილს რომ ცაში ააფრენს... უჩვეულო ვართ-თქო, ასე არ დავიწყებ?! ამ ბოლო დროს გაზეთის იუბილეების აღნიშვნა დაგვიწმენდა...

ქვეყანა, რომელიც 100 წლის იუბილეს ზეიმობს შურნალ „დილისას“, 80 წლის უხდება შურნალი „მნათობი“, უფრო მეტის კიდევ, 153 წლის შურნალი „ციხისკარი“, არ იფიქრებს და აღნიშნავს გაზეთ „მამულის“ სულ პატარა, პაწაწაინტელა თარიღს, ორი წლის იუბილეს...

ორ წელს სიტყვით ვამბობ, თორემ „მამულის“ ისტორია ევე, საიდან იწყება...

გემასხორცებთ, ქართული შურნალისტიკის გზის პირველ-გამკვლევთა ინტერესი სამხარეულოს სიბრძნით დამთავრდა - რუსთველიდან და ბესიკიდან კნენინა ჯორჯაძესთან აღმოჩნდით; „ვეფხისტყაოსნის“ უნაზესი აკენესებიდან საქართველო კერესელიძის „ციხისკარის“ რედაქციამდის მივიდა, სადაც გულმოდგინედ სწავლობდნენ კომპოსტოს დამკვებებსა და ბოზბაშის კეთებას. შემდეგ იყო რევოლუციის ილუზია, თერგდალეულთა პოეზია, კეთილშობილი გაქანება მოქალაქეობრივ მოტივებში; პოეზიის კასტრაცია ბანკობითა და აპელაციებით, სამაგიეროდ კრილოვის იგავ-არაკებით გართობა და „სულიკოს“ იდეით დაძინება.

ბარაბანითა და მუზიკით კვდებოდა საქართველო, „რა კარგი გამოგონებაა სასასფლაო“ - ამბობდა დამტვრეული რუსული ბარათაშვილი, ორბელიანი კი სადღვერძელოებში და ლობიანას მუხამბაზებში იკლავდა პატრიოტულ ჟინს. სამაგიეროდ, ცეცხლი ეკიდებოდა „ივერიას“, ისე გამოიარა დარჩენილი საუკუნე და გადავიდა მომდევნოში. დაბერდა ილია მესაძირკვლე და სულისდგმა „ივერიას“... პროპელერებმა დააფრთხო ზეცის იღუმენტება, სივრცე აცახცახდა რადიოს ტოკკით, ცხენმა საჭიროება დაკარგა და მანქანების ქარიშხალმა გაანიავა წარსული. აი, მოვიდნენ „ვაჟაკები“ სასტიკი ქარიშხლით და მოერიენ კეთილშობილ მოხუცს, რომელიც ბრუნდებოდა სახლში. აი, ვაჟაკობა! ტაში ამხანაგებო!

ილიას „ივერიიდან“ ამ გაქანებულმა დრომ გაზეთ „კომუნისტის“ რედაქციაში მივიყვანა, თავზარს რომ სცემდა მისი გესლიანი კალამი ყველას და ყველაფერს. „კომუნისტის“ ფოლადის კალამი ბელადების ქება-დიდებათა და მათზე შეთხზული ნეკროლოგების მაღალფარდოვანებაში გამოიწრო, თითქმის მთელი ქვეყანა რომ აწერდა ხელს ამ ტექსტებს. თავისთავად, ყველა ხელმომწერი ავტორი იყო ნეკროლოგის და პარადოქსმაც არ დააყოვნა: ნეკროლოგში სიტყვები რომ დავეთვალა ცალკე და ავტორთა ვვარები ცალკე, თანაფარდობა დაახლოებით ასეთი იქნებოდა - ერთ სიტყვაზე სამი-ოთხი ავტორი მოდიოდა...

ჩვენ ჩამოვედით აქ, სექს-ენ-ენებისა და თაიმსების ქვეყანაში, და ჩამოვიტანეთ ის პირვანდელი შურნალისტური გატაცება, ის პათოსი, ილიასეულ „ივერიას“ რომ ჰქონდა, ის სიმტიკიცე, რაც „კომუნისტს“ ჰქონდა, ის მრავალფეროვნება, რაც ჩვენ შევქმენით... არსებობის დღიდან გაზეთმა „მამულმა“ ამ უკიდევანო სივრცეში დაგვაკავშირა ერთმანეთთან და რაც მთავარია, უნილავი ძაფით მიგვაბა ჩვენს სამშობლოსთან...

პირუთენელად ვაშუქებთ საქართველოდან ჩამოსულ ამბებს, მძიმეს, მაგრამ სიმართლეს, სხვა განზომილებიდან ვაფასებთ მოვლენებს, ისაა, რომ ღრმა ნოსტალგიას თეთრ სასტამბო ფურცლებში ვაქსოვთ...

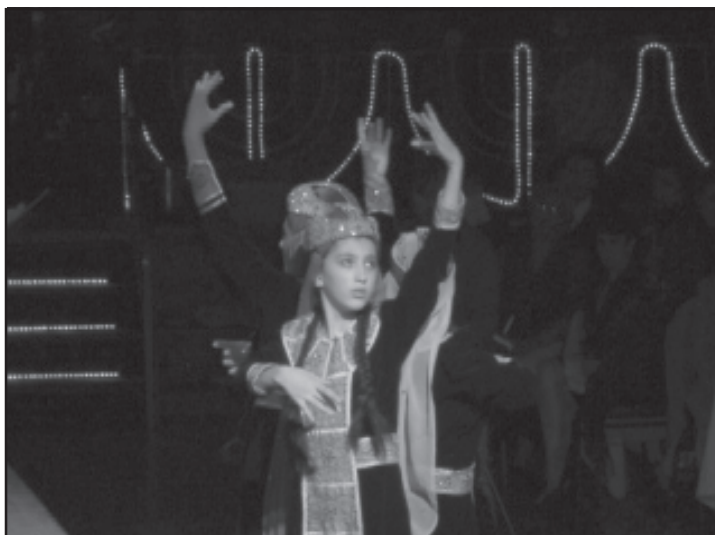
მინდა ხმამაღლად განვაცხადო!... ვერც ერთი გაზეთის რედაქცია დაიკვებნის მკითხველთა სიყვარულს ისე, როგორც „მამულის“ მკითხველებმა იციან...

- „მამულის“ მკითხველია, კონკრეტში შეკვრა საფოსტო მარკა რომ ჩავვიდო, წაგეხდებოდა...
- „მამულის“ მკითხველია, დღეს უბილეთობის გამო რომ ვერ მოვიდა, მაგრამ თავისი მამულიშვილური წვლილი მაინც გაიღო...
- „მამულის“ მკითხველია ჭეშმარიტად ქართული ჭადარა, 82 წლის ბებია, რომელმაც გაზეთის ერთი ნომრის გამოცემა დააფინანსა ინკოგნიტოდ...
- ალბათ, მართლა ძლიერ უნდა გიყვარდეს შენი გაზეთი, შეყვარებულით საუბრელოდ ყვაილების ლამაზი თაიგული რომ გაუგზავნო...
- არ მინდა დამავიწყდეს, რომ „მამულის“ მკითხველია ქალბატონი ნათელა ცხვედიანიც, ლექსის ეს სტრიქონები რომ მოგვიძღვნა:

„ორი წლის არის ჩვენი „მამულა“,
 სამშობლო ქვეყნის პატარა ყლორტი,
 ამერიკაში ფეხი აიდგა
 და დატანტალეს შტატებში ფოსტით.
 სად არა ნახავთ, სად არ შეხვდებით,
 ყველა ქართველის მეგობარია,
 ფრთხილად ეხება ჩვენს სულის სიმებს,
 ხან მწარედ, ხან ტკბილ-მოუბარია.
 ხან ცრემლებს გვადენს, ხან კი გვაცინებს,
 გვიყვება ამბებს - ძველსა თუ ახალს,
 გვაიმედებს და თან გვანუგეშებს,
 გვიძღვნის სიხარულს, სიყვარულს მრავალს.“

სიტყვა გამიგრძობდა, თორემ უამრავი რამის გასხენება შეიძლებოდა...

ვეცდები დასასრულისკენ წავიყვანო ეს გამოხვლა... ჩემი ძვირფასო მკითხველო... უღრმეს მადლობას მოგახსენებთ, პატივი რომ დავგდეთ და მობრძანდით ჩვენს შემოთავაზებულ, საქველმოქმედო საღამოზე, მცირე ხნით გავისწავლოთ სამშობლო, ვუსმენდით ტკბილ ქართულს და დავტკბით ქართული ცეკვა-სიმღერებით... ეს პირადად ჩემთვის არის მოზღვავებული ნოსტალგიის გაქარება, მცირე ხნით მაინც... იმედს გამოვთქვამ, რომ არ დაგვირდება არც ერთი სხვადასხვა ქვეყნებში საარსებო წყაროს ძებნა და ერთად შევეცებებით ლალ სამშობლოს...

გაზეთის ამ სივრცეში რეპორტაჟი უნდა დაგვებუჭდა... რეპორტაჟი იმისა, თუ როგორ აღნიშნა ამერიკის ქართველობამ ერთადერთი ქართული გაზეთის იუბილე! მოკლედ რომ ვთქვათ, ამ დღეს იყო ქართული სიმღერის, ცეკვისა და სიტყვის ზეიმობა, სიყვარული, სიხარული, შეხვედრა მონატრებულ ადამიანებთან... მაგრამ...

მოდით ვიყო მართალნი საკუთარ თავთან და ისიც ვაღიაროთ, რომ იყო ხმაურიც... დანებისა და ჩანგლების ხმაშეწყობილი ურთიერთობა რომ წარმოშობდა და ერთმანეთთან საუბრის ხმასაც რომ არ ვაკლებდით...

სცენაზე ფილმების კადრები გადიოდა, იქ მძლეუქი კვდებოდა, აქუთ დოღო აბაშიძის გმირი ტიროდა აეროპორტში ქართული სიმღერის გაგონებაზე, ეროსიც საუბრობდა ალეღვებულები იმ ერთი რამის სიყვარულზე, დამალვა რომ უნდა...

დარბაზი კი ხმაურობდა... დანებისა და ჩანგლების ცეკვას ცეკვავდა!

არ გვეშინია, რომ ხმამაღლად ვთქვათ:

- ბერძენი ბიჭისავით, იანგულივით, ჩვენთვისაც სამშობლო უფრო ღრმად, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ არათუ გულში... **კუჭში!**

ეს მინაწერი არ უნდა დამსწრე საზოგადოების იმ 10%-ს, თვალცრემლიანებს, რომლისთვისაც გაზეთი „მამული“ ჯერაც აგრძელებს არსებობას.

გთავაზობთ გაზეთის იუბილის ფოტო-კოლაჟს, მხოლოდ ისტორიისათვის... თუმცა არც იმას ვმალავთ, რომ არსებობს სხვა სურათებიც, რომელთა დაბეჭდვის უფლება რედაქტორმა საკუთარ თავს არ მისცა.

დასაწყისი

მე-6 ბერიძე

იატაკზე არ ეტყობოდა. ამიტომ ვერსიას - როცა ჩვენ გვეძინა, მაშინ სწავლებელი ესროლა ზვიადს - არავითარი რეაქციის გარეშე არ გააჩნია...

ნაგვალთაში საზნაობით მის ჯანსაღობაზე საუბარი. ისევე ატარებდნენ სახელის-თმის.

შეშალა სიკვდილის წინ ზვიადის განმარტების მდგომარეობა მკვეთრად გაუარესდა, კრიტიკული გახდა და იგი უკვე მინიმალურად აღდგა...

გუგუჟიონ ნური ჟინაიძის

პეტრო მასალა იმის შესახებ, თუ რა გახდა ზვიად გამსახურდიას სიკვდილის ნამდვილი მიზეზი... ნამდვილად ჭრილობა თუ მხოლოდ გარეულად ჰგავდა ჭრილობას.

შეუძლებელია იმის დასაბუთებული და დოკუმენტირებული დადგენა, იყო თუ არა მარჯვენა საფეთქელის არეში გარე-განი დათვალიერებით შესამჩნევად ჭრილობის მსგავსი რამ: ნამდვილად ჭრილობა თუ მხოლოდ გარეულად ჰგავდა ჭრილობას.

რად დამტკიცდეს, იყო ეს: კანის ზედაპირული დაზიანება, შემავალი ჭრილობა. თუ ჩაითვლება, რომ მარჯვენა საფეთქელზე ნამდვილად ტყვიით მიყენებული (შემავალი) ჭრილობა იყო, მაშინ შეუძლებელია, რომ იგივე ტყვიამ დაამტკიცა...

რის ხელშეკრულების არსში და ამისთან დაკავშირებით იმაში, თუ რა შედეგები გამოიწვია ზვიადის მიერ სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზაზე უარის თქვამს...

მტკიცებულებათა სახით, გარდა იმ პირობისა, რომ ლეგიტიმური თვითმხილველი იყვნენ. სხვა ვერსიები შეიძლება წამოყენებული იყოს... ოლონდ ისინი მტკიცებულებებს მოითხოვენ.

ბოლო საღამომზე რომ ვიყავით, დიდი გაჭირვებით ჩუხუამ იპოვა და მოიყვანა ექიმები, მაგრამ ზვიადმა ექიმს თავი ხელით არ გაასივნა...

ბანანს არჩევამ-გამსახურების მიმართ რეზიდაის რუსულენოვანი პრეზიდენტ ჯოჰან დუდავისადმი. 1994 წლის 7 იანვარი. Includes a large Russian text block and a signature.

ამჟამად, სამედიცინო ექსპერტიზის არჩევანების გამო, ეს საკითხიც სამუდამოდ დაიღწეოდა. ზვიადმა გონება დაკარგა, თვალები გადაუტრიალდა და სროტინი ამოუშვა, მაგრამ ოციოდე წუთში ისევ გონს მოვიდა...

ლი მოლაპარაკების, ხელშეკრულების, პირობისა და ოჯახის მიერ მოცემული პატიოსანი სიტუაციის შესაბამისად, ზვიადის თვითმკვლელობის ვერსიას ზვიად გამსახურდიას ოჯახი უნდა იცავდეს, უპიროვნულად ყოვლისა... გააჩნიათ განა პატიოსნება?

ოჯახის დახმებით ექსპერტის ჩაუტარებლობის გამო ერთადერთი მასალა, რაც ზვიადის დაღუპვაზე არსებობს და იარსებებს, ეს მოწმეთა და თვითმხილველთა მოგონებებია, რომელთა უმეტესობა ათი და მეტი წლის შემდეგ იკრიბება და რომლებიც არსით ფრიად სუბიექტურია, ფორმალური და საზოგადოებრივი სტრუქტურების განუწყვეტელი ფიქილოლოგიური წინის ზეგავლენას განიცდიან, ანუ ხშირად მოწმეები ლაპარაკობენ იმას, რასაც მათგან საზოგადოებრიობა ელოდება, რათა სოციალური კონფლიქტი აიცილოს თავიდან და არ ლაპარაკობენ მთელსა და სრულ სიმართლეს. ყოველივე ამის გამო ამ მოვლენათა გარკვეული ნაწილი ნებისმიერი ფორმალური გამოძიებისათვის არსებითად გამოუსადეგარია.

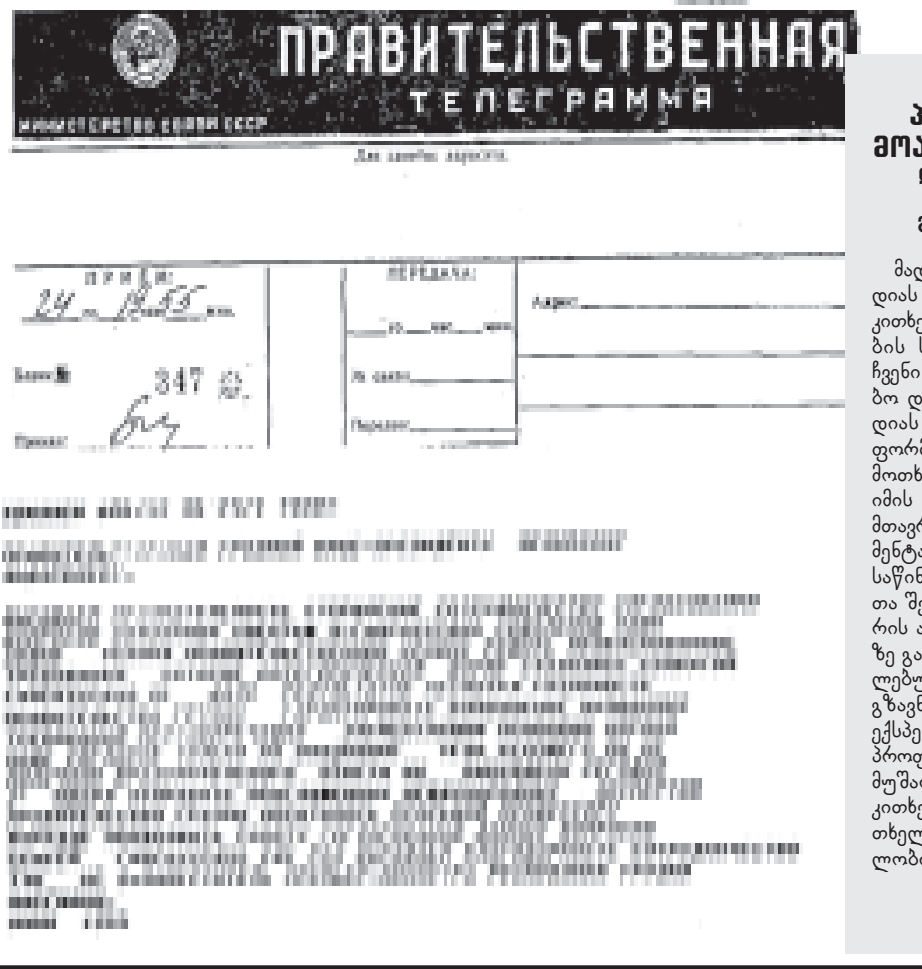
ყველა ეს ფაქტორი არსებითა იმ შემთხვევაშიც კი, თუ საერთოდ შესაძლებელი ვახდა ოდესმე ობიექტური და მიუკერძოებელი გამოკვლევა-გამოძიება. არსებულ ვითარებაში კი უდიდესი ასპარეზო ყოველგვარი ფანტაზიებისათვის, მონაპორებისათვის, ფალსიფიკაციებისათვის...

მაშინ, ზვიადის დაკრძალვის უამს, ჩემს სიტყვებს არ ჩავლრძებებო, იმას ვლაპარაკობდი, რაც ენაზე მომადგებოდა, ხან-რუსულად და ხან - ქართულად. არც კი მახსოვდა, ზუსტად რა ვილაპარაკე, სანამ ვიღოჩინა-წერი არ ვახე. იმ პერიოდში ძალზე მძიმე დეპრესიას განვიცდიდი, არც სიტყვა მომიშვადებია წინასწარ და ისიც კი არ ვიცოდი, რომ დაკრძალვის პროტოკოლით ჩემი გამოსვლა იყო, თურმე, დაგვიძლია (უკვე აღვნიშნე, თუ როგორ დაიძაბა იმ დროს მდგომარეობა ქვრივის ცილისმწამებლური გამონდომების გამო ჩემსა და ლევიტიმური ხელისუფლების სხვა წევრებს შორის, რომლებიც პროტოკოლს აჯერებდნენ). დაკრძალვამდე ორი საათით ადრე მიხვრეს, რომ ჯიპარის შემდეგ მე უნდა მეტყვა გამოსათხოვარი. მაგრამ ახლა ვხვდები, რომ, თურმე, ჩემს ამ უნებლიე სიტყვებს მომავალი ქართველი რაინდების თაობებისათვის (თუ ასეთები ოდესმე ელირება საქართველოს) მართლაც დიდი და არსებითი ზნეობრივი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს.

მტრის გარემოცვაში, რომელშიც ჩვენ ამოვიჩნდით, თუ ზვიად გამსახურდიას წინააღმდეგობის გაგრძელებას ვადაწვევდა, ადრე თუ გვიან მოგვიწევდა სასტიკი და სისხლისმღვრელი ბრძოლის მიღება (ჩვენ რომ ამის უნარი შეგვწევს, 1991-1992 წლების მიჯნაზე თბილისში გამართულმა ბრძოლებმა თვალნათლივ დაადასტურა) და მოგვიწევდა ამ ბრძოლაში დაიღუპებოდა თვით ზვიადიც (იგი ცოცხალი მტერს არ ჩაბარდებოდა, რაზეც არაერთხელ მოგვმართა დაუფარავად და კატეგორიულად) და, ალბათ, დაიღუპებოდა ჩვენი უმეტესობაც და შესაძლოა, დაიღუპებოდნენ სხვა, გარეშე ადამიანებიც, ჩვენი მასპინძლების ოჯახები ან ჩვენი გამყვლები.

ქრისტიანული თვალსაზრისით კი, თვითმკვლელობა ვერ და არ ჩათვლება ცოდვად, თუ ამ თვითმკვლელობით და საკუთარი სიცოცხლის ხარჯზე ადამიანმა სხვების სიცოცხლე გადაარჩინა. ეს ნებისმიერმა ასე თუ ისე განათლებულმა მღვდელმა და ღვთისმეტყველმა იცის (თუ საგანგებოდ და

საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მოადგილის ავთანდილ მარგიანის მიერ ჯ. დუდავთან და ზ. იანდარხივთან გაგზავნილი დეპეშების ქსეროუსლები.

პრეზიდენტ გამსახურდიას ნეშტის გადმოსვენების პრობლემაზე ქალბატონი მანანა არჩვამი-ბამსახურდიას ვესაუბრეთ.

ბოროტი განზრახვით არ დამალა). სწორედ და ზუსტად ასეთ მაღალზნეობრივი თავგანწირვის შემთხვევასთან გვქონდა ჩვენ შეხება.

საბუთის სახით მოვიტან ამონარიდს მართლმადიდებელი მოძღვრის დარიგებიდან: **შემათხმე: - არის თუ არა ცოდვა, როდესაც მეომარი საკუთარ თავს აიფეთქებს მტრის გარემოცვაში?** **ბასშხი:** - ამ შემთხვევაშიც მნიშვნელოვანია მოტივაცია. თუ მეომარმა თავი აიფეთქა, რომ ტყვედ არ ჩავარდნილიყო, მას ეს ქმედება თვითმკვლელობად ჩაეთვლება. ხოლო თუ ეს თანამებრძოლის გადასარჩენად გააკეთა, მაშინ ამგვარი საქციელი გმირობა, მოყვანისადმი თავის დადება, ანუ სათნოება (მათ თეოდორე გიგნაძე) http://www.orthodoxy.ge/pasukhebi/pasukhebi_8.php#5

ზვიადის დაკრძალვაზე ჩემს უნებლიე და ამით მართალ სიტყვებს არსებითი მნიშვნელობა აღმოჩნდა, ჩემდა უნებურად... ალბათ, სწორედ ამიტომ წამომადგენინა განგებამ ეს სიტყვები მაშინ და კიდევ იგივე უნდა ვაგიმეორო, ზვიადმა თავი ჩემთვის (ჩვენთვის, ყოველი ჩვენგანისათვის) გაწერა, რათა თავისი სიცოცხლის ხარჯზე ჩემთვის (მრავალი ჩვენგანისათვის) სიცოცხლე ერთუქმინა! არსებობს ასეთი თავგანწირვა, თურმე... სწორედ და ზუსტად ამიტომ მსთიბთმამაღლელობა ზვიადს არა თუ ცოდვად ვერ და არ ჩათვლება, არამედ ზვიადის დიდი სათნოებისა და მოყვანობის ბრძანება!

ფინეთი, ჰელსინკი-ვანტა 2005 წლის ნოემბერი

საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მოადგილის ა. მარგიანის დეპეშა. 1994 წელი.

გროზო, ვიცე-პრეზიდენტ ზელიმხან იანდარხივის მადლობას მოგახსენებთ ზ. გამსახურდიას სიკვდილთან დაკავშირებული საკითხების შეთანხმებაში თანამშრომლობის სურვილისათვის. სამწუხაროდ, ჩვენი საერთო ძალისხმევა, სამთავრობო დონეზე გადაგვეწყვიტა გამსახურდიას მეუღლის მიერ კატეგორიული ფორმით წამოყენებული უსაფუძვლო მოთხოვნები, უმედეგოდ დასრულდა, იმის მიუხედავად, რომ საქართველოს მთავრობა მზადაა, უზრუნველყოს ელემენტარული სამართლებრივი ნორმების საწინააღმდეგოდ აღნიშნულ მოთხოვნათა შესრულება. განსვენებულის ცხედრის ამოცნობისათვის ჩვენს თანხმობაზე გასაგები პასუხი ვერ მივიღეთ. იძულებული ვართ, დღეს, 24 იანვარს, გავზავნოთ მოწვეული საერთაშორისო ექსპერტები. საქართველოს მთავრობამ პროფესორ შარაძეს სთხოვა, განაგრძოს მუშაობა გამსახურდიას ოჯახთან ამ საკითხების შესთანხმებლად. კიდევ ერთხელ გინდით მადლობას თანამშრომლობისათვის.

საქართველოს რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრის მოადგილე მარგიანი

- ქალბატონო მანანა, ქაქუცა ჩოლოყაშვილის ნეშტის თბილისში ჩამოსვენებამ და ამ ფაქტთან დაკავშირებულმა ამდლებულმა განწყობამ პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას ნეშტის საქართველოში გადმოსვენების თემა კვლავ აქტუალური გახდა. რა აზრისა ხართ ბატონო ზვიად გამსახურდიას ნეშტის საქართველოში გადმოსვენებასთან დაკავშირებით?

- საზოგადოების აზრი ერთი უნდა იყოს. უპიროვნულად ყოვლისა, სანამ ზვიად გამსახურდიას მკვლელები, რომლებიც თავისუფლად დათარეშობენ, მკვლელობის დამკვეთი ცოცხალი ბრძანდება და საქართველოში იმყოფება, ზვიად გამსახურდიას ნეშტი საქართველოს მიწას არასოდეს მიბარდება. სანამ არ იქნება მხილული და გასამართლებული პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას მკვლელები, მისი გადმოსვენება არ მოხდება.

- ქალბატონო მანანა, ჰქონდა თუ არა ხელისუფლებას თქვენთან საუბარი ზვიად გამსახურდიას ნეშტის გადმოსვენების თემაზე?

- ხელისუფლება მე არაფერს მთავაზობს. ხელისუფლებას უნდა ვაჭრობა ჩემთან, მაგრამ არ გამოიყვანა. მათ უნდათ, ხელი დაეფარონ თავიანთ წინამორბედს ედუარდ შევარდნაძეს და იმ „მოქცემირელებს“, რომლებიც გამსახურდიას მკვლელობაში მონაწილეობდნენ. მათ უნდათ პრეზიდენტ გამსახურდიას მკვლელობის საქმიდან მთლიანად განწევა გაიყვანონ შევარდნაძე და მისი ბანდები. აქედან გამომდინარე, თავისთავად ცხადია, რომ ისინი მე ვერ მთავაზობენ და ვერც შემომთავაზებენ ნეშტის გადმოსვენებას. მათ ჯერ ის გააკეთონ, რაც გასაკეთებელი აქვთ. მიხედონ მათ მიერ იკავარქმნილ „კოლხურ კომეს“, პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას ოჯახი რომ ქუჩაში არის, იმას მიაქციონ ყურადღება. შემდგომ პასუხისმგებამ იყვანონ ის პირები, ვინც პრეზიდენტ გამსახურდიას მკვლელობაში მიიღო მონაწილეობა.

მათ არ სურთ შევარდნაძის ჩართვა ამ საქმეში, იმიტომ, რომ „მოქცემირელებს“ ისედაც შელახული სახელი ძლიან უფუჭდებათ. მე სულაც არ მაწყობს ისეთი მოუღ და სპექტაკლი, რაც დღეს ვხედავ ტელევიზიონი და რაც ჩოლოყაშვილის ჩამოსვენებას უკავშირდებოდა. მე იქ არ გყოფილვარ, არ ჩამოვლია მიხანშეწონილად. ცრუბოლიტიკოსების მიერ დადგმულ სპექტაკლს არასოდეს ვესწრები და არც მიინტერესებს მათი დივიდენდების მოსაპოვებლად ქაქუცა ჩოლოყაშვილის, ვახტანგ რაზივაშვილის თუ ზვიად გამსახურდიას გადმოსვენება. რასაკვირველია, პრეზიდენტების ცოლებს ისე არ ეუყრობიან, როგორც მე მეუყრობიან. არა უშავს, ვგენი არ არიან პრეზიდენტები და არც იციან, ლევიტიმური და კანონიერი ხელისუფლების წინაშე როგორ უნდა ისაუბრონ.

ესენი არიან სოროსელები... მოძალადეები, ყარაღები და ბანდიტები... ადამიანი, რომელიც ტელევიზიონით გამოდის და აცხადებს, ხელი არ აუკანკალდეს, ესროლო, სწორედ ასე არ აუკანკალდათ ხელი და ესროლეს ზვიად გამსახურდიას სწორედ იმ „მოქცემირელებს“ მიმართულმა. ასე რომ, მე მათგან არც შემოთავაზებას მივიღებ და არც მათთან საუბარი მსურს.

- **გორელაშვილი** (ასე იწოდებენ საუბარს ტელეფონით, გერმანიაში რედ)...
 - **გამარჯობათ. მე თინიკო ვარ, ჩითინაშვილი. ჩვენ ყველას ძალიან გვიხარია, როდესაც შენი წარმატებების შესახებ გვესმის და გვესურდა შენს შესახებ ჩვენს ჟურნალში დაგვეწერა.**
 სატელეფონო საუბარი ასე დაიწყო, შეხვედრა კი საღამოს 8 საათზე, უბრალოდ და გულთბილად, „რატკაუსთან“ შედგა. ისე, როგორც მიუნხენელი ქართველები ერთმანეთს ხშირად ხვდებიან. მიუნხენის სექტემბრის ბოლოსთვის არადაამხანსა-თებულ თბილს საღამოს, ღია ცის ქვეშ, ფინჯან ყავაზე დიდხანს ვისაუბრეთ. გავიგე, რომ მარია 18 წლისაა. უკვე 3 წელია მშობლებთან, კალბატონ ლალისთან და ბატონ ილიასთან ერთად მიუნხენში ცხოვრობს. არის გიმნაზიის 13-ე ნიჭიერთა კლასის მოსწავლე, უყვარს დოსტოევსკი, ფლობს 30-მდე დიპლომს ფიზიკის და მათემატიკის ოლიმპიადებიდან და თავისუფალ დროს ტაეკვანდოს მისდევს. თუმცა, ამაზე თანმიმდევრობით მისივე სიტყვებით:

ეს ინტერვიუ გერმანიაში გამოძავალ ჟურნალ „ქართულის“ პირველ ნომერში, მე-16-17 გვერდებზე დაიბეჭდა.
 დიდი სურვილი გექონდა მივსალმებოდით ახალი ქართული ჟურნალის დაარსების ფაქტს ჩვენი ქვეყნის გარეთ, თუმცა სურვილი ამ ეტაპზე სურვილად რჩება. გახვთ „მამულის“ რედაქტორს ერგო „ბედნიერება“, რომ საკუთარი თვალთ, „ორიგინალში“ წაეკითხა ეს ინტერვიუ და ჟურნალის კაბადონის შრეებზე საკუთარი შენიშვნებიც ჩაენიშნა.
 ამ შენიშვნების წაკითხვას რედაქტორის, ანუ გაზეთის მეორე გვერდზე გთავაზობთ, მანამდე კი გთხოვთ, წაკითხვით თავად „ავადსახსენებელი“ ინტერვიუ.

სამართლები, უან ვინ ვივცა ვვიცი დასაქვავაში!

- გერმანიაში ჯერ ბევრი არაფერი გამოკეთებია. ერთ ოლიმპიადში გავიმარჯვე და მათემატიკის დიპლომი ავიღე და მეორე - ახლანდელი სტიპენდია.
 - **თუ იმით დავიწყებთ, რომ ორ თვეში გერმანულ ენას ისე დაეუფლე, რომ გიმნაზიაში გესწავლა... მაინც რა მეთოდით თუ რეჟიმით მოახერხე ამის გაკეთება?**
 - რომ გითხრა, ვიჯექი და ორი თვის განმავლობაში დღე და ღამე ვსწავლობდი-მეთქი, ასე არ ყოფილა. უბრალოდ, სანამ გიმნაზიაში წავიდოდი, დრო მქონდა და ყოველდღე 200 სიტყვას ვსწავლობდი. მოვასწარი, თორემ მერე ამის დრო აღარ მქონდა.
 - **მე რამდენადაც ვიცი, ბავარიის განათლების სამინისტრო არ სცნობს არათუ საზღვარგარეთ, არამედ თვითონ გერმანიის სხვა ბუნდესლანდების განათლების კლასობრივ სისტემას და ხშირ, თითქმის უმრავლეს შემთხვევაში მოსწავლეები წელს კარგავენ.**
 - მე მოვიგე. მე-10 კლასში ვიყავი საქართველოდან რომ წამოვედი. ერთი სემესტრი სკოლაში საერთოდ არ მივლია. თებერვალში მეთუ კლასიდან გაეკარგებულე და ნიჭიერ ბავშვთა კლასშიც მოვხვდი.
 - **ეს როგორ?**
 - უბრალოდ. მივედი დირექტორთან და განვუცხადე, რომ მის სკოლაში მინდოდა სწავლა და ამის მიზეზად სკოლაში ნიჭიერ ბავშვთა კლასის არსებობა დაუვსახელე. იმანაც, შესაბამისად, მომიხოვა, ჯერ მისთვის დამესაუბრებინა, რომ ამის მოთხოვნის საფუძველი მქონდა (რასაც ჩემი დიპლომები დამეხმარა) და შემდეგ მათემატიკის მასწავლებლისთვის, რომ ნიჭიერი ბავშვი ვიყავი. ეს შემოწმებაც გავიარე და სწავლა დავიწყე.
 - **თავის გართმევა, როგორც ჩანს არ გაგიჭირდა. როგორც ვიცი, ცოტა ხანში მოსწავლეებიც მოგიჩინეს.**
 - ეს ჩვეულებრივი დახმარების გაწვევა მოსწავლეებისთვის, რასაც „ნახიზილავს“ ეძახიან. უბრალოდ, საჭიროა მაღალი ნიშნები და მასწავლებლის ნებართვა, ჩაატარი გაკვეთილები.
 - **როგორ და სად აღმოგჩინეს?**
 - ვსწავლობდი ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიაში. ჩემი ახლანდელი ნათლია ეძება მე-9 კლასელ ნიჭიერ ბავშვებს. მე მე-5 კლასში ვიყავი, მაგრამ ჩემი მასწავლებლის რეკომენდაციით ამიყვანა და პირველად მაშინ ავიღე პირველი ადგილი მე-9 კლასელ ბავშვებთან. დავიწყე მეცადინეობა და მათემატიკის მე-9 კლასის პროგრამა მეხუთეში გავიარე. ამის შემდეგ, თითქმის ყველა ფიზიკის და მათემატიკის ოლიმპიადებზე პირველ ადგილ-

ზე ვიყავი. ჩემი ასაკის ბავშვებში ნომერ პირველი ფიზიკოსი ვიყავი და მათემატიკის პირველ სუთუელში.
 - **ალბათ, კითხვაც არ უნდა, რომ შენი მომავალი პროფესიაც ამ ორ საგანს უკავშირდება.**
 - არა. სამედიცინოზე ჩაბარება მაქვს გადაწყვეტილი.
 - **ფიზიკა და მათემატიკა?!**
 - მე ბიოლოგიაც კარგად ვიცი და ქიმიაც. სხვა პროფესიაზე არც მიფიქრია. ჯერ ერთი, ალბათ იმის გამო, რომ დედა ექიმი მყავს და მეორეც, მინდა ჩემი ცოდნა და ენერჯია ადამიანების ჯანმრთელობას და სიცოცხლეს მოვახმარო.
 - **შენი გადაწყვეტილება თუ უკავშირდება რამენაირად საქართველოს. ჩვენს საუბარში ახსენე, რომ აქაური სიტუაციის და მეგობრების დათმობას არ აპირებ.**
 - ჩემი საქართველოში საცხოვრებლად დაბრუნება გამორიცხვულია. იქ ჩემი ცოდნა და შრომა არასდროს არ დაფასდება. მე აქ 10 წელი უნივერსიტეტში იმისთვის ვერ ვისწავლი, რომ საქართველოში ჩავიდე და 100 ლარზე ვიმუშავო.
 - **თუ შენთვის პრიორიტეტი ადამიანის ჯანმრთელობასა და სიცოცხლეზე ზრუნვაა, საქართველოში უფრო ფართო ასპარეზი გაქნებოდა, ვიდრე აქ. ამაში ხელს მაღალკვალიფიცირებული სპეციალისტების ნაკლებობაც და საშველად ადამიანთა სიჭარბეც შეგიწყობდა.**
 - იმ სფეროში, სადაც მე მუშაობას ვაპირებ, აქაც ბევრს სჭირდება დახმარება.
 - **რა სფეროში აპირებ მუშაობას?**
 - ფსიქოთერაპიაში. მე რომ საქართველოში ჩავიდე და გამოვაცხადო, ფსიქოთერაპევტი ვარ და პრობლემების შემთხვევაში ჩემთან მობრძანდით-მეთქი, ახლოს არავინ გამეკარება. ერთ-ერთი გვემა საქართველოსთან დაკავშირებით ის მაქვს, რომ წითელ ჯვართან თანამშრომლობით, 2-3 კვირიანი ვიზიტებით ჩავიდე და უფასოდ მოვემსახურო ავადმყოფებს.
 - **გაქვს უშუალო კავშირი წითელ ჯვართან?**
 - კი, სკოლაში პირველი დახმარების გუნდში ვარ. რა თქმა უნდა, გავიარე სპეციალური მომზადება და ყოველთვის დიდი სიამოვნებით ვარ მზად დახმარების გასაწვევად.
 - **მაინც რა ფინანსური საქართველო შენივს. რა დატვირთვა აქვს მას?**
 - პრინციპში, დიდი არაფერი. უბრალოდ, იქ მყავს რამდენიმე არაჩვეულებრივი მეგობარი, რომლებიც ძალიან მენატრებიან და ჩემი ოჯახის ერთი ნაწილი, ბიძა და ბებია. მათ სანახავად დროდადრო, რა თქმა უნდა, ჩავალ. ასე შარშანაც ვიყავი

ჩასული. ძალიან კარგი იყო, მაგრამ ისიც უნდა აღვნიშნო, რომ სტუმრად ვგრძნობდი საკუთარ სახლში თავს.
 - **შენს ამ გადაწყვეტილებას, ალბათ, ის გამართლებს აქვს, რომ საქართველოში შენი განვითარების და შესაძლებლობების გამოყენების პირობებს ვერ ხედავ. თეორიულად რომ დავუშვათ ასეთის არსებობა, მაშინაც უარს იტყობდი საქართველოში ცხოვრებაზე?**
 - იმ ქვეყანაში უბრალოდ ვერ ვიცხოვრებ. ჩემთვის გერმანია იხეტივე სამშობლოა, როგორც საქართველო და ამას უფრო ვერ შეველევი.
 - **ყველაზე მეტად რას ვერ შეეღვი?**
 - ჩემს აქაურ მეგობრებს.
 - **შენ საქართველოშიც გყავს მეგობრები, რომლებიც რამდენიმე წლის წინ დატოვე და ალბათ ახლაც გელოდებიან.**
 - იმ მეგობრებთან კონტაქტის გაწყვეტას არ ვაპირებ, მაგრამ ვთვლი, რომ აქ შეძენილ მეგობრებთან მეტი მაქვს საერთო და ჩვენი ურთიერთობა უფრო მყარ საფუძველზეა დამყარებული.
 - **ანუ, სადაც ყველაზე დიდი სიამოვნებით იცხოვრებდი, მაინც გერმანია და მიუნხენია?**
 - მიუნხენი ძალიან მიყვარს, მაგრამ დიდი სიამოვნებით ვიცხოვრებდი ამერიკაშიც, მხოლოდ იმ პირობით, რომ რომელიმე უნივერსიტეტში პროფესორად დამნიშნავენ.
 - **ანუ შენ უფრო და უფრო შორს მიდიხარ ჩვენგან. რაც შეეხება აქაურ მეგობრებთან ურთიერთობას. შენი მენტალიტეტით, აზროვნებით, შეხედუ-**

ლებით წინააღმდეგობაში არ მოდიხარ მათთან?
 - ასეთი მომენტები ხშირად არის, მაგრამ ეს ჩვენს მეგობრობას ხელს არ უშლის. ისინი ჩემს მენტალიტეტს და წარმოდგენებს სცემენ პატივს, მე - მათსას.
 - **იგივე თავისუფალი დროის გატარებას მათთან ერთად, გართობას, თვლი, რომ არაფერი არ აკლია, ან არ ფიქრობ, რომ ეს ქართველ მეგობრებთან უკეთესად გამოვიდოდა?**
 - არა. შემიძლია ვთქვა, რომ გერმანელებმაც ისეთივე კარგი, შეიძლება უკეთესი მეგობრობაც კი იციან ქართველებზე.
 - **როგორია შენი მშობლების დამოკიდებულება შენს სამომავლო გეგმებთან დაკავშირებით?**
 - ჩემს მშობლებს უნდოდათ, რომ მე ევროპაში მიმელო განათლება. მე აქ შემიძლია მაქსიმუმის გაკეთება და ამდენად, ისინი წინააღმდეგნი არ არიან. ამერიკაში წასვლაც იმითომ მაქვს ჩაფიქრებული, რომ ის სფერო, სადაც მე მინდა ვიმუშავო, იქ ყველაზე კარგადაა განვითარებული. აქ მთავარი ჩემი კარიერაა და ის, თუ სად შემიძლია მეტი გავაკეთო.
 - **დავუბრუნდეთ ჩვენს ძირითად სასაუბრო თემას და ახლადდანიშნულ სტიპენდიასა და 20 ოქტომბრის ბავარიის განათლების მინისტრთან დაგეგმილ შეხვედრაზე გადავიდეთ.**
 - ამ სტიპენდიის გაცემა 2005 წლის სექტემბრიდან დაიწყო. შეიქმნა ბავარიის 50 საუკეთესო უცხოური წარმომომის, ანუ არაგერმანელი ბავშვი 8-დან მე-13 კლასის

ჩათვლით. უცხოური ნიშნავს წარმომომით, თუმცა უმეტესობა აქ დაბადებულია. დაგეგმილია სხვადასხვა სახის ღონისძიებები, რომელთაგან პირველი - 20 ოქტომბერს მინისტრთან შეხვედრა და მის მიერ ჩვენთვის დიპლომების გადმოცემაა. ამის შემდეგ, ყოველ ორ თვეში 50-ვე შევხვდებით. გაკეთდება სასწავლო პროგრამები, გვექნება ურთიერთობა პროფესორებთან. ასევე გვეხმარებიან ფინანსურადაც. მაგ.: ახლა შემომთავაზეს 1000 ევროს გამოყოფა ახალი კომპიუტერის საყიდლად. ანუ, ყველანაირი პირობა შექმნილი, რომ ჩვენი შესაძლებლობები გამოვავლინოთ და განვაკეთოთ. რომ მეუბნები, საქართველოში წადიო, იქაც იმავეს ვაკეთებდი, რასაც აქ ვაკეთებ, მაგრამ ვინმე მიცნობდა ფიზიკის და მათემატიკის პროფესორების გარდა?! ერთადერთი მიზეზი ჩემი ოლიმპიადების დროს რაც საქართველოში ჯილდოდ მივიღე, იყო „აკაკულატორი“ და ისიც ისეთი იაფფასიანი, რომ ერთ თვეში გაფუჭდა.
 - **თავისუფალ დროს, თუ გაქვს ასეთი, რას აკეთებ ხოლმე?**
 - ასეთი იშვიათად მაქვს და ვკითხულებ, ველოსიპედით დავედგარ, მაგრამ ძირითად დროს მაინც ტაეკვანდოს ვახმარ.
 - **მე მაინც ასე დავასრულებდი ჩვენს საუბარს: იქნებ მაინც გეფიქრა იმაზე, რომ საქართველოს არა ჰყავს დასაკარგი შეილები და ყველა წარმატებასთან ერთად მაინც საქართველოში ვისურვებდი გქონოდა ის პირობები, რამაც აქ ცხოვრება გვაძიულა.**
თინიკო ჩითინაშვილი

ეკა მირიანაშვილი ამერიკელ ჯეკს დანახვისთანავე შეუწყვარდა და მეორე დღეს ცოლობა შესთავაზა... ეს ამბავი 8 წლის წინ მოხდა, მათ უკვე ორი ბიჭი ჰყავთ, შესანიშნავი ოჯახი შექმნეს, მაგრამ ეკას ბედნიერებას სამშობლოს მთები აკლდა, ვერ შეეგუა უცხო ქვეყანას, თუმცა იმდღეს არ კარგავს... ოდესმე უთუოდ დაბრუნდება საქართველოში.

- ეკა, სად გაიკანა ჯეკი?
- სახლში მესტუმრა... ნათქვამია, სადაც არის ბედნიერი, იქ მი-გიყვანს ფეხი შენი... მართალი ყოფილა. ჯეკი საერთოდ არ აპირებდა საქართველოში ჩამოსვლას, აფრიკაში მიდიოდა, მაგრამ ამ დღის წიგნით, მისი გეგმები ბოლო წუთებში შეიცვალა.

- რა უნდა აფრიკაში?
- პროფესიით ექიმია და სამსახურიდან აფრიკაში მიავლინეს, მაგრამ გამგზავრებამდე ერთი დღით ადრე შეშინდა დაურეკა და უთხრა, - სიტუაცია შეიცვალა, ექიმების ჯგუფთან ერთად საქარ-თველოში მიიხიარო.

- ჩვენს ქვეყნის შესახებ თუ იცოდა რამე?
- არა, მაგრამ საქართველოში გამომგზავრებამდე სრულიად შეშ-თხვევით ქუჩაში მიხვედნისას სარეკლამო აბრა მუნიშვნავს. ვიღაც ქალი იწყებდა, თურმე, მომავალს ქრის-ტიანობის შესახებ უთხრობდა. ჯეკი მაგიურ სა-ლონში რაღაც ძალიან შეეცვალა.

- რა უმჯობესა?
- წინა ცხოვრებაში მხედართმ-თავარი იყავი და ქრისტიანობის გაფრცხვლებისთვის იბრძოდით, - უთხრა ქრისტიანმა. ჯეკს მან ხელ-იძულებით უთქვამია... ბევრი ადამიანი გამოასალმე სიცოცხლეს, სამაგვიროდ, ახლა ექიმი ხარ, რა-თა გაპირებულებებს დაიხსნაო.

- რა ირრუნების წარმოად-გენილი იყო ჯეკი წინა ცხოვრე-ბაში?
- იმ ქვეყნის სახელი, სადაც შენ მხედართმთავარი იყავი, ჯეკს შენ ცნობდა. იმ ქვეყანაში, სადაც შენ მხედართმთავარი იყავი, ჯეკს შენ ცნობდა. იმ ქვეყანაში, სადაც შენ მხედართმთავარი იყავი, ჯეკს შენ ცნობდა. იმ ქვეყანაში, სადაც შენ მხედართმთავარი იყავი, ჯეკს შენ ცნობდა.

ნოსტალგია, ანუ როგორ
სამშობლოს მთები
აქვს
ჩანს

ოგი უცხოელ სტუმარს მოუყვანს... უკვე გვიან იყო და ავთომ ჯეკი მან-ქანით თავის სახლში წაიყვანა, თან-საქმეში და იკითხა, - რას ნიშ-ნავსო. აუხსენს და ისიც უთხრეს, რომ ალავერდი ტაძარია, თელავი-დან 20 კილომეტრის დაშორე-ბით. ჯეკს რატომაც ალავერდიში წასვლის სურვილი გაუჩნდა და დილოათენია ზურგანთამოკიდ-ებული ფეხით გაუყვა გზას თელავ-იდან. გეგმებით, ვიღაცამ ყელ-ზე თოკი გამოაბაო, რაღაც ძალია ალავერდისკენ ეწეოდა.

- ჯეკი ქრისტიანია?
- დიას, მართლმადიდებლურ ეკ-ლესიაშია. მონათლული... ალავერდიში გვიან ჩასულა, მღვდლებს უცხოელი სტუმარი მიუღიანო. სახელდახე-ლოდ ვანშიძეც გაუწყვიტა, მაგ-რამ ენობრივი ბარიერის გამო ვერ გაუარკვევიათ, ვინ იყო და რა უნ-დაოდა. ბუნებრივია, შეზინდულულ-ზე თელავში ფეხით დაბრუნებას ვერ შეძლებდა, მაგრამ არ იცო-და, რამე სად გაეთავა. ბედზე იმ-დროს ტაძარში მისულა ჩემი იმ-პიველი ავთო, რომელიმაც კარ-გად იცის ინგლისური. მღვდლებმა

რომ მის ზურგს უკან რაღაც მნიშ-ვნელოვანი ხდებოდა და შემობ-რუნდა... დამინახა თუ არა, მაშინვე მიცნო.

- რანარად, თქვენ ხომ პირ-ველად შეხვდით ერთმანეთს?
- დიას, მაგრამ ჯეკს მოულოდ-ნელად წინა ცხოვრება გაახსენდა... ქართული იყო, მე კი მისი საყვარ-ელი ძეგლებს ვეძებო. - გიყურებ-დი და მივირბოდა, რომ ვერ მიც-ნობო, - მიხიარა. ჯეკი მეორე დღეს-ვე მოვიდა ჩემს მშობლებთან, - ეკას ცოლია, მერტყა მინდა და უთარი არ მიხიარათო.

- თქვენც შეგიყვარდათ ჯეკი?
- დიას, იმდენად ძლიერი ლტოლვა ვგრძობდი კაცის მიმართ, რომელსაც პრაქტიკულად, არც კი ვიცნობდი, რომ ცოლობაზე დავთანხმდი. 8 წელია, ერთად ვართ, კარგი ოჯახი შევქმენით. უკ-ვე ორი ბიჭის დედა ვარ, ბავშვებს ქართული სახელები დავარქვით. ამერიკაში ყველა ნატვრა ავისრულ-ლე ერთის გარდა - ისევ საქარ-თველოში მინდა დაბრუნება. ცხოვ-რებას აზრი ეკარგება, როცა სამ-შობლოს მთები აღარ ჩანს... ერ-

რი კრიზისი... ჯეკი თვლის, რომ ჩვენი შვილები საქართველოში კარ-იერას ვერ გაიკეთებენ, მეც ვე-თანხმები. ჯეკი უნდა ისწავლოს, პროფესია შეიძინოს, ცხოვრება აიწყონ... მაგრამ იმდღეს არ გყარ-ვავ, ალბათ, ის დროც მოვა, რო-ცა ჩვენს ქვეყანაშიც შევებით ამო-ისუსთქმებს ხალხი და ცხოვრების დონე ამაღლდება, გული მიგრძ-ნობს, რომ კვლავ დაბრუნდები-სამშობლოში.

- ბიჭებმა იციან ქართული?
- კი, გამართლად ვერ ლაპარაკობენ, მაგრამ ყველაფერი ეს-მით. ჯეკიც, გიორგიც და ლამაც ჩემი მოსწავლეები არიან.

- ხშირად ჩამოიხიაროთ სამ-შობლოში?
- წელიწადში ერთხელ, ზაფხუ-ლებით... ჩვენ შავ ზღვაზე ვიწუ-ჩებით, დასასვენებლად სხვაგან არ დავდივართ.

- თქვენს ამერიკელ შვილებს მისწობთ საქართველო?
- კი, მაგრამ თავიანთი ქვეყანა ურჩევნიათ. - საქართველო დედას სამშობლოაო, - ამბობენ.

- ალბათ, არც მოისურვებენ აქ ცხოვრებას...
- ჯერჯერობით ვერაფერს ვიტყ-ვი, მატარებთ არაან, მაგრამ რო-ცა მშობლების მხრუხველობა აქვთ დასურვდებათ, მე და ჯეკი საქართველოში ჩამოვალთ საცხოვრებლად.

უცხოებაში ნამდვილად არ არის სიამე. რაც უნდა უზრუნველყოფი-ლი ცხოვრება გქონდეთ, სხვა ქვე-ყანაში ბედნიერი ვერ იქნებით. ნუ დატოვებთ სამშობლოს, თუ პურის ფულს მაინც უშლიათ. მერსედე-სი, ძალიან ვაფასობდით. აქ ქვე-ბიჭ კი ძალს მატებს ადამიანს, ჩი-ტებიც სხვადასხვა ჰიპოკრიზს, სულ სხვა კულტურული გაგებო-სიხსლასეფ ურთიერთობები. ემო-განას წყლდება ამოღებულთი თვე-ზივით სული ენუთება უცხო ქვე-ყანაში და მხოლოდ უკან დაბრუ-ნების იმედი ასულდგამს.

უფალო რედაქტორო, - ასე იწყებოდა წერილი, რომელიც მახარებდა ბრეგამემ რედაქტო-რის მისაღობში დატოვა, - თქვენ სამართლიანი პოზიცია ვაჩვენებთ იმ ამბებთან დაკავშირებით, რაც ვინმე არუთინოვს (თუ არუთინიანის) მიერ აშშ-ის პრეზიდენტზე ვითომ განხორ-ციელებულ ტერაქტს ეხება, - წერილი ავტორი, - მაგრამ, მაგ-თქვენს პუბლიკაციებში სიამარ-თელე მისივე არაა ბოლომდე ნა-თქვამი, - საყვედურობდა იგი რედაქტორს...

ეს წერილი გავითვინე არ გა-მოაქვეყნეს. რის გამოც რედაქ-ტორსა და წერილის ავტორს მან-ხუჩარ ბრეგამეს შორის საკმა-ოდ მშვენიერ კამათიც გაიმართა.

- თქვე კაი ხალხი, თუ დე-მოკრატია და სიტყვის თავი-სუფლებია, რატომ არ აქვეყ-ნებთ ჩემს წერილს? - გაბრა-ნებული ეკითხებოდა მახარებელი რედაქტორს.

- ბატონო მანხუჩარ, დემოკ-რატია იმას კი არ ნიშნავს, ვი-საც რა მოგვადგება ენაზე, ის დავფრთხობ გავითვინე. დაუსაბუ-თებელი ბრალდებების წამოყვ-ნების უფლება არავის აქვს, - პასუხობდა არანაკლებ გულმო-სული რედაქტორი.

- რომელი ბრალდებაა დაუ-საბუთებელი? - დახუსტება ით-ხოვა ანირებულმა ავტორმა.

- შე კაცო, ბუშზე რომ ამ-ბობ, დეგენერატიო, ეგ დასა-ბუთებული ბრალდებაა? - ფა-მილარულ მიმართვაზე გადავი-და რედაქტორი.

- სავსებით. - ჩიუტად იცავ-და თავის პოზიციას ბრეგამე.

- როგორ, რომ ბრეგამე საემედიციანო კომისიის მიერ გა-ცემული დასკვნა გიჭირავთ ცნობით თუ რა?

- ბუშის გონებრივ პარამე-ტრებს რა საემედიციანო შემოწ-მება სჭირდება?

- არც სააკაშვილის სამედი-ცინო შემოწმებაა საჭირო, ხომ, ისე პირდაპირ შეიძლება გიყი-და დადარეული უყოლოთ, არა?

- ბატონო რედაქტორო, თქვენ ლოგიკის შესახებ თუ გასწავლიათ რამე? - ამკარა უხე-შობაზე გადავიდა ავტორი, - პო, ახროვების წესის შესახებ თუ გასწავლიათ რამე და თუ იცით, რა შეუძლია ლოგიკას?

- იცით, რას გეტყვით, ბა-ტონო მანხუჩარ? - ხმაში სიმ-კაცრე გაუთრია რედაქტორმა, - იმ, ამა სიტყვებშიც ჩინს, რომ თქვენთვის არავითარ პრობ-ლემას არ წარმოადგენს ადამიანის შეურაცხყოფა. თქვენს

წერილი, ჩვენ რად უნდა დავე-ჭიროდეთ კომპეტენტური სამე-დიცინო კომისიის დასკვნები? ადამიანი, რომელიმაც სამასი მი-ლიარდი დოლარი ჩაყარა ერ-აყში იმისთვის, რომ რაც შე-იძლება მეტი და იაფი ნავთობი გადამწვანა იქიდან, ხოლო შედგად ის მიიღოს, რომ საერ-თო მითრისო ბანკარზე ბარიერი ნავთობის ფასმა, რომელიც ერ-აყში ომის დაწყებამდე ოცი დოლარი იყო, უკვე სამოც დოლარს გადააჭარბა, დეგენე-რატიო, ანა ვინ არის?

- სააკაშვილს რატომღა გა-დასწვდით?

- სააკაშვილი რა, დანგრეუ-ლი და გაბარტახებული საქარ-თველოს პრეზიდენტი უკრაინაში, მოლოდინი, ყირგიზეთ-ის და ბელარუსში რევოლუცი-ებს ვაწყობო, რომ განაცხა-დებს, გიყი და გადარეული არ არის?

- კაცმა რომ თქვას, ქე გამო-სდის ეგ ამბავი და რას ერი?

- წერია იმ ჩემს წერილში, რასაც ვამტკიცებ, რუსეთის სპეცსამსახურების დავალებით მოქმედებდა ვაშლივარი სო-მენიო, ერთხმად რომ გვიმტკი-ვებენ ამერიკული და ქართუ-ლი სპეცსამსახურები. სიცრუე და პროვოკაციაა ეს-მეთი.

- სადაც იცით ან საიდან ასკვებით, რომ ეს პროვოკაციაა?

- ამერიკა რუსეთის დაუძი-ნებელი მტერია. ამერიკელებმა რუსეთის საწინააღმდეგო გან-წყობილების ხელისუფლება და პრეზიდენტი მოიგვეს საქარ-თველოშიც. ახლა რა უფრო აწყობს პუტინს - მის მტერ ქვეყნებს ჭკ-ვიანი და შორგამხედველი პო-ლიტიკოსები მართავდნენ თუ ჭკუაშიარული ბუში და ჩიტი-რეკია სააკაშვილი?

- მე არ შემიძლია დავათანხ-ნო მათ ამ ქვეყნის გამოქვეყნებში, - მით ამ ქვეყნის გამოქვეყნებში, - კიდევ ერთხელ ცხად გაბრძო-ლება რედაქტორმა.

- გამოქვეყნების სიმკვეთრეს თავი დავანებოთ და ახროვნი-

- ასეთ შემთხვევაში ხომ დღე-სავით ნათელია, რომ ბუშის და სააკაშვილის სიცოცხლეს თვი-თხ ბუში და სააკაშვილი არ მი-მუფრთხილდება ისე, რო-ცევენ ამერიკული და ქართუ-ლი სპეცსამსახურები.

- მე რა?

- მე რა, რომ ჩვენ მივიღეთ ლოგიკური დასკვნით გამარ-თული მსჯელობა: გამოიციხუ-ლია, რუსეთში ბუშის და სააკაშვილის ფიზიკური მოს-პობა დაგვემთო. რუსეთი მათ მა-ლე მოასობს, ოღონდ არა ფიზი-კურად, არამედ პოლიტიკურად.

- გამოდის, რომ ამერიკული და ქართული სპეცსამსახურე-ბის ერთობლივი მტკიცება - ტერაქტი რუსეთის დაგვემთო იყო, სისულელეა.

- სისულელე კი არ არის, პროვოკაციაა, ეს სხვადასხვა-რამ განხლავთ. პროვოკაცია, მო-განტყობა, ჭკვიანურიც შეიძ-ლება იყოს და სულელურიც, - ამ შემთხვევაში, პროვოკაცია, ვინაიდან მას ერთი დეგენერა-ტი და მეორე გადარეული გვე-მის, არ შეიძლება ჭკვიანური იყოს. მაშასადამე, ის სულელუ-რია! - დასარული მსჯელობა ავ-ტორმა.

- როგორი ლოგიკურიც არ უნდა იყოს თქვენი მსჯელობა, შენ თავს უფლებას ვერ მივცემ, პრეზიდენტები ამგვარი ეპითე-ტებით მოვიხსენიოთ გავითვინე, - რედაქტორის განცხადება კა-ტეგორიული იყო.

- მაშ, თქვენ მოითხოვთ, რომ ბუშის და სააკაშვილს ბრძენი და გენიოსი ვუწოდოთ? - დამცინა-ვად იღიმებოდა ავტორი.

- არა, ამას არ მოვიტხოვ, მაგ-რამ ხომ შეიძლება შევარბო-ლოთ ეპითეტები, კატეგორიუ-ლი და ექსტრემისტული მსჯე-ლობები რას გვამდგენს?!

- შენდევ დიდახს დამოხდნენ და თათბირობდნენ, თუ რო-გორ და რა ფორმით შევარბო-ლებინათ მკვანე გამონათქვამე-ბი. ბოლოს იმაზე შეთანხმდნენ, რომ ბუშისთვის დეგენერატი, ვინაიდან ექსტრავაგანტური, ხოლო სააკაშვილისთვის გადა-არეული ხაცვლად გაუწონას-წორებელი ეწოდებიანო, რის შემდეგაც ავტორიც და რედაქ-ტორიც რაღაცით კმაყოფილი და რაღაცით უკმაყოფილოც ჩანდნენ, მაგრამ, რაც მთავარია, კონსენსუსი მიღწეული იყო...

- პო, მართლა, ეს სათაური რა შუაშია, „განის ჯვრიდან გამოიგვარამდე“? - ჰკითხა რე-დაქტორმა უკვე ფეხზე წამოდ-გარ ავტორს.

- ვახის ჯვრიდან მოვდი-ვართ. - თქვა ავტორმა, - ეს სა-ქართველოს ორიათასწოლოვანი ისტორიაა. ბოლოს კი ვაშლივ-არში ამოვარდით, ვაშლივ-არში, სადაც ყველაფერი ინგ-როგა, რაც ვახის ჯვართან გვა-კავშირებს.

- კარგი რა, იმ ვიღაც არუ-თინიანს ასეთ მნიშვნელობას ანიჭებთ?

- არუთინიანს კი არ ვანი-ჭებ მნიშვნელობას, მაგრამ გა-ინსინეთ საქართველოს დამან-გრეველმა „მიქალაქეთა კავ-შირმა“ სადა დიდგაფენი, გავიყ-ყდებთ, რომ შევარდნამდე ყვა-ნილა და სააკაშვილი სწორედ ვაშლივარში გამოიჩინა? ქარ-თული უბედურება სწორედ ვაშლივარიდან მოდის. ნიშან-ნიშნული არ გეგნებიათ, რომ ქიმიური იარაღი, რომელსაც ვა-სი დეგ... მამარტოვი ექსტრავა-განტყობა ბუში ნერაყე, სადამ-ჰუსეინთან ემება, ვაშლივარ-ში, ვოვა არუთინიანის დანე-რული სარდალში აღმოჩინეს? ბრავო ამერიკა! - მივლი ხშირ-გადაიხარხარა უცხნაურმა ავტორმა და ფეხზე წამოდგარ რედაქტორს ხელი მაგრად ჩა-მოართვა. მე რა ბავშვი ვართან მიუტანა და საიდუმლოავით ჩასურულია.

- სხვათაშორის, გუშინ, პი-რველად ნავთობით ვაჭრობის ისტორიაში, ლონდონის ბირ-ჟაზე უფრო მძლიერი ფასი და-ფიქსირდა, ვიდრე ხიუ-იორკის ბირჟაზე. დღეს, ტენსისის შტა-ტში, „ბრიტიშპეტროლიუმის“ უზარმაზარი ნავთობგადამუ-შავებელი ტერმინალი იწვიის. ხვალ კი, ცენტრალური აზიის ქვეყნები ამერიკას ულტრამატუ-მის წესით მოსთხოვენ სამხედ-რო ბაზების გაყვანას.

- რაც გუშინ და დღეს მოხ-და, გასაგებია, მაგრამ ის საიდან იცით, ხვალ რაც უნდა მოხდეს?

- ეჭვი შეიტანა რედაქტორმა.

- ავტორმა გამარჯვებულმა პოზა მიიღო და დაყვავებით უთხრა.

- წუდანი ხომ მოვახსენეთ, სა-განთა და მოვლენათა ლოგიკის თუ ჩაგვადებით, ყველაფერი გასაგები ხდება-მეთქი. მაღე-სასწაულების მომსწრე ვიქნე-ბით, სისულელების, - თქვა მან და კარი გამოღო. მე რა შეშობ-რული და კიდევ ერთხელ დაა-წუსტა.

- ორშაბათის ნომერში, ხომ?

- ორშაბათის ნომერში! - დაუდასტურა რედაქტორმა.

ვაშის ჯვრიდან
ვაშლივარამდე

ასაკს და ავტორიტეტს რომ არ გვეძლე პატრის, მაგ შეურაც-ხყოფის გამო სხვაგვარ პასუხს იმსახურებთ.

- საწყენად არ მითქვამს, - ცოტათი მოღობა ავტორი, - სა-წყენად კი არ მითქვამს, მაგრამ ბერძენმა ფილოსოფოსმა დე-მოკრატემ ოცდახუთი საუკუ-ნით ადრე იწინასწარმეტყველა ნივთიერებათა ატომური ატე-ბულება, ვიდრე ამის ცდის მე მ-ეობით, ემპირიულად დასაბ-ბუთებდნენ ბუნებისმეტყველი მეცნიერები. დემოკრატის ამისთვის ერთადერთი იარაღი - ლოგიკა გააჩნდა.

- მე რა? - ძლივს შესამჩნევი, დამცინავი ღიმილი გამოესანა რედაქტორს სახეზე.

- მე რა, რომ თუ დემოკ-რატემ ლოგიკაზე დაყრდნო-ლით ასეთი დიდი მნიშვნელო-ბის სამეცნიერო პრობლემა ახს-ნა და ისიც ოცდახუთი საუ-კუნით ადრე, ისეთი უმარტი-ვესი დასკვნის გასაკეთებლად, რომ პრეზიდენტი ბუში დეგენ-

ბის ლოგიკის გავყვით, - თავი-საზე იღვა ავტორი, - გეკითხე-ბით, ჭკვიანი მტერი ურჩევნია პუტინს თუ სულელს?

- უნდა ვვიფარყო, რომ სულელი, - დათანხმდა რედაქ-ტორი.

ბის ლოგიკის გავყვით, - თავი-საზე იღვა ავტორი, - გეკითხე-ბით, ჭკვიანი მტერი ურჩევნია პუტინს თუ სულელს?

- უნდა ვვიფარყო, რომ სულელი, - დათანხმდა რედაქ-ტორი.

ბის ლოგიკის გავყვით, - თავი-საზე იღვა ავტორი, - გეკითხე-ბით, ჭკვიანი მტერი ურჩევნია პუტინს თუ სულელს?

- უნდა ვვიფარყო, რომ სულელი, - დათანხმდა რედაქ-ტორი.

ბის ლოგიკის გავყვით, - თავი-საზე იღვა ავტორი, - გეკითხე-ბით, ჭკვიანი მტერი ურჩევნია პუტინს თუ სულელს?

- უნდა ვვიფარყო, რომ სულელი, - დათანხმდა რედაქ-ტორი.

საუბრის სრული ვერსია

პირველი ინტერვიუ

ბორის ივანიშვილის

დღეს „მაშული“ გთავაზობთ პირველ ინტერვიუს საქართველოსთვის დამაშვრალ პიროვნებასთან — ბორის (ბორის) ივანიშვილთან, რომლის შესახებაც ჩვენმა თანამემამულეებმა, ფაქტობრივად, არაფერი იციან. ამასთან, ვითვალისწინებთ რა უამრავი, მათ შორის, არაქართველი მკითხველის ცხოველ დაინტერესებას აღნიშნული პიროვნებით, რუსეთში გამომავალ გაზეთ „ვედომოსტი“-ს დაბეჭდილ ამ ინტერვიუს ყოველგვარი ცვლილებების გარეშე, სრული სახით და, ამასთან, რუსულ ენაზე წარმოგიდგენთ.

ВЕДОМОСТИ
ИЗДАЮТСЯ СОВМЕСТНО С
THE WALL STREET JOURNAL & FINANCIAL TIMES

Основатель и владелец банка „Российский кредит“ **БОРИС ИВАНИШВИЛИ** - один из самых загадочных российских предпринимателей. Он практически не участвовал в публичных мероприятиях, никогда не давал интервью. Чем занимался Иванишвили вдали от посторонних взоров? Копил состояния.

Журнал *Ашкхуи* недавно оценил его в \$2,6 млрд. Но, судя по словам самого Иванишвили, хозяин „Роскреда“ стоит больше \$5 млрд. В прошлом году в его бизнесе наступил переломный момент. Он заработал больше \$2 млрд, продав свои крупнейшие промышленные активы - Стойленский и Михайловский ГОКи. Это стало полной неожиданностью не только для участников рынка, но и для тех, кто знал Иванишвили. Почему он сделал это, как планирует распорядиться полученными деньгами - об этом Борис Иванишвили рассказал „Ведомостям“ в первом интервью, которое он дал в своей жизни.

- Борис Григорьевич, вы никогда не давали интервью и с самого начала своей предпринимательской деятельности предпочитали оставаться в тени. С чем связана такая засекреченность?

- Я действительно непубличный человек, но это связано исключительно с моим характером. Я не люблю встречаться с журналистами, участвовать в публичных мероприятиях, бывать на разных тусовках. Там надо надевать маску, а я не выношу формальностей. Я материалист, не верю в жизнь после смерти, а сама жизнь коротка, и я не хочу делать ничего, что ограничивает мою свободу. Я вообще не люблю быть в центре внимания, не люблю праздников, никогда даже не отмечаю свой день рождения.

- А чем можно объяснить то, что „Российский кредит“ (РК) и „Металлоинвест“ даже не подтверждали, что вы собственник этих структур?

- Я никогда не нарушал закон, и мне нечего скрывать. Просто, с сожалением, с самого начала перестройки все мы, бизнесмены, прожили в некоем напряжении из-за того, что что-то может угрожать твоему бизнесу. Гораздо спокойнее было заниматься бизнесом, не привлекая внимания к своей персоне и к своей собственности.

- В начале 90-х обстановка в России действительно была напряженная, но далеко не все бизнесмены уезжали за границу, как вы. Когда вы уехали из страны и почему?

- Впервые я уехал из России в 1993 г. после кражи моего брата в Грузии. За него требовали выкуп, держали месяц, но я выкуп не дал, потому что поставил бы под аналогичную угрозу своих родителей, сестер. Их потом никто не тронул. А ко мне стали приезжать из Грузии разные чиновники, которые пытались помочь мне в нахождении брата, предлагать сотрудничество. Пускать их в свой бизнес я

не хотел, чтобы избежать контактов с ними, я решил формально отдалиться от банка: заявил, что ухожу с поста президента, а в 1994 г. на полгода уехал с семьей к знакомым в США. Ситуация в Грузии была беспокойная, казалось, что жить за границей спокойнее, думали, может, стоит уехать ради детей, их будущего. Выбирали страну, которая больше всего понравится, оставались на Франции, купили дом под Парижем. Но мы постоянно там не жили, по бизнесу, особенно после дефолта, в основном приходилось быть в Москве.

- Но тем не менее французское гражданство вы получили?

- Жена и дети - да, я не стал получать, это отняло бы много времени: надо было проходить собеседования и проч.

- Не жалеете, что прежде не давали интервью? Неужели вас оставляло равнодушным то, что о вас пишут?

- Конечно, нет. В отличие от российских СМИ я постоянно был в поле внимания грузинских журналистов. Некоторые из них занимались перепечатками из Интернета, где долгое время было помещено данное службы безопасности группы „Мост“. Поскольку мы серьезно конкурировали когда-то с Мост-банком, неудивительно, что это досье содержало полный набор извращенной чужих про РК и меня лично, да еще написанной с использованием криминального жаргона. Оно было настолько несерьезно, что ни одна российская газета его не использовала. Во времена Шеварднадзе грузинские журналисты огульно ругали всех, в том числе и меня, поэтому я не обращал внимания на их статьи. Но когда через год после прихода новой власти статьи в мой адрес возобновились, я впервые отреагировал на них: в ноябре прошлого года поручил своим службам разобраться с хозяевами интернет-сайта, на котором было размещено

это досье. И владельцы первоисточника - Федерального агентства расследований - изъяли досье и принесли свои извинения.

- То есть все, что там написано, неправда?

- Главная „сенсация“ того досье - это то, что я якобы был связан с Отари Квантришвили, мы вместе занимались фальшивыми авизо и проч. Это полный бред. Когда в начале 90-х большинство банков, включая государственные, были поражены фальшивыми авизо, с помощью которых из бюджета были украдены десятки миллиардов долларов, я приложил гигантские усилия, чтобы РК противостоял заказчикам афер, и он оказался единственным банком, который не пропустил у себя ни одного авизо.

Такой же бред и объединение в единое сообщество меня, Квантришвили, Бендукидзе, Магарадзе, Селиашивили. Я не был знаком ни с кем из них. Грузинские журналисты, которым до сих пор не дает покоя моя мнимая связь с Квантришвили, могли бы провести несложное журналистское расследование, начать с очень известных знакомых того же Квантришвили. Не проблема найти и в Грузии, и в России родственников, друзей Квантришвили, сотрудников РК. И пускай найдут хотя бы одного свидетеля или доказательство, что у меня или моих структур с Квантришвили было хоть малейшее соприкосновение! Есть и такие грузинские журналисты, которые, рассказывая про меня, употребляют выражение „некто Иванишвили“, другие пишут, что „ориентировочно“ я окончил ТГУ, третьи под моей фамилией печатают чужие фотографии. Иные называют „публичным домом“ новый бизнес-центр, который я строю в Тбилиси. Что их всех объединяет? Якобы страшное возмущение, что они не могут добыть информацию. Но это же лукавство. Про грузина, родившегося в Грузии, имеющего родителей, кучу родственников и друзей, в Грузии очень быстро можно узнать абсолютно всю информацию. Я не обращался в суд с исками о защите чести и достоинства, потому что никогда их не терял, жил по совести.

„Я ХОТЕЛ ВЫПУСКАТЬ АРМИРОВАННЫЕ ШЛАНГИ“

- Какое у вас гражданство?

- Российское и грузинское.

- Где вы живете сейчас?

- Я соскучился по Грузии и год назад с семьей переехал жить в село, в котором прошло мое детство. Семья для меня всегда на первом месте, мой папа недавно умер, мама в возрасте, захотелось пожить рядом с ней. Построил новый дом рядом с тем, в котором жил с родителями, думаю, что поселился тут надолго.

- Расскажите, чем вы занимались до того, как организовали „Роскреда“.

- Я родился в селе Чорвила, не-

далеко от г. Чиатура. Отец работал шахтером на комбинате „Чиатурмарганец“, который, кстати, недавно купил российский „Евразхолдинг“. После школы я уехал в Тбилиси - учился на инженерно-экономическом факультете Тбилисского госуниверситета, одновременно работал на Литейно-механическом заводе им. Камо - уборщиком, подсобным рабочим, а потом шлифовальщиком. Университет окончил с отличием и остался работать на том же заводе - уже старшим инженером, а затем - начальником лаборатории по научной организации труда. В 1982 г. уехал в Москву в аспирантуру НИИ труда, а через несколько лет, защитившись по специальности „научная организация и экономика труда“, вернулся в Тбилиси в местное отделение НИИ. А вскоре организовал свой первый бизнес.

- Как пришла идея заняться бизнесом?

- Что такое старший научный сотрудник в конце 80-х? Ни интересной работы, ни перспектив. У меня не было ни квартиры, ни семьи, жил в общежитии Литейно-механического завода. Конечно, тогда и в мыслях не было, что создам банк, стану миллиардером, просто было желание начать зарабатывать деньги. Решил выпускать армированные шланги, в те времена они были в дефиците. Зарегистрировал кооператив, у завода им. Камо арендовал помещение и начал подготовку к производству. По вечерам лично вытачивал оборудование, но до выпуска шлангов дело не дошло - начал торговать компьютерами.

- Почему именно компьютерами?

- Я анализировал, на торговле чем можно продвинуться, и пришел к выводу, что за компьютерами будущее. Спрос на них был, а вот найти их было проблемой.

Я был знаком с тбилисскими евреями, уехавшими за границу, созвонился с ними, они были рады начать бизнес. Начали отправлять компьютеры мне, а первым покупателем стала Академия наук Грузии. Но грузинской прокуратуре не понравилась моя активность, то, что только за первую сделку на счета моего кооператива пришла больше 1 млн руб., они арестовали счета. Я понял, что и дальше мне будут ставить палки в колеса, и решил перебраться в Москву. Еще в аспирантуре познакомился с Виталием Малкиным, он тогда был аспирантом Московского железнодорожного института. Я был репетитором одного студента по математике, а Виталий - по физике. Когда я вернулся в Москву, Малкин уже занимался бизнесом - перепродавал что-то, пытался кафе открывать, но я ему предложил более организованный бизнес - торговлю компьютерами.

У Малкина были товарищи из железнодорожного института - доценты Сергей Мосин и Александр Брянцев. Они строили теплицы в Наро-Фоминске, у них был кооператив „Агропрогресс“. Чтобы не те-

рять времени на регистрацию нового кооператива, стали торговать через „Агропрогресс“, доли у всех были равные. Это был 1988 г. Мы снимали комнату в трехкомнатной квартире на 5-м этаже без лифта - там и офис, и склад были, бизнес шел полным ходом. Тогда бизнес работал по-другому: многое делалось на доверии, большие суммы перечисляли в качестве предоплаты. Потом стали и ксероксами, магнитофонами, телефонами торговать.

Москва в те времена кишела иностранцами, которые предлагали разный товар, ко мне они приходили толпами, но я видел, что почти все они мошенники. И мы сами поехали за границу искать партнеров. Узнали, что в Париже проходит выставка высокотехнологичной продукции. Там познакомился с одной гонконгской фирмой, поехали к ним - уверяю, мы были первыми русскими бизнесменами, которые приехали в Гонконг. Заключение с ними наш первый крупный контракт. Всю эту технику делали в Китае, и мы рискнули пойти еще дальше: купили в Китае фабрику по производству кнопочных телефонов и касетных магнитофонов. В 1990 г. наша компания была одной из крупнейших в стране по продаже электронной техники, но многие уже поняли, что это прибыльный бизнес, и мы решили заняться чем-то другим. Тогда как раз стали появляться первые частные банки, в 1990 г. мы зарегистрировали „Российский кредит“.

- А был у вас другой бизнес, кроме торговли электроникой? Какой капитал вы накопили к моменту создания банка?

- Другого бизнеса не было. А к моменту открытия „Российского кредита“ мы накопили \$100 000-120 000, это были большие деньги, на них можно было открыть несколько банков. Брянцев с нами не пошел, сказал, что уже и без того богатый человек, продолжил строить теплицы. Я, Малкин и Мосин получили равные доли. Потом я выкупил долю Мосина. Таким образом, мне в банке принадлежало 67%, Малкину - 33%.

- А сейчас какая доля у Малкина в банках и промышленных предприятиях?

- Он сохранил свои доли в обоих банках, а миноритарные пакеты в некоторых промышленных предприятиях, которые у него были, я недавно у него выкупил.

„ПРОСТО МЫ ДЕЛАЛИ ТО, ЧЕГО НЕ ДЕЛАЛИ ДРУГИЕ“

- Расскажите, как вы начинали заниматься банковским бизнесом, почему „Российскому кредиту“ удалось выбиться в лидеры?

- Первый офис банка был в здании детского сада, а работали в нем по 24 часа в сутки. Пока в банке было до 100 человек, любое мельчайшее решение я принимал сам. Тогда кредиты выдавались без вся-

кого обеспечения, могло быть много невозвратов, приходилось лично решать, кому давать кредит, а кому нет. Просто мы делали то, чего не делали другие. Были первыми по объемам продаж наличной валюты: мы, например, специально заказывали новые долларовые купюры, создавали оптовые центры розничной продажи валюты.

А вообще много тогда решила интуиция. Я сразу почувствовала, что надо делать ставку на филиальную сеть. Для этого надо было решить две ключевые проблемы - найти помещения и кадры. Однажды всю ночь думал об этом, а утром было готовое решение. Мы приходили к директорам предприятий, институтам и договаривались - они нам выделяли помещения, а мы делали эти организации пайщиками банка, давали процента по два, они потом становились нашими клиентами. Я создал первый в России банковский колледж, который готовил нам сотрудников, первые лекции читал там лично. Но главное, чем я горжусь, - в банке был создан уникальный корпоративный дух, большинство сотрудников работают до сих пор.

- Вы периодически уезжали из страны, а последние полтора года постоянно живете в Грузии. Как вы управляете бизнесом, какие вопросы решаете лично?

- С момента создания "Российского кредита" и по сей день я и акционер, и топ-менеджер в одном лице, в России по-другому нельзя. Учредив банк, первые года четыре я лично контролировал все, что в нем происходило. Когда бизнес разросся, я стал внедрять коллегиальное управление. Сейчас я больше концентрируюсь на решении стратегических вопросов, но знаю все, что делается по всем направлениям бизнеса. Даже сейчас, где бы я ни находился, я каждый день минимум четыре часа посвящаю решению рабочих вопросов.

- А какие же функции были у Малкина?

- Он выполнял представительские функции: представлял банк в госструктурах, замещал меня на разных формальных встречах, неформальных тусовках. Он никогда не решал, какое направление бизнеса форсированно развивать, какое сворачивать, что покупать, а что продавать, как подбирать кадры и как ими управлять. Это было за мной, Виталий сам знал, что некомпетентен в этих вопросах.

Мы вместе начинали бизнес, тогда никто не знал, на что он способен. Виталий - мой друг, он никогда меня не предавал, поэтому он остается моим партнером, а я рад, что сделал друга богатым человеком.

- Василий Анисимов занимал пост вице-президента "Российского кредита", а доля в банке у него была?

- Принадлежащие Анисимову заводы были крупными клиентами банка, но его собственником Анисимов никогда не был. У меня были партнеры в промышленных предприятиях, а в банке, если не считать тех, кто получил доли в обмен на помещения, совладельцем был только Малкин. Каждый крупный клиент просился в пайщики, но я всем отказывал. Я вообще стараюсь избегать партнерства. Партнер для меня - это очень серьезно, к тому же есть риск, что партнер может подвести.

- В те времена, когда вы начинали бизнес, любая структура, зарабатывающая деньги, привлекала внимание бандитов. Вы сталкивались с такими проблемами?

- Мы слишком рано начали заниматься компьютерным бизнесом, и рэкетеры просто проспали этот момент. А вот в банке действительно пришлось столкнуться с такими проблемами. Но я прекрасно знаю: стоит один раз пойти с ними хбандитам на договор, это навсегда тебя с ними свяжет. Я стоял и, кстати, считал, что моя главная заслуга - что я не пустил в свой бизнес ни одного из тех, кого считают бандитом. А позже я стал сотрудничать с правоохранитель-

ными органами. В 1993 г. не без помощи руководителя РУБОП Владимира Рушайло, который помог мне найти брата, по моей инициативе при РУБОП была создана структура, которая финансировалась банком, а впоследствии и другими крупными коммерческими структурами. Ее сотрудники приезжали по одному нашему звонку, и долгое время эта структура эффективно работала. А в 1997 г. мы столкнулись с проблемой невозврата кредитов, и, вместо того чтобы помогать нам, ее сотрудники стали брать взятки от тех, кто был нам должен. После этого я сказал тогдашнему главе этой структуры Александру Качуру, что прекращаю сотрудничество.

- Но ведь в те времена невозможно было делать бизнес, не имея "крыши" среди чиновников или тех же бандитов.

- Это было возможно, только очень сложно. Наш банк никогда не был в числе так называемых льготных банков. По количеству платежей "Российский кредит" превосходил даже Сбербанк - это говорит о том, что мы держались на мелкой и средней клиентуре. Покровительством чиновников я тоже никогда не пользовался.

- Но один чиновник точно принес пользу вашему банку. В период, когда Евгений Бычков возглавлял Роскомдрагмет, "Роскреду" удалось стать крупным игроком на рынке золота, а впоследствии Бычков стал вице-президентом банка.

- Связь Быčkova с банком проверяла Счетная палата, и она не нашла никаких нарушений, которые он как чиновник делал. Бычков был полезен банку только тем, что привел в него пару клиентов.

- "Российский кредит" и "Металлоинвест" владели многими разрозненными активами. Какой ваш бизнес оказался наиболее прибыльным?

- По рентабельности - Стойленский ГОК, по отдаче на вложенный капитал - завод "Каучук". Мы купили его акции в 1991 г. за \$150 000, а на его продаже заработали минимум \$500 млн - завод в центре Москвы имеет большую территорию, на ней скоро начнется большое строительство.

- А когда по какому принципу вы покупали промышленные предприятия?

- Началась приватизация, у банка были деньги, я лично просматривал списки выставляемых на продажу предприятий, оценивал их показатели, перспективы. Ограничение при выборе было одно: я никогда не претендовал на активы, за которые могла развернуться криминальная война, которые могли подвергнуть риску мою жизнь или жизнь моих сотрудников. Поэтому банк не участвовал в покупке нефтяных, алюминиевых, сталелитейных предприятий.

- "Российский кредит" участвовал во многих залоговых аукционах, но нигде не одержал победу. Почему?

- Банк подавал заявки на участие в залоговых аукционах не для того, чтобы получить контроль над продаваемыми активами, а чтобы сорвать аукционы. Если бы мы выиграли, то вернули бы акции государству. Тогда коммунисты атаковали приватизацию, залоговые аукционы давали им мощный козырь, был риск, что они вообще смогут сорвать всю приватизацию. Ведь приватизационные законы писались наспех, они были несовершенно, а продажа через залоговые аукционы и вовсе была незаконна.

- То есть вы спасали приватизацию?

- Не только. Залоговые аукционы нарушали сложившийся на рынке баланс сил, их победители незаконно получали конкурентное преимущество передо мной. Естественно, я хотел этому помешать. А поднимал я шумиху, чтобы донести свою позицию до правительства, президента. Но только наш себе серьезных врагов. В то время проходили выборы в Госдуму, хдвижение НДР х"Наш дом - Россия"ь,

лидером которого был премьер хВикторь Черномырдин, провалилось. Это вызвало критику Ельцина, а один из членов тогдашнего кабинета министров рассказывал мне, что, оправдываясь, Черномырдин назвал причиной неудачи на выборах наши выступления против залоговых аукционов и шум, который мы подняли в СМИ. И хотя я не могу утверждать, что было прямое указание Черномырдина, у меня сохранились все документы, подтверждающие, что буквально каждая контрольная структура, существовавшая тогда в России, в течение недели нанесла нам визит: валютный контроль, районная и городская налоговые инспекции, налоговая полиция, финансовый контроль, Центральный банк. И произошло это сразу после выборов. Наибольшую активность проявляла налоговая полиция - она проверяла банк больше года, но никаких нарушений не обнаружила. Тогда налоговая полиция начала давить на международного аудитора Фкергк Фтвуккут, выбивать из них документы на банк, в противном случае угрожая запретить работать в России. Я бросился звонить тогдашнему начальнику налоговой полиции хСергею Алмазову. Мы с ним встретились. Никогда не забуду тот разговор. Я пытался понять, почему его сотрудники хулиганят, ведь

уверяю, вы не найдете другого случая добровольного возврата акций в госсобственность. Только через полтора года мы смогли заново выкупить акции ГОКа на денежном аукционе. У меня вообще была другая тактика: я покупал активы, за которые не было борьбы, которые были недооценены и даже убыточны. Все боролись за сталелитейные предприятия, а поставщики сырья для них никого не интересовали, я тогда купил Михайловский, Стойленский, Лебединский горно-обогатительные комбинаты.

- По рентабельности, которая доходит до 500%, ГОКи сейчас превосходят даже сталелитейные предприятия.

- Такая рентабельность действительно была, но высокую прибыль ГОКи стали приносить только последние три-четыре года. А до этого пять-шесть лет их приходилось субсидировать, даже зарплату вносить сотрудникам этих комбинатов из Москвы. Металлурги диктовали комбинатам, по какой цене они будут закупать сырье, и обычно покупали ниже себестоимости. Переломить ситуацию мне стоило больших усилий: по моей инициативе российских ГОКи и Соколовско-Сарбайское ГПО хКазахстань заключили картельное соглашение и сократили объемы производства, т. е. убрали с рынка лишнее сырье, и только после этого металлурги

ბიძინა ივანიშვილის ბიზნესი

ბიძინა (ბორის) ივანიშვილი 48 წლისაა. 1978 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საინჟინრო-ეკონომიკის ფაკულტეტი, 1986 წელს - მოსკოვის შრომის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ასპირანტურა, სადაც დაიცვა დისერტაცია და იხსენიებს. შემდეგ მუშაობდა თბილისში შრომის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ფილიალის უფროს მეცნიერ თანამშრომლად. 1990 წელს დაარსდა ბანკი "როსისკი კრედიტი" და გახდა მისი პრეზიდენტი. 1994 წლიდან დაემდეგ უკავია "როსკრედის" პირველი ვიცე-პრეზიდენტის თანამდებობა. 1997 წელს შექმნა საპოლიციო კომპანია "მეტალინვესტი" სამრეწველო აქტივებისა და უძრავი ქონების მართვის მიზნით. 2004 წელს ამ აქტივების მართვის ფუნქციები დაეკისრა მმართველ კომპანია "უნიკოლს". 2002 წელს შექმნა "დეპოლო" სტრუქტურული "საფთოაქო ქსენო". მართში "ფორბსმა" ივანიშვილის ქონება 2,6 მილიარდ დოლარად შეაფასა, მაგრამ თვით მეწარმეს ეს ციფრი შეეძინებულად მიაჩნია.

ბანკ იმ და так все документы дает, а он мне ответил: "Все у вас будет нормально, только ты мне скажи, как ты покупаешь моих сотрудников? Я третий раз меняю лучших своих людей, которые тебя проверяют, а они все равно не могут получить никаких результатов". Я удивился, вначале не понял. Он пояснил: "Как ты их охмуряешь? Как ты с ними договариваешься?" Я ответил: "Да Боже упаси! Я с налоговой полицией не разговаривал ни разу и не собираюсь. Я понимаю, что вам все это заказали!" Он, конечно, не признался, что получил заказ. Так мы и расстались ни с чем.

- Трудно поверить, что вы не участвовали в самых крупных приватизационных сделках из идейных соображений?

- Тем не менее это так. Например, когда через год после залоговых аукционов продавался госпакект ТНК, на половину пакета претендовали Михаил Фридман и Герман Хан, а вторую половину Виктор Вексельберг предложил мне купить с ним совместно. Я согласился, мы с Виктором более двух месяцев готовились к аукциону, но неожиданно у него нашлись противники. Большой шум по поводу его неправомочности поднял гендиректор ТНК Виктор Палай. И в самый последний момент я отказался от участия в аукционе.

- Вексельберг и "Альфа-груп" заработали потом на ТНК много денег. Не жалеете, что отказались от покупки?

- Я не мог участвовать в сделке, которая вызывает у меня хотя бы малейшие сомнения в ее законности. Приведу еще пример: мы на инвестконкурсе купили 20% акций Михайловского ГОКа. Но вскоре в инвестпрограмме были обнаружены просчеты, а законодательство не позволяло ее менять. Самовольно мы менять программу не стали и вернули акции госуда-

впали в зависимость от ГОКов. **- Вы говорите, что никогда не были там, где есть риск, а сами в 1997 г. оказались в одной из самых горячих точек - на Красноярском алюминиевом заводе (КраАЗ).**

- Акции КраАЗа я покупал на вторичном рынке, причем был далеко не самым крупным акционером завода. Так получилось, что в Красноярске я начал работать задолго до прихода на КраАЗ. Еще в 1992 г. банк приобрел более 30% акций Красноярского металлургического завода. Завод находится через забор от КраАЗа, делает продукцию из алюминия, но в тот момент он никому не интересовал и стоял, потому что металл ему не давали. До тех пор, пока в 1994 г. с подачи акционеров КраАЗа не было принято решение перевести на баланс КраМЗа по 20% акций КраАЗа и Ачинского глиноземного комбината, которые находились в госсобственности.

- А вы к этому руку не прикладываете?

- Я ничего об этом не знал. Собственники КраАЗа думали, что впоследствии получат контроль над этими пакетами, и были страшно удивлены, когда узнали, что у КраМЗа уже давно есть крупный акционер. Они предложили мне продать этот пакет, и в 1996 г. я его продал очень дорого. А еще через год среди акционеров КраАЗа начались разногласия. Василий Анисимов хорошо знал троих из них - Александра Колпакова, Владимира Ратникова и Олега Кима, которым принадлежало 28%. Он мне сказал, что Колпаков и Ратников ищут покупателей на 48% акций завода. Но мы с Василием купили у них акции только после того, как они вернули 20% Анатолию Быкову и Геннадию Дружинину и Быков согласился, что мы будем работать вместе.

- А почему Быков тогда был на-

значен вице-президентом "Российского кредита"?

- Он не был членом совета банка, не получал зарплату и не играл в банке никакой роли. В банке всегда было много вице-президентов, это была моя идея: мы назначали на этот пост руководителей или собственников крупных предприятий - клиентов банка. Людям было приятно, но практически они только получали визитки с надписями "вице-президент".

- Какой пакет акций КраАЗа вам принадлежал? Когда и почему вы ушли с завода?

- Мы с Василием хАнисимовымь купили у Колпакова и сотоварищей на двоих 14%. По 5% потом выкупили у Паутсцку и Вфуциц, таким образом, когда я уходил с КраАЗа, у меня было 12%. А был я на КраАЗе меньше года - ушел после того, как у Быкова и других акционеров КраАЗа начался конфликт с губернатором хкраяь Александром Лебедем.

- Говорят, что вы спонсировали Лебеда.

- Я раскручивал Лебеда, когда он был брошенным политиком. Меня тогда включили в так называемую "семибанкирщину". Члены предвыборного штаба Ельцина, который возглавлял Анатолий Чубайс, не воспринимали Лебеда всерьез. А я разместил в офисе банка его предвыборный штаб, финансировал его раскрутку. За месяц перед выборами все поняли, что я был прав: у Ельцина был низкий рейтинг, Лебедь на выборах отдал свой голос Ельцину и тем самым обеспечил ему победу. Мне же тогда никто даже спасибо не сказал, а когда Лебедь снимали хс поста руководителя Совбеза, все вспомнили, что это я его привел, и сделали меня крайним. Это был единственный раз, когда я участвовал в политике. Потом, когда Лебедь избирался губернатором, я по старой памяти помог ему кадрами, но напрямую не финансировал и не был с ним никак связан.

"Я МОГ ПОТЕРЯТЬ ВСЕ"

- Вы покупали разнообразные активы, но в конце 90-х инвестиционная активность снизилась. С чем это связано?

- После дефолта 1998 г. все силы были брошены на решение проблемы "Российского кредита". Подвели тогда, кстати, чиновники. Накануне объявления о дефолте нас, владельцев крупнейших банков, предупредили об этом. Я был категорически против объявления дефолта, но меня все успокаивали, а руководитель ЦБ Сергей Дубинин пообещал, что, если банку требуется кредит, банк его получит. Объявляется дефолт, и вкладчики кидаются забирать деньги. Если бы мы, как многие другие тогда, не стали выдавать деньги, последствия кризиса были бы не столь разрушительны для банка. Но мы честно в течение двух недель выдали всем желающим \$180 млн. Когда деньги закончились, я напомнил Дубинину о его обещании, но он кредит не дал.

- Какими оказались для банка последствия дефолта? Что вы предприняли для вывода банка из кризиса?

- Я тогда оказался перед сложным выбором - банкротить банк или самостоятельно проводить реструктуризацию. Хотя такое решение далось нелегко, я выбрал реструктуризацию. Экономического смысла для меня, как акционера, она не имела, так как я понимал, что рыночная стоимость реструктурированного банка будет очень низкой. Разрыв между пассивами и активами банка на тот момент составил около \$1 млрд.

Парадоксально, но оценочная стоимость всех моих активов, никак не связанных с банком, в то время также едва достигала \$1 млрд. Тогда я принял решение под обеспечение долгов банка заложить все принадлежащие мне акции промышленных предприятий - Лебединского, Стойленского, Михайловского ГОКов, "Тулаче-

ბ-ბ ბიზნეს ივანეშვილი

რмета", Орловского сталепрокатного завода, гостиниц "РТИ-Каучук" и др. Без такого залога, часть которого мне пришлось потом продать, клиенты "Российского кредита" понесли бы крайне ощутимые потери, но допустить этого в силу своих жизненных принципов я не мог. Это мало кто понимал — знакомые бизнесмены считали меня едва ли не самоубийцей. (РК перешел под управление АРКО в 1999 г. Получив в собственность 25%; 1 акция банка, а еще 50% - в управление, агентство открыло ему кредитную линию на 4,5 млрд руб. В тот момент кредиторская задолженность РК составляла около \$1 млрд. В августе 2000 г. было утверждено мировое соглашение, по которому вкладчики (требования - 1,8 млрд руб.) получили единоразовенную выплату до 30 000 руб. и векселя РК, а корпоративные кредиторы (требования - 21 млрд руб.) - до 10% от требований деньгами и векселя банка со сроком погашения до 10 лет. К июню 2003 г. банк погасил 90% обязательств перед физическими лицами. В ноябре 2003 г. капитал РК вновь стал положительным. По словам представителей АРКО, это произошло в результате конвертации долгов банка в его капитал в ходе депэмиссии.)

- Какие активы вам пришлось продать для расплаты с кредиторами?

- Пакеты, позволявшие контролировать Лебединский ГОК, Орловский сталепрокатный завод, "Тулачермет". Продавал то, на что был наибольший спрос. Кстати, акции Михайловского ГОКа тогда никому не были нужны, за них тогда и \$50 млн не дал бы никто. Всего же акционеры банка перечислили кредиторам около \$450 млн - эта сумма включает в себя доход от реализации акций и кредиты АРКО, которые в последующем мы погасили от своего бизнеса. Кстати, если бы я тогда оставил их и продал сейчас, то вырубил бы еще плюс \$3 млрд.

Но я мог потерять все. Если бы подъем экономики в стране затормозился еще на полгода-год, я был бы вынужден продать всю залеженную собственность и остался бы ни с чем. В прошлом году РК завершил реструктуризацию. Я уверен, что это подняло не только престиж РК и его акционеров, но и доверие ко всей банковской системе России. Зарубежные банкиры с пристальным вниманием следили тогда за ситуацией в стране, а реструктуризация нашего банка показала, что в России возможны примеры цивилизованного решения этой проблемы.

- Не жалеете сегодня, что пошли на такую реструктуризацию?

- Я горжусь тем, что так поступил. Я сохранил банк, который сохранил. Реструктуризация РК - единственный случай в мировой практике, когда частная компания ответила по долгам, возникшим по вине правительства. Хотя, конечно, немного горько, что мало кто оценил то, что мне пришлось сделать.

Но я не жалею. Ну не потерял бы я столько денег, в моей жизни это ничего не изменило бы. Деньги для меня не имеют самоценности. Лишние деньги - как лишний жир у человека: они отягощают и создают дополнительные проблемы.

- А что связывало вас с предпринимателем Аркадием Гайдамаком, который в 2000 г. занял пост председателя совета директоров "Роскреда"? Были ли у вас совместные проекты? Говорят, он хотел присоединиться к покупке Орловского сталепрокатного завода.

- Я познакомился с Гайдамаком в 1991 г. Он хотел что-нибудь купить в России, я с ним, как и с тысячей других предпринимателей, обсуждал возможность совместных инвестиций. Он действительно хотел поучаствовать в приобретении акций Орловского сталепрокатного завода, но в итоге денег не дал. Никакого совместного бизнеса у меня с ним не было. Зато благодаря ему я занялся недви-

мостью. В 1992-1993 гг. Гайдамак взял в банке кредиты, обеспеченные акциями "Минска" и "Центральной", и не вернул их.

- И все же был ли Гайдамак акционером "Российского кредита"? В 2000 г. в банке заявляли, что он является акционером.

- С первого дня знакомства он уговаривал меня продать хотя бы 10% банка, но я отказывался. И вот в 2000 г. Гайдамак появляется и говорит, что готов купить 25% за \$200 млн. В это время банк был под управлением АРКО. Если бы он денег дал, я бы ему и больший пакет за меньшие деньги продал. Документов, правда, сразу никаких не подписали, но его назначили председателем совета - у нас как раз тогда Александр Лившиц уходил с этой должности, надо было на его место кого-то подбирать. Гайдамак, видимо, не верил, что я не буду банк банкротить. Поработал у нас три месяца, увидел своими глазами все залого и ушел. Ну а когда мы узнали, что он оружием торгует, я сказал, что ноги его больше в банке не будет.

"РЕШИЛ НАВЕСТИ ПОРЯДОК В СВОЕМ БИЗНЕСЕ"

- Как вы планируете дальше развивать ваши банки? Не собираетесь продавать ИМПЭКСБАНК? Возможно ли слияние "Российского кредита" и ИМПЭКСБАНКа?

რას ფლობს ბიზნეს ივანეშვილი

ივანეშვილის ეკუთვნის „როსიისკი კრედიტი“ და „იმპექსბანკის“ აქციების 67-67 პროცენტი, კომპანია „ინტერფინ ტრეიდი“ და მმართველი კომპანია „უნიკორის“ აქციების 100 პროცენტი. იგი არის „უნიკორის“ მმართველობაში შემავალი საწარმოების — „სტალინგენკოვ დეპო“, „ტრაქტორბრისის“, „რტი-კაუჩუკის“, ურალის რეზინისა და ტექნიკურ ნაკეთობათა ქარხნის, „ერკავარმის“, სადაზღვევო კომპანია „რკ-გარანტი“, სასტუმროების „მინსკის“ და „ცენტრალნაიას“, სატრანსპორტო კომპანია „მადნის გადაზიდვის ცენტრის“ აქციათა თითქმის 100 პროცენტის, აგრეთვე, აღმოსავლეთ ციმბირის ნავთობ-გაზის კომპანიის აქციების 28,5 პროცენტის მფლობელი.

- До сделки по Михайловскому ГОКу я рассматривал вариант продажи ИМПЭКСБАНКа, но теперь решил сделать финансовый сектор одним из приоритетных. Недавно я уже увеличил уставный капитал РК на \$100 млн до \$350 млн - вложил деньги, полученные от продажи акций "Тулачермета". Недавно \$50 млн вложил и в ИМПЭКСБАНК. Планирую вложить в ближайшее время в оба банка еще \$150 млн. Объединять их я не планирую, в этом нет экономического смысла, гораздо удобнее держать два банка - один, ИМПЭКСБАНК, специализирующийся на розничных услугах, а РК через несколько лет сделаем одним из лучших инвестбанков в стране. Хотя для этого придется приложить много усилий, в первую очередь это касается улучшения имиджа банка, ведь все помнят, что "Российский кредит" несколько лет лежал.

- А насколько оправданно развивать ИМПЭКСБАНК, ведь позиции иностранных банков усиливаются, конкурировать с ними становится все сложнее.

- Чтобы противостоять конкуренции со стороны иностранных банков, надо взять одного из них в партнеры. Мы хотели продавать до 25% хакций, но потенциальные покупатели нас убедили, что меньше блокирующего им не интересно, и теперь мы ведем переговоры о продаже 25%; 1 акция. Эта сделка даст толчок развитию банка, останется лишь правильно выстроить бизнес.

- А с кем вы ведете переговоры?

- С крупнейшими банками Франции, Германии, Нидерландов. Выбор будет сделан в ближайшее время.

- Почему вы продали Михайловский ГОК?

- Еще с середины 90-х я стремился объединить ГОК с каким-нибудь сталелитейным комбина-

том, чтобы создать завершённую производственную цепочку. Возможность объединения активов обсуждал с владельцами всех крупнейших комбинатов — с Владимиром Лисиным, Виктором Рашниковым, Алексеем Мордашовым. Но каждый из них хотел сохранить за собой контрольный пакет в объединенной компании, меня это не устраивало. Дальше всех я продвинулся в переговорах с совладельцем "Евразхолдинга" Александром Абрамовым. В прошлом году мы с ним договорились об объединении "Евразхолдинга" и Михайловского ГОКа, в объединенной компании с доплатой я получал бы до 40%, что делало бы меня ее крупнейшим акционером (акции "Евразхолдинга" распределены среди менеджмента компании). У нас уже были готовы к подписанию документы, но тут мне поступило предложение от моего давнего друга Василия Анисимова и Алишера Усманова.

- Сначала было заявлено, что вы будете объединять активы, а через несколько месяцев всех оговорили известием о том, что за \$2 млрд вы продали им комбинат.

- Мы начали с обсуждения возможности совместного бизнеса, создания нового металлургического производства на базе принадлежащего им комбината "НОСТА". Я хотел сохранить за собой контрольный пакет акций Михайловского

и "Тулачермет" - за \$2 млрд. Рынок заинтригован - как вы распорядитесь вырученными деньгами?

- Половину средств от сделки с акциями Михайловского ГОКа я планирую направить в свои нынешние проекты. Приоритет для меня - сельское хозяйство. В "Стойленскую ниву" уже вложено около \$200 млн, планирую инвестировать еще \$200-300 млн. Сейчас веду переговоры о приобретении компании, сопоставимой по размеру со "Стойленской нивой", назвать ее пока не могу.

- А почему вы делаете ставку на сельскохозяйственный бизнес? У вас есть какие-то расчеты, показывающие, что он перспективен?

- В нынешних условиях такие расчеты сделать невозможно, многое будет зависеть от позиции правительства. А мною движет своего рода спортивный интерес, азарт - построить успешную компанию в трудном секторе.

- А оправдал ли аптечный бизнес ваши ожидания?

- Мы его создали с нуля, пока прибыль еще не превысила вложенные инвестиции, она вся реинвестируется, но это направление я считаю перспективным. Вложу туда \$100-200 млн. В прошлом году мы уже купили крупную аптечную сеть в Южном федеральном округе, сейчас проводим ее ребрендинг. Но сейчас многим интересен этот бизнес - мы заявили, что готовы покупать аптечные сети, так никто не хочет продавать.

- Какие проекты по недвижимости собираетесь реализовать?

- Началась реконструкция "Минска", на очереди - гостиница "Центральная". Изучаю возможность покупки на вторичном рынке еще каких-нибудь гостиниц. На территории завода "Каучук" площадью 10 га скоро начнется строительство большого многофункционального комплекса - офисы, жилые дома и др. Недвижимостью будем заниматься и дальше, уже ищем старые помещения, землю для застройки. В недвижимости будут самые большие инвестиции - около \$500 млн.

- У вас была большая транспортная компания "Центр рудных перевозок". Ее продавать не собираетесь? Во сколько вы ее оцениваете?

- Думаю, в \$250 млн. Эта компания, крупнейшая на рынке железнодорожных перевозок, у нее парк - 4000 вагонов, ближайшие 10 лет ее никто не сможет потеснить. Я ее пока на продажу не выставляю, но если покупатель найдется - продам.

- А вторую половину денег за Михайловский ГОК как собираетесь потратить? Планируете купить какой-то крупный актив? Может быть, за пределами России?

- Все приобретения я буду делать только в России, которую хорошо знаю. Я хотел бы купить новое крупное предприятие, но интересных предложений нет. Одним из вариантов будет покупка контрольного пакета акций ВСНК. "Уникуру" принадлежат 28,5% акций этой компании, она занимается освоением слабо исследованных, но перспективных нефтяных запасов Восточной Сибири, в частности в Красноярском крае, который я хорошо знаю.

- Как вы оказались в этом проекте?

- После развала "ЮКСИ" (весной 1998 г. владельцы "Сибнефти" и "ЮКОСа" планировали создать объединенную компанию с таким названием) акционеры "Сибнефти" продали ВСНК неким нефтетрейдером, я уже не помню, как их звали, те продавали 100% акций ВСНК мне, а я решил, что сам этот проект не потяну, и организовал продажу контрольного пакета хВСНК "ЮКОСу". Судьба этого проекта пока неясна. Если государство заявит свою позицию по ВСНК, то я мог бы претендовать на выкуп контрольного пакета, но я должен понимать, с кем вести переговоры, - с "ЮКОСом" или с государством.

- Вы ведете переговоры с "ЮКОСом" о покупке контрольного пакета акций ВСНК?

- Пока не веду.

- Чем этот проект вас привлекает?

- Я хорошо знаю эту компанию, она успешно развивалась, к ней не было и нет претензий со стороны госорганов, регулирующих вопросы природопользования. Акционеры уже инвестировали в нее \$190 млн. Стратегия развития ВСНК нас, как миноритарных акционеров, устраивает. Если ВСНК будет продаваться, одним моих денег на освоение этого проекта не хватит, надо будет привлечь дополнительные средства.

- А если покупка ВСНК не сойдется?

- Буду портфельным инвестором. Я хорошо знаю инвестиционный бизнес. Мне уже принадлежит около 1% акций "Газпрома", "ЛУКОЙЛа", других компаний. Буду и дальше покупать ликвидные бумаги российских компаний.

- Вы вернулись в Грузию недавно. А бизнесом там давно занимаетесь?

- В Грузии я уже около 10 лет занимаюсь бизнесом. Активы очень разнообразные. Мне принадлежит одна из крупнейших пищевых компаний - "Чайка", делает мороженое, пельмени, печенье. Есть банк "Карту". Самая крупная строительная компания в Грузии - строит и офисы, и жилье. Сельскохозяйственная компания, владеет 600 га земли. Есть у меня и самый большой в Грузии погреб, врезанный в гору. В нем стоят огромные цистерны с вином. Мы засадили больше 300 га виноградников, думали развиваться. Но теперь все это продаю. Покупатели есть уже на все. Оставляю только банк.

- Почему вы решили продать грузинский бизнес?

- Мне скоро 50, и надо сконцентрироваться на главном, сил нет заниматься всем. Единственный проект, который я хочу завершить, - это создание горнолыжного комплекса "Бакуриани-2". Несколько лет назад я купил большой участок земли на одном из лучших горных массивов Европы. Канадские и австрийские компании уже подготовили генплан развития курортного комплекса, он будет включать в себя лыжные трассы и развлекательный центр. В этом году я начну финансирование строительства первого этапа проекта - гондольной канатной дороги, в следующем году вся инфраструктура должна быть готова. Но я сам не хочу заниматься этим проектом. В основном туда будут ездить российские туристы. Я хочу, чтобы российские туроператоры занимались строительством гостиниц, готов передать им безвозмездно землю под строительство, предоставить им льготное финансирование.

- Ваш переезд в Грузию совпал с серьезными политическими изменениями в стране. Как вы их оцениваете?

- К власти пришли молодые силы, но я ни за, ни против них - это все, что я могу сказать. Я вообще очень сожалел, что российско-грузинские отношения зашли в такое русло.

- Насколько публичный образ жизни вы ведете в Грузии, как к вам относятся местные политики, бизнесмены?

- Я ни с кем из них не контактирую, живу очень обособленно, общаюсь только с родственниками, близкими друзьями. У меня нет политических амбиций, мне просто хочется спокойно жить со своей семьей, свое село Чорвила по делам бизнеса я покидаю лишь иногда.

- Если все это так, почему вы не подавали в суд иск о защите чести и достоинства?

- Потому что я никогда и не терял честь и достоинство, жил по совести, а о восстановлении этих ценностей пускай задумаются те, кто писал обо мне неправду.

Беседу вела МАРИЯ РОЖКОВА

გაზრდილება. დასაწყისი იხ. „მამული“ №14-17, 22

ამბობენ, რომ ყველაფერი ახალი კარგად დაიწყებული ძველია. მაგრამ არსებობს დაუწყებელი...

დავუბრუნდეთ ჩვენს თხრობის ორ გმირს და უშუალო პატრონის თვალში შევხედოთ მათ.

იხილი მძებრი არიან. ჰოდა, თუ ზოგჯერ კამათობენ...

მძებრი არიან, ვეთანხმებით. ნომენკლატურის კლასიკა...

მძებრი ჩავთვალოთ, რომ „ნათესაობა“ დედგენილია...

ერთი ბატონის ორი ფავორიტის მეტოქეობა, რომელსაც თავადვე აღვივებს...

მესმის, რომ მოტანილი ისტორიული პარალელი რამდენადმე...

თუმცა, მაგალითისთვის რაღა შორს წავიდეთ. უფროსი თაობის მკითხველს...

რა თქმა უნდა, ნებისმიერ, ცოცხალ თუ ბეგრად სოლიდურ...

რაც შეეხება ჩვენს მიერ აღწერილ დროს, სოციალიზმი არათუ...

ნომენკლატურული „ძმა“ - სოლიკო საბეიშვილი და ჯუმბერ პატიაშვილი...

ჩვენს ავანტიურულ ამბავს სათავეს სილნალის რაიონში იღებს. რესპუბლიკაში ფანტასტიკური...

ჰქონდა თუ არა ამ ქორს რეალური საფუძველი, დღემდე უცნობი...

სახალისო თაბაზაში სასიკვდილო შედეგით. Image of playing cards.

თაბაზაში

სებობდა. სხვათაშორის, ის დღესაც წარმატებით მისდევს თავის უძველეს ხელობას...

მაგრამ დავუბრუნდეთ ჩვენს თხრობას. ხმებმა ცენტრალურ კომიტეტამდე მიიღწია...

მაგრამ დასასრული ყველაფერს აქვს. ედუარდ შევარდნაძე მოსკოვში გადადის...

ბუნებრივია, სოლიკო საბეიშვილი მთელი ამ ხნის განმავლობაში გულხელდაკრეფილი...

რომ ეს, უდავოდ, ცილისწამება და რომ გამოიძებნა გაერკვევა...

და აი, შევარდნაძე ერთგულ თანამოსაგრეს ემშვიდობება.

ვის ხელში ტოვებთ საქართველოს, ედუარდ ამბროსივიჩი? - ამბობს საბეიშვილი.

არა უშუალოდ, შევნიშობ, - პასუხობს საკვშირო მინისტრი შევარდნაძე...

რით დამთავრდა ეს „ერთობლივი მუშაობა“, უკვე ვიცით.

მაშ ასე, „მამა“ მიემგზავრება და ტოვებს თავის ორ „გაუფიქრეს“, ორ „ძმას“, რომელთაგან ერთი უკვე „უფროსი“ გახდა...

ივლისი, დაპატიმრების წინა დღეები. ც...

სხალ იუმორი

ჩაუსვამთ? - შენ რას ეუბნები? - მე? ვეუბნები, უკვე დიდი ხანია ჩასვეს...

მაგრამ რადგან შემცვლელი ჯერ ვერ უპოვეს, დილაობით ციხიდან სამსახურში მოჰყავთ...

სოლიკო იცინის, დიდხანს, გამაყრუებლად, გადამდებლად, როგორც ყოველთვის იცინოდა...

და უცებ - მოულოდნელი გამონათება უკუნეთში. ივლისის ერთ-ერთ ბოლო დღეს...

სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ჯუმბერ ილიჩი ამ ყველაფერზე მალა დგას...

მაინც, რით გაახარა ასე „მამა“ „მამა“? ჯერ ერთი, იმით, რომ მხარი დაუჭირა სოლიკოს წინადადებას...

გიორგი ბუიურბანი სახალისა და ქანის იბაპი

ის მდივანი სოლიკო საბეიშვილი, პრაქტიკულად, საქმეებს ჩამოაშორეს. მეტიც, როგორც ჩანს...

ქალაქში კი საშინელი ჭორები დაცოცავს. ასე ათასი სულ ადვილად იქცევა მილიონად...

რალა დარჩენილი ყოველი მხრიდან ალყაში მოქცეულ ადამიანს? - გალიაში მომწყვედული დათვი...

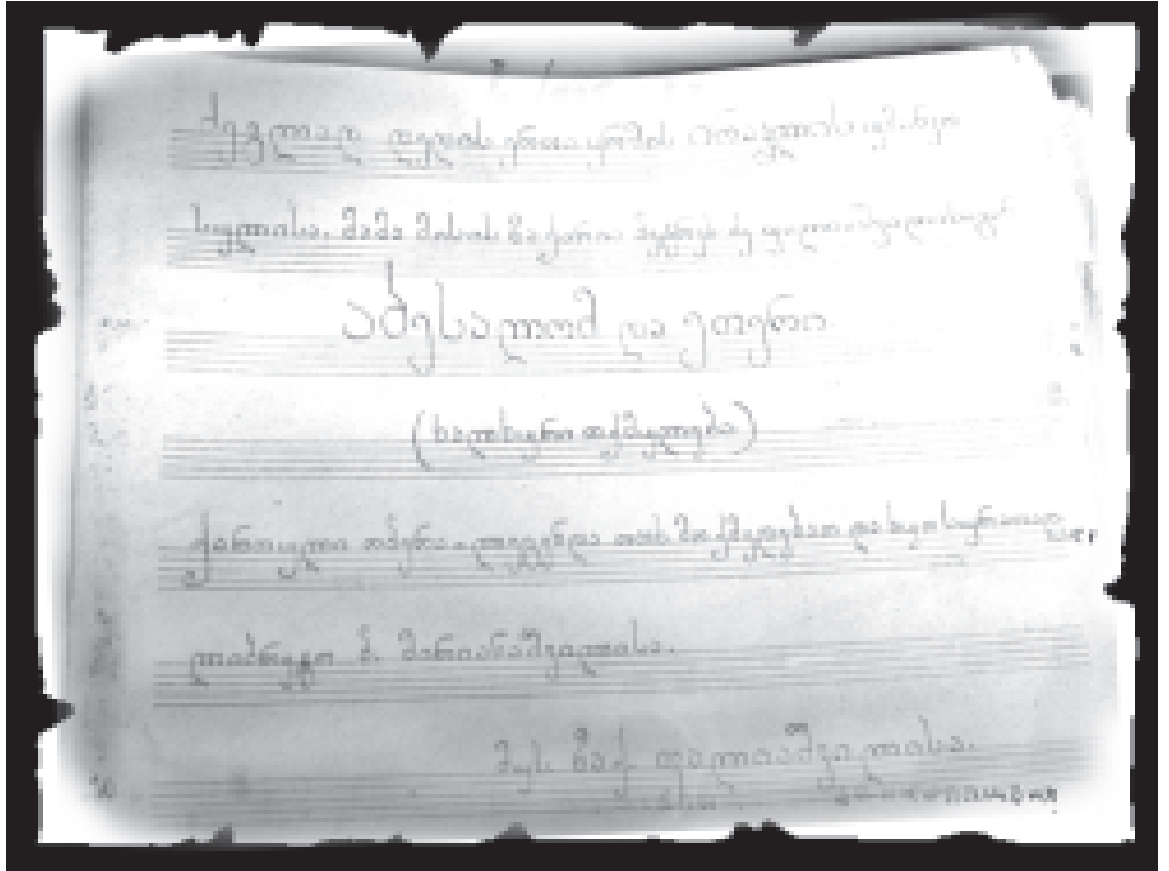
ურჩია, ჯერ საფუძვლიანად დაესვენა, მერ კი ახალი ძალებით შესდგომოდა...

შემდეგ ნომერში: „ბიზონი და ბადირობა“

ქათვან ხამისაშვილის საავტორო ჩანართი

1919 წელს თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში სამი გენიალური ოპერა დაიდგა — „ზაქარია ფალიაშვილის „აბესალომ და ეთერი“, ვიქტორ დოლიძის „ქეთო და კოტე“, დიმიტრი არაქიშვილის „თქმულება შოთა რუსთაველზე“. ეს იყო ქართული საოპერო ხელოვნების ტრიუმფი. „აბესალომ და ეთერი“ ზაქარია ფალიაშვილმა თავის 10 წლის გარდაცვლილ ვაჟს ირაკლი ფალიაშვილს მიუძღვნა. დირიჟორი განლდათ კომპოზიტორის ძმა ვანო ფალიაშვილი. ჩვენი სტუმარია დიდი კომპოზიტორის შთამომავალი, ქალბატონი **თამარ ჩხეიძე**.

- ზაქარია ფალიაშვილის მშობლებს 18 შვილი ჰყავდათ. ხუთი მათგანი აღრეულ ასაკში გარდაიცვალა. აქ, ბაქრაძის ქუჩაზე არსებულ სახლში, რომელშიც 1961 წლიდან ზაქარია ფალიაშვილის სახლ-მუზეუმი გაიხსნა, სამი ძმა ცხოვრობდა - ზაქარია, ვანო და ნიკოლოზი. ზაქარიამ მოსკოვში დაამთავრა კონსერვატორია (ტანეცის ხელმძღვანელობით). გარკვეული ხანი იქ ოპერის თეატრშიც მუშაობდა. ვანო ფალიაშვილმაც მოსკოვში მიიღო მუსიკალური განათლება, ნიკოლოზმა - ხარკოვში დაამთავრა სამედიცინო ინსტიტუტი. ძმების განათლებაზე სწორედ ზაქარია ზრუნავდა, კერძო გაკვეთილებს ატარებდა, მოწაფეებთან

სერვატორიის პროფესორი, კათედრის გამგე). მისი შვილიშვილი ალექსო მოსკოვში ცხოვრობს. ზაქარიას ერთი და - ჟანა ოპერის თეატრში მუშაობდა - სუფლიორად. ზაქარიას ოჯახიდან საქართველოში მარტო ჩვენ ვართ.

- თქვენ ზაქარია ფალიაშვილის შვილიშვილი ბრძანდებით?

- ჩვენი ოჯახის ისტორია ასეთია - ზაქარიამ მოსკოვში გაიწვია რიაზანელი მდიდარი ვაჭრის ქალიშვილი იულია უტკინა, რომელიც შემდეგ ცოლად შეირთო. იულიას პირველი მესულლიდან ჰყავდა ერთი ქალიშვილი - ტონია, რომელიც მოგვიანებით ცოლად შეირთო ზაქარიას უმცროსმა ძმამ ნიკოლოზმა. მე განლაგვართ სწორედ

ლოჯაში. დედაჩემი წლების განმავლობაში ოპერის წამყვანი სოლისტი იყო (სოპრანო). მამა - ბუჯან ჩხეიძე ფინანსთა მინისტრი. სწორედ მათი გადაწყვეტილებით გაიხსნა აქ ზაქარია ფალიაშვილის სახლ-მუზეუმი. ჩემს მშობლებს აქედან არ წაუღიათ არცერთი ნივთი, ზაქარიასგან სახსოვრად დაგვრჩა ვერცხლის პორტსიგარი. სხვათაშორის, შემოგვთავაზეს, მუზეუმიც ყოფილიყო და ბინა არ დაგვეტოვებინა, მაგრამ ოჯახმა ასე გადაწყვიტა. აქ დარჩა მხოლოდ ვანოს მეუღლე ლილა, რომელიც, მოგვიანებით ჩვენთან წაიყვანეთ. ბინა მოგვცეს ძნელადის ქუჩაზე, შემდეგ გერცენის ქუჩაზე გადავიცვალეთ.

ძმები: ზაქარია და ვანო ფალიაშვილები

თამარ ჩხეიძე: „დაისის“ მოსკოვის უაღრესად ზაქარია ფალიაშვილს უთქვამს - ყველა გუნისკოსს ჩემი გულგრილი თანხლებით დააკრძალავენო

რეტროკერებები

სახლში სიარულს არ თაკილობდა და გამოქვეყნებულ თანხას ძმებს უგზავნიდა.

- წარმოშობით საიდან არიან ფალიაშვილები?

- იმერეთიდან. ქუთაისში ცხოვრობდნენ. მამა საეკლესიო პირი გახლდათ, დედა - მარიამ მესარქიშვილი - დიდი ოჯახის დისახლისი. რწმენით კათოლიკეები იყვნენ. ზაქარია ფალიაშვილის სახლ-მუზეუმი ქუთაისშიც არსებობს.

- თქვენ გარდა, ვინ ითვლება ზაქარია ფალიაშვილის შთამომავალად?

- ფაქტობრივად, შთამომავალი განლაგვართ მე და ჩემი და. მაგრამ ფალიაშვილის გვარის გამგარძელებელი არავინ აღარ დარჩა. ლეო ფალიაშვილი ზაქარიას ყველაზე უმცროსი ძმა იყო (კონ-

ნიკოლოზისა და ტონიას ქალიშვილის იულიას (ბებების სახელი დაარქვეს დედაჩემს) ქალიშვილი. იმის გამო, რომ ზაქარიას ერთადერთი ვაჟი - ირაკლი 10 წლის ასაკში გარდაიცვალა, მან დედაჩემი იშვილა ე. ი. გახდა ოფიციალური მამა და - მთელი მემკვიდრეობა ანდერძით მას დაუტოვა. ზაქარიას მეორე ძმის - ვანოს მეუღლე განლდათ ბეზიაჩემის დედის - იულიას და (ზაქარიას ცოლისდა - ქ. ნ.) მათ შვილი არ შეეძინათ. ზაქარიას გარდაცვალებიდან 15 წლის განმავლობაში დედაჩემი პონორარს იღებდა, ხოლო ოპერის თეატრში ლოჯა - ბენუარი ფალიაშვილებს ეკუთვნოდათ. ბიძაშვილებიც კი, როდესაც ოპერაში მიდიოდნენ, დედას ეკითხებოდნენ, ჰქონდათ თუ არა უფლება, ადგილი დაეკავებინათ ამ

- დედათქვენს ზაქარია ამეცადინებდა?

- ზაქარიას დედაჩემი ძალიან უყვარდა, ანებივრებდა. უხაროდა, რომ მას კარგი ხმა ჰქონდა. რასაც ქმნიდა, იულიას ამღერებდა სახლში. დედაჩემი მას „ძია ზაქაროს“ ეძახდა. მიუხედავად იმისა, რომ ძმებს მეუღლეები ეროვნებით რუსები ჰყავდათ, ისინი ქართულად საუბრობდნენ, საქართველოს შეგუება არ გასჭირვებიათ. ჩვენს ოჯახში სადილზე დიდი სუფრა იშლებოდა, სადილის დაწყების წინ ფეხზე დგებოდნენ და „სამშობლოს“ მღეროდნენ. ეს გარკვეულწილად ჩვენი ოჯახის ჰიმნი იყო. ჩვენს ოჯახში ხშირად მოდიოდა ივანე ჯავახიშვილი. ის ზაქარიას საუკეთესო მეგობარი იყო. ივანეს მოსაზრებებს ზაქარია ყოველთვის ითვალისწინებდა.

- როდის გარდაიცვალა ზაქარია ფალიაშვილი?

- 1933 წელს ივანეშვილით გარდაიცვალა. ერთი წლის შემდეგ კი მამა - ვანო ფალიაშვილიც, ერთ დეტალს გავიხსენებ - ზაქარიას დაკრძალვის დღეს, როდესაც ძმის ცხედარი ვანოს და სამ პიროვნებას ხელით მიჰქონდათ, უეცრად ვანოს სასახლის კუთხემ შუბლი გაუჭრა. სისხლი თქრიალით წამოსვლია, ვანოს უთქვამს, ერთ წელიწადში ჩემს ძმას მიყვებით. ასეც მოხდა. არახეველებრივი ძმობა ჰქონდათ. ვანო ოპერის თეატრში ხშირად დი-

ზაქარია ფალიაშვილის ოჯახი: ვაჟი - ირაკლი, შვილოზილი - გონია, ვაჟლე - იულია.

რიჟორობდა ზაქარიას ოპერებს... ერთ დეტალსაც გავიხსენებ - „დაისის“ მოსკოვის შემდეგ (ეს მოსმენა ჩავარდა), ზაქარიას უთქვამს - დადგება დრო და ყველა მუსიკოსს ჩემი მუსიკის თანხლებით დაკრძალავენო. მიუხედავად იმისა, რომ ზაქარია დიდ დარდს ატარებდა ვაჟის გარდაცვალების გამო, იუმორი მისთვის უცხო არ იყო.

... დედაჩემი ამბობდა, რომ „აბესალომ

და ეთერი“ უნდოდათ დაეგდათ ჩინეთსა და ამერიკაში. აქვე, თქვენს ყურადღებას შევაჩერებ „დაისზე“ და ერთ კურორტს გიამბობთ - კიაზოს პარტიას პეტრე ამირანაშვილი ასრულებდა, დედაჩემი - მაროს პარტიას. ბეჭდის სცენაში პეტრემ ისე მაგრად მოსწია დედაჩემს ხელში, რომ ღია მოტეხილობა მიიღო. შეწუხებული, თურმე, ამბობდა - არ მომეკაროო... (იციხის).

ლევანდარულ მსახიობს ვასო გოძიაშვილს დაბადებიდან 100 წელი შეუსრულდა. ამ რამდენიმე დღის წინათ თუბილი მოკრძალებულად აღნიშნეს ოჯახის წევრებმა და თეატრალურმა მოღვაწეებმა. ჩვენი სტუმარია ცნობილი მსახიობი ჯემალ მონიაშვილი. რომელიც ვასო გოძიაშვილის შემოქმედებასა და პიროვნებაზე ისაუბრებს.

ჯემალ მონიაშვილი:

- ჩემი სტუდენტობის დროს (1950-იანი წლები) თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტებს გვქონდა ბედნიერება, სტუდენტობით თეატრში შევსულიყავით და სპექტაკლს დავსწრებოდით. ამიტომ ძალიან კარგად მახსოვს ის ცნობილი წარმოდგენები, რომლებსაც დამდენდნ ისეთი ლევანდარული რეჟისორები, როგორებიც იყვნენ ვასო ყუშიტაშვილი, ვახტანგ ტაბლიაშვილი. „რიჩარდ მესამე“ ვასო ყუშიტაშვილის მიერ მარჯანიშვილის თეატრში დადგმული გენიალური სპექტაკლია, რომელშიც გენიოსები თამაშობდნენ - ვასო გოძიაშვილი, პიერ კობახიძე, სესილია თაყაიშვილი, მარინე თბილელი, იაკობ ტრიპოლსკი, კოტე დაუშვილი. ქართულ სცენაზე განხორციელებული რამდენიმე სასწაული მახსოვს - აკაკი ხორავას ოტელო, აღდგენილი „ყაჩაღები“, გიორგი შავგულიძის როლი „კომედიურის ქორწინებაში“ და ვასო გოძიაშვილი „რიჩარდ მესამეში“. ჩემი თანატოლი მსახიობებისაგან განსხვავებით, მქონდა ბედნიერება, იმ კორიფეების გვერდით სცენაზე ვმდგარიყავი, რომელთა დასახელებაც კი დიდ მოწიწებასა და მოკრძალებას იწვევს - ხორავა, ვასაძე, ზაქარიაძე, ემანუილ აფხაიძე, მედეა ჩახავა, სალომე ყანჩელი, ვასო გოძიაშვილი, ვერიკო ანჯაფარიძე... ყველას უშუალო პარტნიორი ვიყავი. მთელი პასუხისმგებლობით ვამბობ, ამ დიდ მსახიობებს შორის ვასო გოძიაშვილი ყველაზე არტისტული იყო, განუსაზღვრელი დიაბაზონის მქონე. წარმოიდგინეთ, რიჩარდთან ავეტიკაძემ რამხელა ამბლიტუდა იყო საოცრად განათლებული, ნაკითხი, ნებისმიერ თემაზე შეეძლო მსჯელობა. მასხოვს, მეტყუოდა თავისი ჩვეული ქალაქური კილოთი, - მონო, მოდი აქ... ახალგაზრდებს თავის საგრიმინოროში შეგვიყვანდა (1967 წ.), დავსდებოდით მის ირგვლივ - ზოგი იატაკზე დაჯდებოდა, ზოგი ჩაიხრჩობდა, ზოგიც იდგა. ცენტრში ბატონი ვასო იჯდა და ათას რამეს გვიყვებოდა. ეს იყო „Человек тысяч лет назад“ - იმ პატარა ოთახში წარმოდგენას გამართავდა, გარდაისახებოდა. სულ ვეუბნებოდი, - ბატონო ვასო, ასეთი საღამოები ფართო საზოგადოებისთვისაც მოაწყვეთ-მეთქი. - კარგი, კაცო, მაგის თავი სადა მსჯელობს, - იცინოდა... თეატრში სპექტაკლის დაწყებამდე რამდენიმე საათით ადრე მოდიოდა. გრიმს იკეთებდა. მასხოვს, საგრიმინოროს ახლოს ჩავიარე. ბატონი ვასოს ბურტყუნი მოემსება. შეგხედე, ზის საარკის წინ, რაღაცაზე გამწარებული, სახეზე ხელს იტყაბუნებს (გრიმს იკეთებდა): - ყოველ საღამოს უნდა ვამტყიცო, რომ ნიჭიერი ვარ! ამას ხომ უნდათ კაცი ვერ იტყვის, იტყვის ის, ვისაც საკუთარი შემოქმედებისადმი დიდი პასუხისმგებლობა აქვს. უბრალო მსახიობი ამის თქმას ვერ გაბედავს!...

მასხოვს, დღის აღმშენებელ მარჯანიშვილის თეატრში „ხსოვნა გულისა“ დადგა. კვივიდან ჩამოიყვანა ქორეოგრაფები, მხატვრები (ის ვეუფი, რომელსაც იმავე სპექტაკლში მივლი მონაწილეობდა). სპექტაკლში მთავარი როლს ვასო გოძიაშვილი თამაშობდა. ვასოს არტისტიკაში აღდგომითი უკარინელები ამბობდნენ, - ასეთი არაფერი გვიჩანავსო. როდესაც მოსკოვში პირველი საესტრადო დოვანდობის მოეწყო, პირველი ადგილები გაიყვეს ვასო გოძიაშვილს და არაკალი რაკიჩინა. წარმოიდგინეთ, ქართველმა კაცმა ქართულ მონოლოგში (რუსებს არ ესმოდათ) პირველი ადგილი აიღო. არაჩვეულებრივად მღეროდა, კოჰლოზობდა, მაგრამ საოცარი პლასტიკა ჰქონდა, ცქცვავდა. ერთხელ რეპეტიციაზე

(„მზის დაბნელება საქართველოში“) ახალგაზრდა მსახიობმა გოგონებმა ბოშური ცეკვა ვერაფრით შეასრულეს. ვასო წამოხტა. - ჟენია, დაუკარი, - დაიძახა და ცეკვა დაიწყო. 40 კაცი მონუსხული ვუყურებდით. ატყდა ერთი ამბავი, აპლოდისმენტები... ბატონი ვასო არაჩვეულებრივი თამადა იყო, მღეროდა, ლექსებს ამბობდა (თუმცა, ჩვენი თეატრს თამადები არ აკლდა. ესენი იყვნენ: გოგი ტატიშვილი და გოგი გელოვანი). არაჩვეულებრივი იყო გასტროლების დროს - ხალისიანი, ყურადღებიანი. ერთ-ერთი ბოლო გასტროლის დროს მოსკოვში, ცოტა არ იყოს, უგუნებოდ შეიქნა. ცუდი ამინდები დაგვმთხვავა. ავადმყოფობის გამო თბილისში დაბრუნდა ალექსი. სამწუხაროდ, ალექსი გარდაიცვალა. ეს ამბავი ვასომ ძალიან განიცადა. თქვა, - ჩემი დრო დადგა. ცოტა ხანი არ გასულა, თვითონაც დაგვტოვა...

- ამ ორ უნიჭიერეს მსახიობს - ვასო გოძიაშვილსა და სესილია თაყაიშვილს, როგორც ყოფილ მეუღლეებს, თეატრში როგორი ურთიერთობა ჰქონდათ?

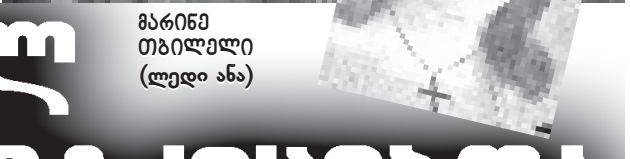
- ვფიქრობ, ბოლომდე უყვართ ერთმანეთი. უფლებმა არა მსჭვს, მათ ოჯახურ ურთიერთობაზე ვისაუბრო, მაგრამ ერთი რამ გონია - ეს ორი უნიჭიერი ადამიანი ერთ ბინაში ვერ იცხოვრებდა. ისინი აბსოლუტურად ჰგავდნენ ერთმანეთს. ბოლოს ქალბატონი სესილია მთელი თავისი შემოქმედებით ვასო გოძიაშვილის დონეზე ავიდა - ორივე ენერჯიული, სიცოცხლით სავსე. ქარიშხლის ჰიქში ხომ ვერ ჩაატყვ - ახლა კიდევ ორს?.. ძალიან ძნელია. ბატონი ვასო ბოლომდე სხარტი, მოქნილი, ენერჯიული იყო. მასხოვს, ხმა გაავარდა, - გოძიაშვილი გარდაიცვალა. მთელი დღე თეატრის ეზოში იდგა. - დამიხანს, ცოცხალი რომ ვარო (იციან!).

- რიჩარდ მესამეში ქალბატონი სესილია და ბატონი ვასო ერთად თამაშობდნენ. არ დაგვიწყვდეთ, ეს იყო ვასო ყუშიტაშვილის დადგმა, რომელმაც თეატრი დააარსა პარიზში, შემდეგ ამერიკაში მოღვაწეობდა. მის „კაცია აბაშიანი“ ვასო გოძიაშვილი ლუარსაბის როლს ასრულებდა.

- ამბობენ, ძველი თაობის მსახიობები ახალგაზრდებს ჩაგრავდნენ...

- არასოდეს. ამასწინათ ისიც მითხრეს, - რუსთაველისა და მარჯანიშვილის თეატრის მსახიობები ერთმანეთზე გადაკიდებულნი ხართო. - ვინ ავრცელებს ამ ხმას? არ მახსოვს წყევლა, არცერთი დიდი მსახიობისგან. ყველაზე მძიმე ხასიათი სერგო ზაქარიაძეს ჰქონდა. არ მახსოვს, დაეჭვებოდა. პირიქით, ყველანი-

ვასო ყოველ საღამოს ამბავივებდა თავის ნიჭიერებას

მარინე თბილელი (ლედი ანა)

სენა სემეტიანის „რიჩარდ მესამე“

იაკობ ტრიპოლსკი (გრაფი რიჩარდი)

კოტე დასუხველი (ჭერცოგი ბეკინგამისა)

ნინო ახაქიძე (დედოფალი ელისაბედი)

რად ხელს მიწყოდა, მაქეზებდა, - არიქა, ასე ითამაშე, ისე... „აკაკი ვარიუში“ მამაშვილის როლს ვასო უსწრებდა. ასეთი ბუმბერაზი მსახიობის გვერდით თამაში, ცოტა არ იყოს, მერყობდა, მაგრამ მითხრა, - ითამაშე, თორემ სახლში მანქანით არ წავიყვანო (სახლში მანქანით მიგავდი ხოლმე, ერთი გზა გვქონდა). მთელი დღე ფიქრში ვავაფენ. მეორე დღეს, რეპეტიციის შემდეგ მითხრა, - წამოდი, სახლში წავიყვანო. - მივხვდი, ჩემი თამაში მოეწონა. დიდი მსახიობი არავის ჩაგრავს, არავის ამცირებს!

- ვასო გოძიაშვილი - სცენაზე ასეთი ხალისიანი და ენერჯიული, თუ ვახსოვთ სევდიანი?

- არა, თავის ვაჭირებასა და ემოციას თავზე არ მოგახვევდა. თეატრის სული და გული იყო. - არ გვამოთ, კაცო, პური?! - იტყვოდა და საჭეფო მივდიოდი. ვასოს დიდი გულშემატკივარი იყო მისი მეორე მეუღლე ჟენია, რომელიც მეუღლის საღამოებს ხშირად უძღვებოდა.

დაბნეტილი ვასო გოძიაშვილის შევითხრობა: - ვა-

სო გოძიაშვილისა და სესილია თაყაიშვილის შევითხრობილი გახლავართ. მათ საერთო ერთი შვილი ჰყავდათ - დათო გოძიაშვილი. დედაჩემი (ნატო) დათოს ქალიშვილი გახლავთ. ვასოს მთავარმა მსახიობმა არიან ასევე დე-

დაჩემი მანანა გოძიაშვილი და დედოფალი გიორგი და ქეთუნა. ჩვენს ოჯახში მსახიობი არავინაა. 17 წლის ვარ, წელს ჩავაბარე უნივერსიტეტში სოციალური ეკონომიკისა და პოლიტიკა-ეკონომიკის ფაკულ-

ტეტზე. როცა ჩემს დიდ ბებიასა და პაპას ვუყურებ, გული მწყდება, ისინი რომ აღარ არიან ამქვეყნად. ჩვენს ოჯახში ამ გენიალური პიროვნებების ცხოვრებისა და შემოქმედების ამსახველი უამრავი ფოტოა.

სწოილი თეატრთმობის ვასო ყუშიტაშვილის ნიშნად „გაითხრობა მოგონებებით“:

როცა კახეთს ვახსენებ, ტანში ჟრუანტელი მივლისო, - ამბობდა ვასო გოძიაშვილი. ერთხელ უცნაური რამ მითხრა: - იმერელი, ხომ იცი, რატომ მიყვარხარ! - რატომ? ჩვენს კახელ ანბეტელს დიდი საქმი გაუყვითე. - ანბეტელი მთელი საქართველოსია, ბატონო ვასო! - მაშ, მაშ, მთელი საქართველოსია, მაგრამ ხომ კახელი იყო?... თელავში მარინე თბილელის შემოქმედებითი საღამო გამართა, შემდეგ - ბანკეტი. ვასო გოძიაშვილის გვერდით ვზვიარ. - კახელები სხვა ხალხია! თეატრს აფასებენ, მარჯანიშვილი, ანბეტელი, სულ კახელები ვართ... ამასობაში თამადა პირველი სადღეგრძელო დალია. დგება მესამე სადღეგრძელოს დრო, ბატონი ვასო უკვე ეშხაღება, დარწმუნებულია, რომ მას აღდგომილები და აგრძელებს კახელს ჭებას. თამადამ პარტიის სადღეგრძელო წამოიწყო... ბატონი ვასო გაღიზიანდა: - ადექი, ნომერში წავიდეთ, პურ-მარტი გვაქვს, ხომ არ გავაფუჭებთ, მოდი, გავიდეთ. - ბატონო ვასო, უნერჯიულია, თქვენი წასვლა როგორ იქნება, სკანდალი, ცოტა ხანს ვიყოთ. - ვასაძეს ამას აკადრებდნენ? თამადა ფე-

მოაზადა ქათავან ხამიხაშვილი

- მე ადვილად ვერ ვწერ სცენარებს, ყველა მათგანში ჩემი სიცოცხლე ჩადებულია. ავად გამოდის თუ კარგად, არ ვიცი, მაგრამ მათთვის არაფერს ვიშურებ. ამიტომ, ბუნებრივია, ძალიან მძიმედ განვიცდი, როცა ამ ნატანგ-ნაწვალზე სცენარებს ასამარებენ. - ეს განხილვით ნაწევრი ცნობილი კინორეჟისორის სულიკო უღენტის პირადი წერილიდან. რეჟისორები, აღბათ, თავად მინდებენ, კონკრეტულად რომელ ნამუშევარს გულისხმობდა არაერთი შეხანი შინავე ქართული მხატვრული ფილმის სცენარის ავტორი. „ჯარისკაცის მამა“, „ლიმილის ბიჭები“, „სინათლე ჩვენს ფანჯრებში“, „წუთისოფელი“, „ციმბირელი პაპა“, „უფელა კომეტა როდი ქრება“, „ფესვები“, „რაიკომის მდივანი“, „დონ კხოტი“... ეს ის ფილმებია, რომელთა გმირებიც ერთ შემეხიერ დღეს შემოვიდნენ ჩვენს ცხოვრებაში და აღარ მივგავტოვეს. ბატონი სულიკოს ქალიშვილები - (ოლიკო) და ქეთიკან უღენტები დღეს ჩვენი ჩანარის სტუმრები არიან.

„მის ნაწერებში, ჩანაწერებში, რომლებიც ზოგჯერ ნაფიქრობი, ხელსაწილად უნდა ვაწერო, მაგრამ ნაწევრზე დაფიქრებული, ყველგან ჩანს ფიქრი ცხოვრებაზე, წუთისოფელზე...“

- ჩემთვის და ჩვენი პატარა ოჯახისთვის მამა ყოველდღიური ცხოვრების ძვირფასი ნაწილი იყო. იგი იშვიათად გეტყობდა, როცა ეს საქმისთვის იყო აუცილებელი. სხვა დროს თითქმის ყოველთვის ერთად ვიყავით - სახლშიც, მივლინებებშიც, სამოგზაუროდაც. ჩვენ ერთ პატარა „ბოშათა ბანაკს“ წარმოვადგენდით. მამა ჩვენს პატარა სასადილო ოთახში იჯდა მაგიდასთან სიგარეტით და საფერფლით. ჩვენ ეს სიგარეტი გეტოლდა, რადგან მამას გვართმევდა. დედისთვის მამა ოჯახის პატრიარქი და ხელის გულზე სატარებელი პიროვნება გახლდათ. მამას მაგიდაზე ყოველთვის თვალში საცემი იყო ავტოკალმები, ფანჯრები, საშლილი, დაფერფლილი ფურცლები, სიგარეტის კოლოფები, ნამწვით სავსე საფერფლე...

მამა სულ რაღაც 16 წლისა ფრონტზე გაიპარა. - იარაღის სიყვარულმა წამიყვანა, - იტყობდა. როცა ჩვენ რაიმე ფილმს ვუყურებდით, ინტერესდებოდა, - იარაღის ხმა თუ ისმის... მაგრამ მთლად ასეც არ უნდა ყოფილიყო, რადგან მის ნაწერებში, ჩანაწერებში, რომლებიც ზოგჯერ ნაფიქრობი, ხელსაწილად უნდა ვაწერო, მაგრამ ნაწევრზე დაფიქრებული, ყველგან ჩანს ფიქრი ცხოვრებაზე, წუთისოფელზე. მის შემოქმედებაში საუბარია მარადიულ თემებზე - თაობათა დამოკიდებულებაზე, მამასა და შვილს შორის ურთიერთობაზე, მიწა-მამული ცოცხალი პერსონაჟის დონეზე აყვანილი. ერთგან მამა წერდა: ყოველი ეპიზოდის, სცენისა თუ პასაჟის დაწერა დიკავირებულია მრავალ ფიქრთან და უძილოდ გატარებულ დამეგობრებას, ამიტომ მასში არაფერია შემთხვევითი და სასხვათაშორისოდ დაწერილი.

- სულიკო უღენტის შემოქმედებაში დიდი ადგილი უჭირავს ომის თემას...

- თითქმის ყველა ფილმი მისი ბიოგრაფიაა. ოჯახში დიდხანს ინახებოდა გატრეცილი ლურჯი ფურცელი, რომლითაც მშობლებს ატყობინებდნენ, რომ მათი შვილი გამრუდლად დაიღუპა 1943 წლის 20 ავგუსტს და დაკრძალული იყო სამხრეთ სასაფლაოზე რუსეთის რომელიღაც ოლქში. ომიდან სახლში დაბრუნებულს სწორედ ის ფურცელი დახვდა. მას შემდეგ სულ იმაზე ოცნებობდა, წასულიყო და მოეძებნა სამხრეთ სასაფლაო. იქაურების უნახაობით რაღაც გამოჩინა ცხოვრებაში, დაირღვა დროთა კავშირის მთლიანობა... ომმა მამა მოხუც ჯარისკაცს შეახვედრა - მახარა-შვილს, ოღონდ მას ერქვა არა გიორგი, არამედ რამინი. ბრძოლის დროს ის ვახდა მამაჩემის მამობლი. მოხუცი 16-17 წლის ახალგაზრდებთან ერთად იბრძოდა. დიდი მანძილის გავლის შემთხვევაში დადარილი ბიჭების ავტომობილზე ზურგზე გადაიკიდებდა და ტვირთს უმსუბუქებდა. მახარა-შვილი წარმოშობით კახელი იყო, ბოდბისხეველი. ფილმში „ჯარისკაცის მამა“, აღბათ, განსაკუთრებით, თვალის საფარველიდან ყუმბარის მიერ ამოტყორცილებულ მიწის ბელტს სერგო ზაქარაიძის გმირი ხელით სინჯავს - გზაფუთვით მოდიონი - ამბობს. ეს რეალური დეტალია, აქ ნამდვილი ქართველი კინორეჟისორის მამა ფრონტზე ოთხჯარის დაიჭრა. სურსათ-საინფორმაციო დეტორტულმა ბებია და ბაბუამ დიდი ხნის ძებნის შემდეგ ზოგის მიხედვით შვილის სოჭის ჰოსპიტალში. ფოტოლურათიც გადაიღეს.

ასე რომ, „ჯარისკაცის მამა“ აბსოლუტურად რეალური ისტორიაა, მხატვრული სახეებით გამდიდრებული. მამამ სცენარი 1961 წლის გაზაფხულზე მიუტანა კინოსტუდიასი რეზო ჩხეიძეს. ბატონი რეზო ისეხუნეს: - სახლში ტროლიბუსით გბრუნდებოდი, ვიფიქრე, სცენარს გადავთვალავო, მთელი საღამოები ვიწვიე, მაგრამ პირველივე ეპიზოდებმა ისე გაემთხვა, არც მასხვს, რამდენიმე წრე გააკეთა ტროლიბუსმა თბილისის ქუჩებში... მოსკოვის სახკინომ კატეგორიულად მოითხოვა, ამოვლოთ ეპიზოდი, სადაც მახარა-შვილი სილას გააწვანებს ჯარისკაცს და, რა თქმა უნდა, არა იმიტომ, რომ ქართველი რუსს ჰკუთნას ასწავლის, არამედ იმიტომ, რომ სამხედრო წესების დარღვევად მიიჩნია. მამამ და რეზო ჩხეიძემ ფილმი აჩვენეს თავდაცვის მინისტრს, რომელმაც განაცხადა: ამას დარღვევას ვერ ვხედავ, ამ შემთხვევაში მამა სჯის საკუთარ შვილს (აზრი ეს არის) და არა - ერთი სამხედრო მეთოდის. არაჩვეულებრივად შესასრულა გიორგი მახარა-შვილის როლი სერგო ზაქარაიძემ. მასხვს, მამა იგონებდა: - მოსკოვში მანქანებით გადაჭრილი ქუჩა ვერაფრით გავარდევით, სერგომ მანქანის ფანჯარა ჩასწია და გაზაფხუ ჩამწკრივებულ ინსპექტორებს მიმართა: - Я exаа, exаа... მილიციელებმა უშაღ იცნეს, მძღოლებმა ფართო კორიდორი გააყეთეს და მანქანას გადაადგილების საშუალება მისცეს. თავისი თაობის ახალგაზრდებს მიუძღვნა მამამ „ლიმილის ბიჭებიც“. მაყურებელს ასევე კარგად ახსოვს „სინათლე ჩვენს ფანჯრებში“, ომგადახდილი მარტონხელა მამაკაცი, რომელიც ახალგაზრდებთან ცდილობს დაახლოვებას. მათ შორის მამა-შვილური ურთიერთობა ყალიბდება. სხვათაშორის, სიმბოლური ისიც, რომ მამა ომის დაწყების დღეს - 22

იენის დაიბადა, მაგრამ ამ თარის ყოველთვის 9 მაისს აღნიშნავდა.

- როგორია „ნერგების“ შექმნის ისტორია?

„ნერგების“ გმირის პროტოტიპი მამას სატვირთო მანქანაში შეხვედრია. 70 წლის მოხუცი მგზავრი ნერგების საშოვნელად ზემო იმერეთიდან ბრუნდებოდა. როგორც აღმოჩნდა, მოხუცი სამი დღის განმავლობაში გზაში იყო. ავადმყოფობასა და სისუსტეს არაფერად ავლებდა, ნატრი ნერგების მოპოვებით კმაყოფილი ჩანდა - ხეჭუჭტური ფული ჯიშის არის, პირველ ნაყოფს 10-12 წლის შემდეგ თუ მიიხსამსო. სწორედ ეს ყოფილა ამბავი დაელო გადუქვლად „ნერგების“ სცენარს.

- რამდენად ცნობილია „ფესვები“ რეალურ ამბავზე აგებული...

„ფესვების“ ეკრანზაციას მამა 20 წლის განმავლობაში ფიქრობდა. ერთ პირად წერილში წერს: - „ფესვების“ სცენარი 20 წელი გულით გატარე, ბიჭი მომეცა, როგორც ეს ხშირად მითქვამს, ბათუმში თამაშ მელოავს ბიძის ფერფლის ჩამოსვენებაში. ფერფლი ჩამოიტანა გარდაცვლილის შვილიშვილმა, რომელმაც ქართული სრულიად არ იცოდა, ბათუმის რკინიგზის სადგურში სულ 8-10 კაცი დავხვდით. ფერფლი წავიღეთ თბილისის ქუჩაზე ნათესავის ბინაში, გადაინადეს სამილანია პანაშვილი. ეს იყო და ეს. ეს იყო ცხოვრების სიმართლე. სცენარში კი არის მხატვრული სიმართლე და ვფიქრობ, იგი გაცილებით საინტერესო უნდა იყოს... „ფესვების“ კინოსცენარი სეციალურად დიდი აბაშიძის ფილმის დაიწერა, ისევე, როგორც სცენარი ფილმებისა - „სინათლე ჩვენს ფანჯრებში“, „ციმბირელი პაპა“... მამა სულ ამბობდა, - დოლოს ძალი-

ოლიკო უღენტი: მამის ყველა ფილმი მის ბიოგრაფიას უკავშირდება!

ან საინტერესო თვალეები აქვს, თითქოს რაღაც სევდას და საიდუმლოს ინახავს ეს თვალეები. სცენართა უმეტესობას სწორედ მისთვის წერდა. ფილმის პრემიერას დოლო ვერ დაეწერა, მაშინ უკვე მძიმე ავადმყოფი იყო. საავადმყოფოში მამა მის სანახავად ვერ მიდიოდა - არ მინდა, დოლო ასეთ მღვამირებში ვნახო. ბოლოს ზაზამ, დოლოს ვაჟმა, დარეკა, - მამაჩემს სულიკოს ნახვა სურსო. მხოლოდ ამის შემდეგ წავიდა ავადმყოფი დოლო აბაშიძის სანახავად. ეს იყო დიდი მსახიობის ბოლო როლი. სხვათაშორის, მამას პირველ ფილმში „ჰიპოკონა“, რომელიც რაყდენ გვეტანის მოთხრობის მიხედვით გადაიღეს, სულიკო დოლო აბაშიძე და ლია ელიავა მონაწილეობენ. სიმბოლურია, რომ მამას პირველ ფილმშიც დოლო გამოჩნდა. გარდაცვალებამდე მამა „ფესვების“ გაგრძელებაზე მუშაობდა, დაწერა სცენარი, რომელიც მთავარი გმირის შვილიშვილის ცხოვრებას ეხება. გადაღებას თავადვე აპირებდა. სულ მალე აუცილებლად ცალკე წიგნად გამოვიქვით ორივე სცენარს - „ფესვები“ და „ფესვები-2“ (ამასწინათ თქვენს გაზეთში რეჟისორმა გუგულის მგელაძემ „ფესვების“ ავტორად შეცდომით გიორგი (ყორაიკა) მდივანი დაასახელა).

- მაყურებელს კარგად ახსოვს მრავალხრიანი მხატვრული ფილმი „რაიკომის მდივანი“.

სად მდივანობის ვაიოს ველი, სადაც მამა და შვილი ვაზის რქით წყალს ეძებენ?

- ვაიოს ველი არა, მაგრამ სოფელი ვიყო მართლაც მდივანობას აჭარაში, ქედის რაიონში. მამას მეგობარი იყო სწორედ ამ სოფლიდან. ამ ადგილის პატივსცემის ნიშნად აღნიშნულ ველს ფილმში მამამ ვაიო უწოდა.

- ამბობენ, „წუთისოფელთან“ დაკავშირებული...

ბით სულიკო უღენტი რაღაც კურონი შეემთხვა...

- მამას სცენარითაგან ბევრია საკავშირო თუ საერთაშორისო ფესტივალზე გამოჩვენებული. ყველაზე უცნაური ბედი „წუთისოფელს“ ზედაწილად. მამას სცენარის წარდგენამდე ჰქონდა ავანსი ალბომი. კონკურსის ვადა იწურებოდა. მასხვს, ამბობდა: - ბათუმში, ფოსტასთან ჩავიარე. უცებ გამახსენდა, სცენარი დასაწერი და გასაგზავნი რომ მქონდა. ფოსტაში შესულა და დეპეშის გასაგზავნად ფურცლებზე დაუწერია (იღიმება). „წუთისოფელში“ აღწერილია მამას მშობლიურ სოფელში განვითარებული მოვლენები, პერსონაჟებიც რეალური პროტოტიპები არიან.

- ვინ იყო სულიკო უღენტისთვის ყველაზე მისაღები რეჟისორი, ვისთან მუშაობდა სია-მოვლებით?

- რეზო ჩხეიძე. მართლაცა შემოქმედებითი ტანდემი შედგა. განსაკუთრებით ალენიშნავდი ფილმებს: „ჯარისკაცის მამა“, „ლიმილის ბიჭები“, „ნერგები“. რაც შეეხება „დონ კხოტს“, თავდაპირველად სცენარის ავტორი გახლდათ ცნობილი რუსი კინორეჟისორი ბ. შკლოვსკი, მაგრამ სახელმწიფო ტელევიზიამ ესპანეთის ტელევიზიის ხელმძღვანელობისგან მიიღო წერილობითი შეტყობინება სცენარის დაწერების თაობაზე. შემდეგ შეიქმნა ახალი სცენარი მამას, ბატონი რეზოსა და ესპანელი მწერლის მ. სუარესის თანაავტორობით. ესპანეთის კინოკომპანიამ ამ სცენარს 100-პროცენტული შეფასება მისცა. მამას ფილმის გადაღებამდე ჰქონდა დონ კხოტის თემის ირველივე შექმნილი ფილოსოფიური ესსე - „ფიქრები დონ კხოტზე“, რომელიც ვიარგმენ და გაავაზნევენ ესპანეთში, „დონ კხოტის საზოგადოების“ ცენტრში. მოეწონათ, აპირებენ მის პუბლიკაციას.

- რომელ სცენარებზე მუშაობდა სიცოცხლის ბოლო წლებში კინორეჟისორი?

- რამდენიმე სცენარი ჰქონდა. მოლოპარაკებას აწარმოებდა ამერიკელ რეჟისორთან. საუბარი იყო ცნობილი ამერიკელ მსახიობზე - კიმ ბესინჯერზეც, რომელსაც ფილმში უნდა მიეღო მონაწილეობა. ამ მიმოწერის ამსახველი დოკუმენტებიც ინახება ჩვენს ოჯახში. მაგრამ საქართველოში 1991 წლიდან განვითარებული ცნობილი მოვლენების გამო გადაღების დაწყება არ მოხერხდა. არასტაბილურ ქვეყანაში ჩამოსვლას უცხოელები, მითუმეტეს ამერიკელები, ერიდებიან. მამას შექმნილი ჰქონდა ასევე სცენარი ომის თემაზე - რომანტიკული ისტორია ესპანელ ტყვე ჯარისკაცსა და ქართველ გოგონას შორის. ასევე სცენარი „სიყვარული უსაზღვროა“ (პატრიოტული თემატის), რომელიც ეხება საქართველო-თურქეთის საზღვართან მცხოვრები ორი ძმის ამბავს - ერთი თურქეთის ტერიტორიაზე ცხოვრობს, მეორე - საქართველოში. მათ შორის გამოყოფი ერთი პატარა ლეღვა... აპირებდა, გადაეღო ფილმი გოჩა ესე-ბუას შესახებ. უღენტის მთაბრუნებელმა მოახდინა მამაზე გოჩის დამოკიდებულება უცხოელი ტყვეების მიმართ. როგორც მამა ამბობდა, - თავად მძევალი უცხოელები იყვნენ გაოცებულნი - მეოცე საუკუნის ბოლოს ასეთი რაინდი საიდან მოვიდაო. ერთ-ერთ შევიცარიელ მძევალს ბიჭი შევიცინა და გოჩას სახელი დაარქვა... სხვათაშორის, მის პანაშვილზე ყველა უცხოელი მძევალი მივიდა. მენახება, ცოფიანი ძალადობით მოკლესო... მამას გარდაცვალების შემდეგ ვიწვიე გოჩა ესე-ბუას ოჯახს ზუგდიდში, დავახლოვდი... მამა განიცდიდა კინოსტუდიასი არსებულ პრობლემებს, ქვეყნის მდგომარეობას. ამბობდა: ქართული კინოს მატერიალურად უჭირს, მისი უღიდესი პრობლემია გაუმართავი სცენარი... რეჟისორები თავად ცდილობენ სცენარისტობას, შედეგად კი დრამატურგიულად გაუმართავ ფილმებს ვიღებთ. არიან ავადმყოფები, რომლებიც თვითმკურნალობას ეწევიან. ეს არის თვითმკურნალობა, რომლის შედეგიც ბოლოს იქნეს თავს.

- რომელ ქართველ მსახიობს მიიჩნევდა ბატონი სულიკო საინტერესო ტიპადა?

- დოლო აბაშიძე მისი უსაყვარლესი მსახიობი იყო. როგორც ტიპაჟი, კარლო საკანდელიძე მოსწონდა.

- სად მოღვაწეობენ სულიკო უღენტის ქალიშვილები - ოლიკო და ქეთიკან?

- ხელისუფლებაში იმყოფებიან, ვმუშაობ თბილისის თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტში, ასევე ბათუმის ხელოვნების ინსტიტუტში, ვასწავლი მამას სტუდენტებს. გახლოვართ კნუტ ჰამსტუნის საერთაშორისო საზოგადოების პრეზიდენტი კავასიაში. დავასრულე მუშაობა ფილმზე „კნუტ ჰამსტუნის კავასიაში მისტერი“. პარალელურად ვიღებ დოკუმენტურ ფილმს „დღემა კავასიაში“. ქეთი ფილოლოგია, ეწევა ჟურნალისტურ საქმიანობას, ბაქოს ერთ-ერთი პოპულარული გაზეთის სპეცკორესპონდენტი.

ესაუბრა ქეთიკან ხაბიბაშვილი

ოლიკო უღენტი, ოლიკო უღენტი, სოფის პოსტიკალოვი შიანის შვილები - ილიკო და ოლიკო უღენტები

სულიკო უღენტი, ოლიკო უღენტი, ქეთიკან უღენტი

მარიკა ბარათაშვილის პიესა „მარინე“ („ჭრიჭინა“) უოფილი საბჭოთა კავშირის მრავალ სცენაზე დაიდგა. პირველი დადგმა არჩილ ჩხარტიშვილმა განახორციელა, 1958 წელს კი ახალგაზრდა რეჟისორმა გივი ლომიძემ მარინეში მარინეშვილის თეატრის სცენაზე კიდევ ერთხელ წარმოადგინა. პრავინციული მხარეთა გოგონას როლს უღამაზენი მელა ჯაფარიძე ასრულებდა. სპექტაკლში დაკავებულნი იყვნენ ლეგენდარული მსახიობები — გიორგი შაველიძე, აკაკი კვანტალიანი, სანდრო უორჟოლიანი, გენრიეტა ლეჟავა.

- მარინეშვილის თეატრში „მარინე“ პირველად არჩილ ჩხარტიშვილმა დადგა, უნიჭიერესმა და უდიდესმა პიროვნებამ. გარკვეული დროის შემდეგ, 1958 წელს, როდესაც მარინეშვილის თეატრი მოსკოვში ქართული ხელოვნების დეკლარაციის დაგეგმვაზე უნდა გამგზავრებულიყო, აღმოჩნდა, რომ იმ პერიოდისთვის თეატრს არ ჰქონდა თანამედროვე ქართული სპექტაკლი, რითაც უნდა წარმოდგარიყო რუსი მაყურებლის წინაშე. შემომთავაზეს „მარინე“ თავიდან დადგმა. მთავარ როლს არაჩვეულებრივად ასრულებდა მელა ჯაფარიძე (აქამდე ეს სპექტაკლი 10 წლის განმავლობაში იდგმებოდა მარინეშვილის თეატრში, მაშინაც მელიკო ასრულებდა მთავარ როლს).

მარინეს მამის როლს აკაკი კვანტალიანი თამაშობდა, ბუბიას - გენრიეტა ლეჟავა, ქალაქელი პროფესორის - საშა გომელაური, მისი მეუღლის - მერი დავითაშვილი, მძღოლის (კობია) - გიორგი შაველიძე. სპექტაკლი დეკლარაციის სამხატვრო საბჭოს უნდა ენახა, ემსჯელა და გადაეწყვიტა, გაემგზავრებოდა თუ არა ჯგუფი მოსკოვში, შეგვიყვანდნენ თუ არა რეპერტუარში. სპექტაკლი 20-22 დღეში დაიდგა და საყოველთაო მოწონება დაიმსახურა (სხვათაშორის, რუსთაველის თეატრში „თეთრი ბაირაღების“ პრემიერა 22 რეპერტუაციის შემდეგ გაიმართა. გახსოვთ, ალბათ, იქ მონაწილეობდნენ გივი ბერიკაშვილი, ოთარ მელიქიძე, ლეო ანთაძე და ა.შ.). „მარინე“ ცოცხალი იუმორით სავსე სპექტაკლი გამოვიდა. მელიკოს არჩილ ჩხარტიშვილთან უკვე ნათამაშევი ჰქონდა ეს როლი, რა თქმა უნდა, აქაც შესანიშნავი და განუმეორებელი იყო. მსახიობებმა ახალი მუხტი შეიტანეს სპექტაკლში, ახლებურად წარმოაჩინეს გმირები. ცალკე აღსანიშნავია გიორგი შაველიძის თამაში.

- მელა ჯაფარიძემ როგორ შეასრულა ეს კომიკური როლი?

- მელა ჯაფარიძე, პირველ რიგში, იყო კომედიური მსახიობი, საოცარი იუმორით სავსე, სახასიათო როლებს ბრწყინვალე ოსტატი. მისი პიკარული (რეჟისორი ლილი იოსელიანი) ქართული თეატრის ერთ-ერთი შედეგური იყო, იუმორით გაჯერებული, ხალისიანი... „მარინემ“ მოსკოვის მცირე თეატრის სცენაზე არნახული წარმატება მოიპოვა. იყო სიცილი, ხარხარი, არ არსებობდა ენობრივი ბარიერი. ერთ ეპიზოდში (თბილისში გამგზავრების წინ) ჭრიჭინა ამბობს, - გულსაბნევი დაგვარგეო. მთელი ოჯახი გულსაბნევეს ეძებს, მათ შორის არის მძღოლი (კობია), იგივე გიორგი შაველიძე. ტანტის ქვეშ ისე მოქნილად ძვრებოდა, როგორც მძღოლი მანქანის ქვეშ. ამ სცენაზე მაყურებელი საოცრად ხალისობდა. ასეთივე მხარეთა იყო მოსკოვშიც. მარინეს მამის როლი პიესაში ნათლად გამოკვეთილი არ იყო, მაგრამ აკაკი კვანტალიანმა შექმნა განუმეორებელი სახე სასაცილო კაცისა, ამეგდროს, მამისა, რომელიც დიდი სიყვარულით იყო განმსჭვალული შვილისადმი.

- სპექტაკლი სამ მოქმედებად იქნა წარმოდგენილი...

- დიახ. მაშინ ხალხი თეატრში არა მარტო სპექტაკლის სანახავად მოდიოდა. ანტრაქტების დროს ერთმანეთს ნახულობდნენ, საუბრობდნენ, მსჯელობდნენ.

- მარიკა ბარათაშვილი

გივა ლორთქიფანიძე: მსახიობის ერთგული რეჟისორი ვარ!

«ჭრიჭინა» იმიტომ არ გადავიდა, რომ მადაა ჯაფარიძის უარი უთხრას ფილმში მონაწილეობაზე».

მელა ჯაფარიძე - მარინე (ჭრიჭინა)

მისი სილაშხლე მარტო გარეგნულ მომხიბვლელობაში არ იყო, თვალებიდან შინაგანი სხივი, სითბო და სიკეთე გამოკრთოდა. ძნელად თუ იპოვებდა ასეთ ქალბატონს, დედას, მეუღლეს... მისნაირი მე-

ბი და ა.შ.), მაგრამ საგულსხმოა ის ფაქტი, რომ ადრე ლიტერატურაში დადებითი გმირი თუ წარჩინებული მოსწავლე, კომკავშირელი იყო, ამ შემთხვევაში („მარინე“, „მე, ბუბია, ილიკო და ილარიონი“) მთავარი პერსონაჟი მინცდამინც საბჭოთა ადამიანის იდეალი არ იყო. მარინე-ჭრიჭინა არც ფრიალოსანია, არც შრომა უყვარს, თავისებურად ცელცი არის, მაგრამ მხიარული და კეთილია. ბევრი დემოკრატიული ნიუანსი შემოიტანა მსგავსმა წარმოდგენებმა ქართულ თეატრში.

- მელა ჯაფარიძე ამბობდნენ, იმდენად ლამაზი იყო, რომლებსაც არ ანებებდნენ...

- მელა ჯაფარიძის როლის გამო მიყვარს ტყვილი. კინოში („ქეთო და კოტე“) უკვე გადაღებული იყო, თეატრში მას როლები არ აკლდა; მაგრამ უნდა ვთქვა, რომ კინოში მელა ჯაფარიძე ბოლომდე მინც არ გამოიყენეს. მისი რანგის მსახიობებს უცხოეთში 100 როლი მინც აქვე შესრულებული და მილიონერები არიან. მე იტამაშეს. როცა მედიკო ასაკში შევიდა, თეატრში არც დამდგარა საკითხი, სპექტაკლში ის ვინმეს შეეცვალა, იმდენად განუმეორებელი იყო.

- გარკვეული წლების შემდეგ სპექტაკლის აღდგენის სურვილი აღარ გქონიათ?

- არ მიყვარს ძველ სპექტაკლებთან მიბრუნება. ძალიან კარგი იყო „მე ვხედავ მზეს“, „მე, ბუბია, ილიკო და ილარიონი“, „საბრალოდ ვაღივანა“, მაგრამ არც ამ სპექ-

ფარიძე ჩვენი საერთო მეგობრის პანაშვიდზე შეგხვდა, საოცრად ლამაზი და სველიანი, სიცოცხლის მომნიჭებელი თვლები ჩამქრალი ჰქონდა. მისი სიცოცხლე დამთავრდა რეზოსთან ერთად.

- ბატონო გივა, რამდენი წლისამ დადგით ეს სპექტაკლი?

- 30 წლის გახლდით. 1949-50 წლებში უკვე სპექტაკლები მქონდა დადგმული მოსკოვში. ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ვმუშაობდი ვილნიუსის რუსულ თეატრში, კაუნასის მუსიკალურ-დრამატულ თეატრში დადგე 7 სპექტაკლი. საქართველოში თავდაპირველად გორის თეატრში ვმუშავებდი (მაშინ მთავარი რეჟისორი ვასო ყუბიაშვილი იყო). პარალელურად მიმიწვიეს თეატრალურ ინსტიტუტში, შემდეგ გადმოვიდი მარინეშვილის თეატრში, მე და ლილი იოსელიანი ვხატან ტაბლიაშვილის მიწვევით მივედი. კატეგორიული წინააღმდეგი ვარ იმისა, რაც ახლა დამკვიდრდა - თეატრში სპექტაკლებს დგამს მხოლოდ ერთი რეჟისორი. ეს დაუშვებელია. აღარ არის კონკურენცია. ასე თეატრი ვერ განვითარდება. ისე გამოდის, რეჟისორს თუ მუშაობა უნდა, თავისი თეატრი უნდა გახსნას. კი, მაგრამ, რამდენი სარდაფის თეატრი უნდა გახსნას?! ამასწინათ ვხუმრობდი, - თავგებმა დიდი პროტესტი გამოთქვეს, ყველა სარდაფში თეატრი იხსნებო.

- ამ სპექტაკლისთვის მუსიკა ვინ დაწერა?

- შესანიშნავია კომპოზიტორ-

ქალბები სპექტაკლიდან „მარინე“ („ჭრიჭინა“), 1958 წელი

„მარინე“ სპექტაკლურად მელა ჯაფარიძისთვის დაწერა?

- ალბათ, ჭრიჭინაში მელიკოს გულსხმოადა. 1954 წელს შემომთავაზეს ამ პიესის ეკრანიზაცია, უნდა გადაემუშავებინათ ფილმი „ჭრიჭინა“. დავიწყებე მუშაობა, მთავარი როლზე, რა თქმა უნდა, უნდა მომეწვია მედიკო ჯაფარიძე (სპექტაკლამდე 4 წლით ადრე). სამწუხარო ის იყო, რომ მთელ ამ პროცესში ერეოდა ცეკა, ზემდგომი ორგანოები. ამჯერადაც ჩაერივნენ და მელას მონაწილეობაზე უარი განაცხადეს (მიზეზად ასაკი დამისახელეს). არადა, ამ დროს მედიკო ახალგაზრდა იყო, ბავშვით გულუბრყვილო, ცქვიტი. მედიკო ამ როლზე არ დაამტკიცეს, ფილმის გადაღებაზე მეც უარი ვთქვი.

- დღეს ნახობთ?

- არა. სწორად მოვიქეცი. მე მსახიობის ერთგული რეჟისორი ვარ. თუ როლისთვის ჩემ მიერ შეჩვენებული მსახიობი რაღაც მიზეზების გამო არ ითამაშებს, მაშინ საერთოდ უარს ვამბობ იმ ფილმის გადაღებაზე თუ სპექტაკლის დადგმაზე. მაგალითად, კინოსტუდიის სამხატვრო საბჭო მელაშვილს თუხუცესს არ ამტკიცებდა თუთაშხიას როლზე, მაგრამ მე კატეგორიული წინააღმდეგი ვაყვედი. თუ ოთარი არ ითამაშებდა, ფილმი არ გადავიღებდი. შემდეგ, როცა „დათა თუთაშხია“ გამოვიდა, ჰაბუა ამირეჯიბმა თქვა: თითქმის ასამდე პერსონაჟია შეჩვენებული, ერთ მსახიობზე ვერ იტყვი, როლისთვის შეუფერებელია... კოტე მარინეშვილი ამბობდა, როლებს განაწილებდნენ წარმატების 50 პროცენტით. მე კოტა მეტ პროცენტს მივცემდი.

- სპექტაკლში მონაწილე მსახიობებიდან თითქმის ყველა გარდაცვლილია...

- დიახ, მე დავრჩი რეჟისორი და სცენარის ავტორი, ქალბატონი მარიკა ბარათაშვილი. მასთან დღემდე კარგი ურთიერთობა

მაქვს. მირეკავს ხოლმე და მეკითხება, - ის რამ მოგაფიქრებინა, ბოლო სცენაში სოფელში მერე ჭრიჭინას სიმღერა რომ ისმისო...

მელა სპექტაკლში ხომ ჭრიჭინას სიმღერას ასრულებდა (ოღონდ იმ სიმღერას არა, რაც ფილმში ყლდრეს). ბოლო ეპიზოდში ჭრიჭინა სცენაზე იდგა, სცენის სიღრმიდან კი ისმოდა სიმღერა - ვიღაც გოგონა (ნუნუ ხეთერელი) ხეზე იჯდა და მღეროდა, ე. ი. ცხოვრება გრძელდება, ჭრიჭინა კიდევ აგრძელებს ცხოვრებას ამ სოფელში.

- მელა ჯაფარიძე განიცდიდა, ფილმში მონაწილეობა რომ ვერ მიიღო?

- დიახ, ძალიან განიცადა, მაგრამ ეს გულსტკივილი სპექტაკლში წარმატებამ შეუსუსტებდა. მანსოვს, სპექტაკლი ჩავიტანეთ ერევანში. თეატრი სომხეთის მაშინდელმა კათალიკოსმა ვაზგენმა მიიღო. ოთახში შემოსული მედიკოს სილაშხლით აღფრთოვანებული ვაზგენი გამეტყრდა, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით, - ეს რა სილაშხლე ვიხილეო. მოხსენა უძვირფასესი ბრილიანტის ბეჭედი და მედიკოს თითზე გაუყვითა.

მელა ჯაფარიძე მარინე (ჭრიჭინა)

გენრიეტა ლეჟავა ჭრიჭინას ბუბია

აკაკი კვანტალიანი ჭრიჭინას მამა (ნიკიფორე)

ტაკლების აღდგენა მიფიქრია. ერთხელ რომ შედგენა შემოქმედებული ტანდემი, იმას აღარ უნდა მიუბრუნდე. ჩემი სპექტაკლები სცენაზე დიდ ხანს ცოცხლობდნენ. კვლავ თავიდან ვაზგენი ვამეტყრდა, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით, - ეს რა სილაშხლე ვიხილეო. მოხსენა უძვირფასესი ბრილიანტის ბეჭედი და მედიკოს თითზე გაუყვითა.

შემდეგ აბსოლუტურად შეიცვალა, გატყდა, მეუღლის სიკვდილმა მას უდიდესი ტრავმა მიყენა. ძნელად თუ მოიძებნებდა ისეთი წყვილი, როგორებიც მელა და რეზო იყვნენ. მანსოვს, ცისფერ პერანგში ჩაცმულ რეზოს რუსთაველის პროსპექტზე გვერდით მოჰყვებოდა ვარდისფერ კაბაში გამოწყობილი მელა. მსგავსი წყვილი არასდამინახავს. ბოლოს მელა ჯა-

მა არჩილ კერესელიძემ.

- დღეს რა სპექტაკლზე მუშაობთ, ბატონო გივა?

- ახმეტელის თეატრში ვდგამ ამერიკულ მიუზიკლს „ლამანჩელი“ (დონ კიხოსის მიხედვით). მთავარ როლზე ნუნუ ხარაშვილი ავიყვანე. მოვიწვიე ახალციხელი მსახიობი კახა გოციძე. პრემიერა მომავალი თვის შუა რიცხვებში შედგება.

ზომიერთი რჩევა სადღესასწაულო მაგიდის გაშლის შესახებ

თითოეული დიასახლისი თავისებურად აწყობს დღესასწაულო მაგიდას. ერთს მეტად მოსწონს ფერადი სუფრა, მეორეს უჯრედებიანი ან ღაჩითული, ხოლო მესამე უპირატესობას ანიჭებს თეთრ სუფრას.

მაგრამ, მიუხედავად ჩვენი გემოვნებისა, სადღესასწაულო მაგიდას ყველაზე მეტად უხდება თეთრი, ქათქათა, გახამებული სუფრა.

მიზანშეწონილია, სუფრის ქვეშ მაგიდას გადავფაროთ სქელი ქსოვილი, რომელიც მას დაიცავს დაზიანებისაგან და თან ჭურჭელი არ იხმაურებს. აქვე უნდა ავლნიშნოთ, რომ სადღესასწაულო თეთრ სუფრაზე ცელოფენის გადაფარება არ არის მიზანშეწონილი.

რა თქმა უნდა, სადღესასწაულო სუფრაზე უნდა გამოვიტანოთ საუკეთესო ჭურჭელი. სასურველია სუფრის გაწყობა მოლიანი სერვისით - ერთსახოვანი მოყვანილობის და ფერის ჭურჭლით. სადღესასწაულო სუფრაზე პირველი თავი საჭმელი ძირითადად არ მიიტანება, ამიტომ ღრმა თუფუშების დაწყობა არ არის საჭირო. მაგიდაზე ვაწყობთ ორ თუფუშს, ძირითადი ცხელი საჭმელებისათ-

ვის და ზემოდან პატარა თუფუშს საუზმისათვის.

თუ მაგიდის გაშლა გვსურს ყველა წესების დაცვით, როგორც თუფუშის რაოდენობა, ასევე დანა-ჩანგალი და ჭიქები უნდა დაიწყოს რამდენიმე სახის, იმის მიხედვით, რამდენი თავი საჭმელი და სასმელია, მაგრამ უფრო მოხერხებულია შემოვიფარგლოთ ორი სახის თუფუშით.

შემდეგ ვალაგებთ დანა-ჩანგალს; დანას ვდებთ თუფუშის მარჯვენა მხარეს, გაღვილი პირი თუფუშისაკენ; ჩანგალს ვდებთ მარცხნივ, ამობურცული მხარე ქვეით. თუფუშის წინ ვდებთ პატარა დანას (ხილისათვის), ჩანგალს ტორტისა და სხვა ნამცხვრისათვის, ჩაის კოვზს ნაყინისა და სხვა ჩაროზისათვის.

ჭიქებს ვაწყობთ თუფუშის წინ, ოდნავ მარჯვნივ, რომ ასაღებად მოხერხებული იყოს; სასურველია ჭიქები იყოს ერთი სახის, განსხვავებული მხოლოდ ზომით.

ბოლო დროს ხმარებაშია ქალაქის ხელსახოცები, მაგრამ სადღესასწაულო მაგიდაზე მიზანშეწონილია ქსოვილის ხელსახოცები, რომლებიც შეიძლება დავლოთ თუფუშე ზევიდან,

გვერდით და მივცეთ სხვადასხვა ფორმა. მაგიდაზე ცალკე შეიძლება მივიტანოთ ქალაქის ხელსახოცებიც, სპეციალური ჩასალაგებლებით.

სუფრის გასალამაზებლად შეიძლება დავდგათ რამდენიმე ლარნაკი ყვავილებით. დიასახლისთან ახლოს საჭიროა იდგეს პატარა მაგიდა, სადაც მოთავსდება სხვადასხვა ჭურჭელი და სუფრისათვის საჭირო საგნები.

ცივი საჭმელი ადრევე ლაგდება მაგიდაზე. ცენტრალურ ადგილებში იდგება ოჯახის საფირმო საჭმელები, ისეთიანად, რომ სუფრის ყველა წევრმა ადვილად დაინახოს და მიწვევს გადმოსაღებად. აქვე იდგება სხვადასხვა სახის საწყებლები - მარილი, მღოვავი და სხვა.

პური იჭრება თხელ, პატარა ნაჭრებად და მიიტანება სპეციალური საპურეთი ან ჩვეულებრივი თუფუშით.

თუ სტუმრად გეწვევათ 5-6 კაცი, ცხელი საჭმელი იდგება მაგიდაზე დიდი ლანგარით, ხოლო თუ სუფრა მრავალრიცხოვანია, საჭიროა ჩამოტარება. მაგიდის თითოეულ წევრთან მიტანა ხდება მარცხენა მხრიდან და სტუმარი ლანგარიდან თავად იღებს საჭმელს სასურველი რაოდენობით.

მჭადი და ღომი მაგიდაზე მიიტანება ცხლად. მჭადი სასურველია პატარა-პატარა გამოცხვეს, რომ დაჭრა არ დასჭირდეს. მჭადები ლაგდება

რუბრიკის პრემიერა

პურთან ერთად, ღომი მიიტანება პატარა საუზმის თუფუშით.

სასმელის ბოთლები, გარდა შამპანურისა, სუფრაზე მიტანის წინ გაიხსნება.

კარგად გარეცხილი ხილი სპეციალურ ლარნაკებით ჩაიდგება. თუ სუფრა მრავალრიცხოვანია, ხილი განაწილდება რამდენიმე ადგილას.

ტკბილეულის მიტანის წინ საჭიროა სუფრიდან ავილოთ დაცლილი ჭურჭელი, საწყებლები და სხვა.

ასევე უნდა მოსუფთავდეს მაგიდის საფარი.

ნახმარი თუფუშის, დანა-ჩანგლის და სხვა ჭურჭლის შეცვლა საჭიროა მოხდეს სწრაფად და ხმაურის გარეშე.

გასუფთავებული, გარეცხილი ფრინველი ქვაბში მოვათავსოთ, დავასხათ წყალი, დავდგათ ცეცხლზე და ნახევრად მოვხარშოთ. მერე ამოვიღოთ წვენიდან, დავლოთ თუნუქის ფურცელზე და შევდგათ აირლუმულში შესაწვავად.

ბულიონს მოვხადოთ ცხიმით და მასში მოვშუშოთ ხორცსაკვებ მანქანაში გატარებული ხახვი. შუშის დროს დავამატოთ ბულიონიდან მოხდილი ცხიმი და თან ვურიოთ, რომ არ დაიწვას. როცა ოდნავ ვარდისფერს მიიღებს, ჩავასხათ ბულიონში.

ნიგოზი ხორცსაკვებ მანქანაში ორჯერ გავატაროთ.

ყვითელი ყვავილი (ზაფრანა) კარგად დავნაყოთ მარილთან ერთად, ჩავანაყოთ ნიორი, ავურიოთ ნიგოზში და ხელით ვსრისოთ, სანამ საკმაო

რაოდენობის ზეთს არ გამოვხდით. ცალკე დავნაყოთ ნიგოზთან ერთად უცხო სუნელი, დარიჩინი, მისაკი, ქინძი მარცვლები, წიწყა.

ყველაფერი ეს გავხსნათ თბილ ბულიონში, კარგად მოვურიოთ, გავატაროთ საცერში და დავდგათ ნელ ცეცხლზე მოსახარმად.

ორი კვერცხის გული გავხსნათ ერთ სუფრის კოვზ მარში და როცა საცივი თითქმის მზად იქნება, ნელა ჩავასხათ და თან სულ ვურიოთ, რომ არ აგვეჭრას. აღულებამდე ჩავაწყვიტოთ შივ ნაჭრებად დაჭრილი შემწვარი ინდაური ან ქათამი და წამოდულები-სთანავე გადმოვდგათ ცეცხლიდან. როცა მზად იქნება, საცივი ამოვიღოთ ლანგარზე და სუფრაზე მიტანის წინ მოვასხათ ნიგოზიდან გამოხდილი ზეთი.

ინდაურის ან ქათმის საცივი

ინდაური ან ქათამი ნიგოზი - 500-500გრამი
ხახვი - 4-5 თავი
ზაფრანა - 2 ჩაის კოვზი
უცხო სუნელი - 4ჩ/კ
ხმელი ქინძი - 2 ჩ/კ
მისაკი - 3-4 ცალი
დარიჩინი - 1 ჩაის კოვზი
ნიორი - 4 კბილი
ძმარი - 1 სუფრის კოვზი
ნახარში წვენი - 10 ჩაის ჭიქა
მარილი, წიწყა - გემოვნებით.

ხორცის ტოლვა

ხორცის რბილი ნაწერი ხახვთან ერთად ორჯერ გავატაროთ ხორცსაკვებ მანქანაში, დავამატოთ მარილი, პილპილი, უმი ბრინჯი, წვრილად დაჭრილი სხვადასხვა მწვანილი, გათქვეფილი კვერცხი და ერთად კარგად ავზილოთ.

კომბოსტოს თავი სათითაო ფოთლებად დავარჩიოთ, მოვაჭრათ მაგარი ნაწილები, ჩავდოთ აღულებულ წყალში და 3-5 წუთის განმავლობაში გავთუთქოთ. შემდეგ თითოეულ ომბოსტოს ფოთოლში შევავსებოთ გამზადებული ხორცის გუფთები, ჩავალაგოთ ქვაბში, დავასხათ ძვლებიდან მიღებული ბულიონი ან ცოტა წყალი, დავამატოთ ხორცსაკვებ მანქანაში გატარებული პამიდორი (ან ერთი ჭიქა ტომატი) და დავდგათ მოსახარმად. როცა მზად იქნება, ლანგარზე ამოვიღოთ და ზედ თავისი ნახარში წვენი გადავასხათ.

ცხვრის ხორცის ხარშო

ცხვრის ხორცი - 1კგ
ხახვი - 5 თავი,
ბრინჯი - 1 ჩაის ჭიქა,
ქინძი, ნიორი, წიწყა,
ტყემალი (კვანარახი, მამარაბი),
პილპილი, მარილი - გემოვნებით.

მსუქანი ცხვრის ხორცი დავჭრათ, გავრეცხოთ, ჩავყაროთ ქვაბში, დავამატოთ დაკეპილი ხახვი, დავდგათ ცეცხლზე და მოვშუშოთ. დავასხათ მღუღარე წყალი, იმდენი, რომ ხორცი კარგად დაიფაროს. ჩავყაროთ დარჩეული და კარგად გარეცხილი ბრინჯი. შევაზავოთ დანაყილი ნივრით, ქინძით, წიწყით და მარილით. დავუმატოთ გამზადებული ტყემლის საწყებელი, კვანარახი ან მამარაბი, პილპილი და ვხარშოთ, სანამ ხორცი მზად არ იქნება.

ლობიო მოვხარშოთ ჩვეულებრივი წესით, მხოლოდ ისე, რომ ძალიან არ ჩაიშალოს. გადავწუროთ ნახარში, დავნაყოთ ნიგოზი, ნიორი, ხმელი სუნელი, ქინძის თესლი, მარილი, წიწყა, გავხსნათ ძმარში და ავურიოთ მოხარშულ ლობიოში ისე, რომ ლობიოს მარცვლები არ დაიწყვიტოს. გადავიტანოთ ლანგარზე და ზევიდან მოვაყაროთ რგოლებად დაჭრილი ხახვი, წვრილად დაჭრილი ქინძი და ოხრახუმი.

რბილი ხორცი - 1 კილოგრამი
კომბოსტო - 1 კილოგრამი
ბრინჯი - 0,5ჩაის ჭიქა
პამიდორი - 1 კილოგრამი
ხახვი - 3-4 თავი
კვერცხი - 2 ცალი
მწვანილი, პილპილი,
მარილი - გემოვნებით

ხინკალი

ღორის ან ცხვრის ხორცი 1 კგ,
ხახვი-5 თავი,
მარილი-გემოვნებით,
მწვანილი, პილპილი,
კვერცხი-1 ცალი.

ღორის, ან ცხვრის ხორცის რბილი ნაჭრები დავჭრათ და ხახვთან ერთად ხორცსაკვებ მანქანაში გავატაროთ. ავურიოთ შივ დანაყილი პილპილი, მარილი, ოხრახუმი, ქინძი, ქონდარი, იმდენი თბილი წყალი, რამდენსაც შეიწოვს ხორცი (დაახლოებით ერთი ჩაის ჭიქა).

მოვხილოთ მაგარი ცომი ოდნავ მარილიანი ნახევარი ლიტრი წყლითა და კვერცხით. კარგად გავაბრტყელოთ, გამოვჭრაოთ სპეციალური ხის საჭრისით და კიდე გავაბრტყელოთ. თითოეულ ცომზე მოვათავსოთ ერთი სუფრის კოვზი მომზადებული ხორცი, ნაპირები შემოვკეცოთ, მოვვრისოთ და კუჭი დავტყეპნოთ ისე, რომ მოხარშვის დროს არ გაიხსნას. ასე მომზადებული ხინკლები ჩავყაროთ მარილიან მღუღარე წყალში და ვხარშოთ; ქვაბი ხანგამოშვებით ვატრიალოთ, რომ ხინკალი ძირზე არ მიეკრას. როცა ყველა ხინკალი წყლის ზევით ამოტივტივდება, კიდე ვუთი წუთი ვაძულოთ და ამოვალაგოთ ქაფქირით. სუფრაზე ხინკალთან ერთად მივიტანოთ დანაყილი პილპილი.

ღორის მფვალი

მსუქანი ღორის ხორცი (უმჯობესია ზურგის ნეკნებიანი მხარე, ბარკლის ნაჭერი და სხვა) დავჭრათ საშუალო ზომის ნაჭრებად, მოვაყაროთ მარილი და შევდგათ მაცივარში რამოდენიმე საათით. შემდეგ წამოვავოთ შამფურზე და შევწვათ ნაკვერჩხალზე; შამფური სულ ვატრიალოთ. როცა მწვალი მზად იქნება, მოვაყაროთ მრგვლად დაჭრილი ხახვი და შემოვუწყოთ ოხრახუმის ფოთლები. სუფრაზე მწვადთან ერთად, ცალკე, მივიტანოთ ბროწეულის ან ტყემლის საწყებელი.

გოჭი კარგად გავასუფთავოთ, გავრეცხოთ, წაუუსვათ მარილი მუცლის ღრუში და გარედან. ძალიან წმინდად დავნაყოთ წინასწარ ცხელ წყალში დამალი წიწყა, ნიორი, ქინძი, კამა, ოხრახუმი, რეპანი. ეს ყველაფერი გავხსნათ ნიგოზიდან გამოხდილ ზეთში და გოჭს წაუუსვათ როგორც შიგნით, ასევე გარეთაც. ამ ნაერთის მაგიერ, შეწვის დროს შეიძლება ხანგამოშვებით წაუუსვათ ერთი ან წყალი. გოჭი შეიძლება შეიწვას როგორც ლუმელში, ასევე ნაკვერჩხალზე, შამფურზე წამოცმული.

ლობიო ნიგოზით

ლობიო - 1 კილოგრამი
ქინძის თესლი - 2 ჩაის კოვზი
ხახვი - 2 თავი
ოხრახუმი, ქინძი - 4-4 ძირი
ნიგოზი - 2 ჩაის ჭიქა
ხმელი სუნელი - 2 ჩაის კოვზი
ძმარი - 0,5 ჩაის ჭიქა
მარილი, ნიორი,
წიწყა - გემოვნებით

ცხელი აგვისტოს დღეა თენ-
დებოდა ჩინეთის დედაქალაქში, რო-
დესაც საფრანგეთის ავიაზაზების
თვითმფრინავი ათსათიანი ფრენის
შემდეგ ნახევარი საათის დაგვიანე-
ბით პეკინის აეროპორტში დაეშვა.
ვიდრე ვეროპლემბა ჩვეული სამად-
ლობელი ტაში შემოკრეს და დინ-
ჯად ქაშის შესწის ბრძანებას
ელოდნენ, ჩინელები უკვე (ჩემთვის
სამშობლოდან ცნობილი სულსწრა-
ფობით) „აბარგებულიყვენ“, ანუ
თვითმფრინავის ხელბარვის განყო-
ფილებიდან ჩანთებიც გადმოელოთ,
მობილური ტელეფონებიც ჩაერთოთ
და მუგულუგუნების რტყმევი ვერ
კიდევ მოძრაობაში მყოფი მანქანის
კარისაკენ იკაფავდნენ გზას. „ბევრი
არაინ და ამგვარი მეთოდებით ცხოვ-
რობენ“ - ამისხსნა შემდეგ ჩინეთ-
ში მცხოვრებმა ჩვენმა თანამემამუ-
ლემ, როდესაც ტაქსის გაჩერებისას
ჩემი განცვიფრებული სახე შენიშ-
ნა. „ბავშვობიდან ასწავლიან, რომ
ბრძოლა ცხოვრება, ყოველ ნაბიჯ-
ზე უნდა იბრძოლო, მოასწრო, გზა
გაიკაფო“, ხოდა, ესენიც იბრძვიან -
სკოლაში, სახლში, თვითმფრინავში,
ქუჩაში, ბაზარში... არადა, დამთავ-
რებით, დიდი ვაჟკაცობა უნდა, ებ-
რძილო მძლიარდ ან თუნდაც მხო-
ლოდ შენს ქალაქში თუ უბანში
მცხოვრებ რამოდენიმე მილიონ კაცს.
ამ ბრძოლაში იყენებ ჩვენი უმ-
ცროსი (რად დროს საბჭოთა კავ-
შირია და ახლა, ალბათ, უკვე უფ-
როსი) „მძები“, როდესაც თვითფრ-
ინავი შეჩერდა, კარი გაიღო და სა-
ლონი სასწავლებელი სისწრაფით და-
ცარიელდა - ჩინეთის მოქალაქე-
ბისათვის ათი, ხოლო სხვა ქვეყნე-
ბის შვილებისათვის სამი საპას-
პორტო შემოწმების პუნქტი ელო-
და ჩამოსულთ. კარგია, საკუთარ
ხალხს დიდ პატივს სცემენ-მეთქი,
ვიფიქრე და ჩვენითვის გამოყოფილ
გრძელ რიგში ჩავდექი. თანაც გუ-
ლი დამწყდა, ვერცერთ ქვეყანაში
ვერ აღმოვჩნდი „მოკლე რიგში“.
ვერობის, ამერიკის და აგერ აზიის
აეროპორტებშიც იმ „სხვა ეროვნე-
ბათა“ შორის ვიყავი, საგულდაგულო
საპასპორტო შემოწმებას რომ საჭი-
როებენ და დაუსრულებელ რიგში
რომ იციან. სასაცილოა, მაგრამ სა-
ქართველოშიც „გრძელ რიგანები“
ისევ ჩვენ, ქართველები ვართ ხოლმე...
უცხოეთის ცივ ქვეყნებში მცხოვ-
რები ქართველები მზის, სითბოს სიყ-
ვარულით და სიცხის ამტანობით
ვიწონებთ თავს მაშინ, როდესაც ვე-
რობის ქვეყნებში სიცხეს მოუწვევე-
ლი მოსახლეობა მაღალი ტემპერა-
ტურის გამო იღუპება. ამას ნების-
მიერი ქართველი დაიკვირნის-თქო,
მეგონა, ვისაც ზაფხულის თვეები
ჩვენს დედაქალაქში გაუტარებია. მა-
გრამ ის, რაც აეროპორტიდან გა-
მოსვლისას ქალაქში ტრიალებს,
სიცხედ ვეღარ იწოდება, ამას ალ-
ბათ რაიმე ჩინური სიტყვა თუ აღ-
წერს, თორემ ქართული? ალბათ
ვერა. ეს სიცხეა პეკინის მოსახლე-

ობა მხოლოდ ღამის სამოსსა და
საცვლებში რომ გამოჰყავს ქუჩებ-
ში, ფეხით მოსიარულით მაისურს
რომ აკეცინებს მკერდამდე, ასობით
ველოსიპედით მგზავრს საგზაო მოძ-
რაობის განურჩევლად სხვადასხვა
მიმართულებით დაბნეულებს რომ
დაატარებს და დაღლილებს იქვე
გზის პირას მხარ-თეობზე წამოწო-
ლილს რომ აძინებს.
თუმცა ვიდრე დაიძინებდნენ -
ჭამის დროა ჩინეთში... ჭამა კი,
მოგესხენებათ, ყველაზე წმინდა და
მთავარი რიტუალია მთელს 9,6
მილიონ კვადრატული კილომეტრ-
ის ფართობზე (აკი მთელი მსოფ-
ლიო მოფენილია ჩინური რესტორ-
ნებით, თუმცა აქვე გეტყვით, რომ
აქაურ საჭმელს ჩვენთვის ცნობილ
ჩინურ სამზარეულოსთან არაფერი
აქვს საერთო). „გახდება თუ არა
12:00 საათი ვერცერთს ვეღარ ვპო-
ულობ, საჭმელად გარბიან, მერე კი
სძინავთ ზოგს საღ და ზოგს საღ“
- მიყვება თავის მომუშავეებზე ჩი-
ნეთის ერთ პატარა პროვინციაში
მოღვაწე ქართველი-ბიზნესმენი.
„ტაქსი რომ ჩაჯდე და 12:00
საათი გახდეს ადგილზე ჩამო-
სვამს - შშია ახლა მეო“ - მხარს
უბამდნენ სიცილით სხვებაც. მხელად
თუ იბოვი რესტორანში ადგილს
დღის თორმეტსა თუ საღამოს ექვს
საათზე, ანუ იმ დროს ნებისმიერი
ფენის წარმომადგენელი ჩინელი ნე-
ბისმიერ გადაუღებელ საქმეს გადა-
დებს და მსოფლიოს ნებისმიერ ქვე-
ყანაში ცნობილ კერძებს შეეცევა.
თუკი ბედმა გაგიღიმათ და რესტო-
რანში ადგილი გამოჩნებთ, სათნოდ
მოგემსახურებიან და „თავზეც და-
გადებებიან“ მომსახურე გოგო-ბიჭე-
ბი. „თავზე დაგადებებიან“? - გა-
ვიკვირდებოდა ალბათ. დაიხ, ისინი
მთელი ჭამის განმავლობაში დიდი
პატივით თვალბეჭდებში შემოგეჭერიან,
რათა ეგრევე დააკმაყოფილონ თქვენი
ნებისმიერი სურვილი.
დიდი ქალაქის დათვალეობის
შემდეგ პირადად ჩემი სურვილი
მათი სამზარეულოს გასინჯვა იყო.
დიდხანს ვცდილობდით მშობრნი ჩი-
ნური ჯოხებით საჭმლის პირამდე
მიტანას (თანაც შურის თვალთ
უეყურებით გვერდზე მაკიდასთან
მსხდომ ჩინელებს ბრინჯის თითო-
ეულ მარცალს რომ კრეფდნენ თეფ-
შიდან), შემდეგ მოთმინების ფიალა
ავგვესო და ჩანგლები მოვიტხო-
ვეთ. ამას კი, როგორც მოსალოდნე-
ლი იყო, იქვე მდღომი ოფიციატე-
ბის ხითხითი და გახალისება მოჰ-
ყვა. გავნაწყენდი, შემდეგ ბერლინის
ერთ კავკასიურ რესტორანში მსხდო-
მი გერმანელი წყვილი გამახსენდა,
ხინკალს დანა-ჩანგლით რომ მიი-
რთმევდა და მეც გამედიმა...
ჭამაზე მოგახსენებთ და მოდი
პეკინის რუსულ უბანში „თაბალოუ“-
ზე გადავინაცვლოთ, სადაც ჩინურ
სამზარეულოს (ალბათ ჯოხებსაც)
თუ „ზედმეტ ყურადღებას“ გამოქ-
ცეულ და რუსულ რესტორანს შე-

ინოვაციური რეზიდენცია

ჭეჭყიანი ჩინეთიდან

იმ, სადაც 5 ათელინო გაყვანილია ადგილობრივი მკვირვართან

კვლევებულ ყოფილი საბჭოთა კავ-
შირის ქვეყნების წარმომადგენლებს
შეხვედებით. ცალკე დარბაზში გან-
ცალკევებული, აქ თხუთმეტი ქარ-
თველი ჩინეთის ქართული სათვის-
ტომოს დაარსებას აღნიშნავდა. სულ
რამოდენიმე თვის წინათ ჩინეთის
დედაქალაქში საქართველოს საელ-
ჩო გაიხსნა (ჩვენს სამშობლოს დღეს-
დღეობით მილიარდიან ქვეყანაში
ორი კაცი წარმოადგენს და საელ-
ჩოსა თუ საკონსულოს მუშაკთა
ყველა საქმიანობას ითავსებს). გაწ-
კრიალებულ ოთხსართულიან შენო-
ბაში შეკრებილი სტუმრები საელ-
ჩოს საკუთრებაში მყოფ ხუთ სკამს
იყოფდნენ. დიდი ჩინეთის სხვადას-
ხვა კუთხეებიდან სათვისტომოს და-
საარსებლად ჩამოსულ ქართველებს
ელჩი მიესალმა, სკამების უკმარის-
ობაზე ბოლოში მოუხდა (დასძინა,
რომ ავეჯს ხვალ მოიტანდნენ აუ-
ცილებლად) და ახლად დაარსებუ-
ლი წარმომადგენლობის გეგმებს, ჩი-
ნეთის პროვინციებსა და საქართვე-
ლოს სხვადასხვა კუთხეების დამე-
გობრებაზე ესაუბრებოდა. სათვის-
ტომოს არსებობის აუცილებლობა
გამოიკვეთა. თავმჯდომარის კანდი-
დატურა დასახელდა, იქვე ერთხმად
აირჩა და შეკრებილებმა ზემოთ ხსე-
ნებულ რუსულ რესტორან „ელე-
ფანტი“ გადავინაცვლეოთ, სადაც ამ
თარიღის აღსანიშნავად დაქირავე-
ბული დარბაზი, რუსული კერძები
და ჩინელი ოფიციატები ელოდ-
ნენ სტუმრებს.
სასაიამოო საღამო შესდგა, სად-
ღეგრძელოები ღვინითა და იქვე, ჩი-
ნეთის ერთ-ერთ პროვინციაში ჩა-
მოსხმული ქართული კონიაკით ის-
მეოდა. სტუმრები, ქართულ-ჩი-
ნური ოჯახები, ბიზნესმენები თუ
საელჩოს წარმომადგენლები თავი-

ანთ „ჩინურ გამოცდილებას“ უზი-
არებდნენ ერთმანეთს. „ჩიტები არაა
ამ ქვეყანაში, ჩიტები“ - თავის გუ-
ლისტკივილს წარმოთქვამდა ერ-
თი. „თუ ვინდათ განახებთ საიდან
მიდის საქონელი ლილოს ბაზრო-
ბაზე“ - გვთავაზობდა მეორე. „ქარ-
თველი გაგიყვება და საგიყვითში
წაიყვანეს, საქართველოში უნდა გა-
დაფუფინოთ“ - ჩიოდა ელჩი. და-
სასრულს ერთი-ორი ქართული სიმ-
ღერაც შეუკვეთეს, საეზიტო ბარა-
თებიც გაცვალეს, სათვისტომოს
სხვადასხვა წარმომადგენლებიც და-
სახელეს და დაიშლნენ ქართვე-
ლები, დიდ ჩინეთში მომავალი შეხ-
ვედრის იმედით.
მეორე დღის 8 საათზე საელ-
ჩოს მძღოლი სიაო იაო უკვე ჩინე-
თის ცნობილი კედლისაკენ მიაქე-
ნებდა მანქანას. საკმაოდ მზიარუ-
ლი ხალხი აღმოჩნდა ჩემი თანამ-
გზავრები. სიაო ჩინურად ბატონ-
საც და ქალბატონსაც ნიშნავსო,
გვისხსნდა ჩვენი ქართველი თანამ-
გზავრის ჩინელი მეუღლე, რომე-
ლიც მძღოლთან ურთიერთობაში
გვეხმარებოდა. ჩინურ კედელს ბე-
რი მისადგომი აქვსო, ფეხით გნე-
ბავთ ასვლა თუ საბაგირო გზითო
- გვეკითხებოდა. ყველას 6.350 კმ-
ის სიგრძის, მსოფლიოში ყველაზე
დიდი ნაკებობა წარმოვივადო თვალ-
წინ და ერთხმად საბაგირო გზაზე
დავთანხმდით. ჩემი თანამგზავრები
თავიანთ „ჩინური თავგადასავლე-
ბითა“ და ქვეყნის ამბებით არ მაწ-
ყენდნენ გზაში. ერთ ისტორიას
თქვენც გაიბოთ, თავად განსაჯეთ
სიმართლეა იგი თუ არა, გამოგიტ-
ყვებით, ამის დადგენა გამოვირდა.
„ეს ამბავი დიდი ხნის წინათ
მოხდა. ჩინეთის მთავრობას ბელუ-
რები „ქვეყნის მტრებად“ შეურაც-
ხია, გადაუწყვეტია რომ მათ ზიანი
მოაქვთ ბუნებისათვის, მათი გადა-
შენება განუზრანია და ამ საქმეში
მთელი ჩინეთის მოსახლეობა ჩაუ-
ბია. ბელურა დიდხანს ვერ დაფრი-
ნავს, იგი დრო და დრო უნდა ჩა-
მოჯდეს სადმე, თორემ მოკვდება“ -
განაგრძობდა თხრობას თანამგზა-
რი. „მთელი ჩინეთის მოსახლეობა
სახლებიდან გამოსულა, 2 საათის
განმავლობაში ჯამ-ჭურჭლებით ხმა-
ური აუტყვავთ, რათა ბელურები ში-
შით ვერსად ჩამოქვედარიყვენ... ასე
ამოწყვიტეს ჩინეთში ბელურები“.
სახეზე ეტყობა ცოტა უნდობლობა
შემეტყო. „დამიჯერეთ, ეს ყველა-
ფერი სახელმწიფო დონეზე ხდე-
ბოდა. ამის გამო ქვეყანაში უამრა-
ვი მწერი მომრავლდა. მიხვდნენ, რომ
დიდი შეცდომა ჩაიდინეს და შემდეგ
ბელურები კანადიდან შეისყიდეს“.
ერთ საათიანი გზა ძალზედ გაგ-
ვეჭიმა. როგორც ჩანს იმ შაბათ
დღეს რამოდენიმე მილიონმა მო-
სახლემ საკუთარი ქვეყნის სიამა-
ყის, დიდი კედლის მონახულება მო-
ისურვა, რის გამოც საგზაო მოძრა-
ობა რამოდენიმე საათით შეჩერდა.
იმ დღეს ჩინეთის კედელზე ვერ

მოგვხვდით...
**ძალაპი, რომელშიც
არ არის გზა**
პეკინი - ქალაქი, რომელიც „ყო-
ველთვის არა, მაგრამ ხშირად“ ჩი-
ნეთის დედაქალაქი იყო, სიდიდით
შანჰაის შემდეგ მეორეა ქვეყანაში.
ტურისტებისათვის ქალაქში გადა-
ადგილების საუკეთესო საშუალება
ტაქსია, რომლის ღირებულებაც ვე-
რობული ქვეყნების საქალაქო მგზავ-
რობის ტოლფასია. მთავარია მხო-
ლოდ მძღოლს გააგებინოთ სად
გსურთ წასვლა, ან შესაბამის მოსახ-
ვევში შესაბამისი ხელით მიანიშ-
ნოთ შეხვევა.
პეკინელების საამაყო ადგილი
(თუმცა კი ტაქსის მძღოლებისათ-
ვის მაინც რთულად ასახსნელი) -
„აკრძალული ქალაქია“. 723.633
კვადრატული მეტრის ნაგებობა, სი-
დიდით მსოფლიოს ყველა სამეფო
სასახლეს აღემატება. 500 წლის
განმავლობაში „აკრძალული ქალა-
ქი“ ჩინელ კაიზერთა დინასტიის
რეზიდენციას წარმოადგენდა. მისი
ყველა 9.999 თიანი ხისა და ქვი-
სვან არის ნაშენები და სისტემა-
რად განლაგებული. „აკრძალული
ქალაქი“, რომლის ტერიტორიაზეც
ჩვეულებრივ მოკვდავს ფენის დად-
გების უფლება არ ჰქონდა (აქედანვე
მიდის მისი სახელიც), 52 მეტრის
სიღრმის თხრილითა და 10 მეტ-
რის სიმაღლის გალავნითაა გარ-
შემორტყმული.
1911 წელს რევოლუციის შემ-
დეგ მიუხედავად ქინეთა დინასტი-
ის უკანასკნელი კაიზერის დამხო-
ბისა, მას და მის ოჯახს სასახლე-
ში დარჩენის ნება დართეს. რესპუბ-
ლიკელთა ჯარებმა კი, კაიზერის
შთამომავლები 1924 წელს საბო-
ლოდ განდევნეს ქალაქიდან და
იგი ყველასათვის მისაწვდომი მუ-
ზეუმად აქციეს. ყოველთვის ხალ-
ხმრავლობა ამ ოდესღაც წყნარ
სამფლობელოში, ფოტოაპარატებით
მომარაგებულებს თითქოს 500
წლის საიდუმლოების ამოხსნა
სურთ. ქალაქი-მუზეუმი სიგრძეში
960, ხოლო სიგანეში 750 მეტრია,
ასე რომ, ვისაც აქაურობის მონა-
ხულება გსურთ, გირჩევთ სპორტუ-
ლი ფესსაცმლით მოზრძანდეთ.
თუკი ზემოთქმული ფართობის
გადალახვას შესძლებთ, „აკრძალუ-
ლი ქალაქის“ სამხრეთით პეკინის
ცენტრს - ზეცური მშვიდობის ანუ
ტიანანმენის, მსოფლიოს ყველაზე
დიდი (40 ჰექტარიან) მოედანს მიაღ-
ვებით. ხუმრობა ხომ არ არის, მრ-
ავალი ისტორიულ თარიღთა მემ-
ტანე მოედანი მილიონ კაცს იტყეს!
დღეგდღობით მოედანი 1989 წლის
4 ივნისის მოვინებლად რჩება მო-
სახლეობაში, იმ სისხლიანი დღისა,
როდესაც მშვიდობიან დემონსტრა-
ციასა და დემოკრატიის ლოზუნ-
გებს ათასობით სტუმრები შეეწირა.
ტიანანმენის მოედნის შუაგულ-
ში სახალხო გმირთათვის მიძღვი-
ლი ძეგლია. მათ მოსაგონებლად,

ვინც მთავრობაში კომუნისტების მოსვლამდე, ჩინეთის დამოუკიდებლობისათვის ურიცხვ ბრძოლებში თავი გასწირეს. ამ ძველის საძირკველში პირველმა მათ ძედუნმა მოაქცია თურმე ქვა, თანაც მხოლოდ ერთი დღით ადრე, ვიდრე ჩინეთი სახალხო რესპუბლიკად გამოცხადდებოდა. ამორჩეული ადგილმდებარეობით, ეს 40 მეტრის ობელისკი, რომლის მშენებლობაც 10.000 ტონა ქვა იქნა გამოყენებული, ძველ ფეოდალურ წარსულთან გამომშვიდობების სიმბოლოა.

მაო ძედუნს ვახსენებ და აგერა იგიც - ტიანანმენის კარიბჭეზე ოქროსფერ ჩარჩოში ჩასხული თუ იქვე, მოპირდაპირე მხარეს - მავზოლეუმში განსვენებული. ვიდრე მისთვის თვალის შევხვდებოდი ნებას დავრთავდნენ, ჩანთებისა და ფოტოაპარატების ჩაბარება და, რაღა თქმა უნდა, რიგში დგომა მოგიწევთ. ერთხელ შევცდი და ლენინის მავზოლეუმში შევატყუებინე თავი ექსკურსიამდლოდ მოხუც ქალბატონს. ჩემს უკან, მასხოვს, ახალგაზრდა კაცი იდგა: „ერთი ის ადამიანი მანახეთ მთელი ბავშვობა რომ ჩამიძწარაო“. მიმიხედვებოდი თავად, ეს ამბავი 90-იანი წლების დასასრულს იყო, აბა მანამდე ასეთ ხალხმრავალ ადგილას კი არა, საკუთარ საძინებელში განმარტოებულად ვერავინ გაბედავა მსგავსი რამის თქმას. სიტყვა გამიგრძობდა... მოკვლევ ამ ჯერად ვერც დიდი მათ ნახვის ცდუნებამ მძლია და ვერც ჩინელი ექსკურსიამდლოდის მოსმენის სურვილმა.

აზიური ბაზრობების სახელი დიდადა განთქმული მთელს მსოფლიოში. მართალია ვაჭრობის ხელოვნებას ნელ-ნელა ვეროპული ქვეყნებიც სწავლობენ, მაგრამ დაოსტატებამდე, როგორც ჩინეთში დავრწმუნდი, ჯერ კიდევ ბევრი უკლიათ. „ათი პროცენტი დავაკლებინეო“ უხაროდ აპირიკვლევს. „ფასს რომ გეტყვიან, იმის ნახევარი უნდა შესთავაზო“ - ასწავლიდნენ ერთიერთს გერმანელები. „გამოცდილი“ ქართველები, კი დასახლებული ფასის მეოთხედად იძენენ ყველაფერს: „ამასაც თავისი ტექნიკა აქვს. შენი ფასი შესთავაზე და შორი-ახლოს დადექი, თითქოს უკვე წასვლას აპირებ და აუცილებლად დაგიღებებია“. იმ შემთხვევისათვის კი, თუ დადევნებულ გამყიდველს ვეღარ იცილებთ, ჩინური ორი სიტყვა უნ-

და ისწავლოთ „ბუ იაო“ - „არ მინდა“. არა მგონია, ეს უარი ახე-ვინებდეთ მათ უკან, უბრალოდ ტურისტის მიერ წარმოთქმული ეს ორი ჩინური სიტყვა იმდენად ახალისებთ, რომ ისიც კი ავიწყდებოდა, რომელი საქონლის გასაღებას ლა-მოზდნენ. ვერც ვესტების ენით „წახვალთ შორს“ ჩინეთის ბაზრობებზე - ჩვენებური ორი გაშლილი მტევ-ნის ნაცვლად, ისინი ერთი შეკრუ-ლი მუჭით განიშნებენ „10“-ზე, „9“-კი მუჭითა და მოლუნული საჩვენებელი თითით აღინიშნება და ა.შ. ისევე მცირედნი ჩინურის სწავ-ლა მოგიწევთ, რაც, როგორც აქ მც-ხოვრები უცხოელები გვაჯერებენ, რთული სულაც არ უნდა იყოს, მითუმეტეს, როცა ზმნას არც პი-რის და არც რიცხვის ნიშნები გააჩნია. სირთულე „მხოლოდ“ ამ უპირო და ურცხვო ზმნების მარ-თებულ გამოთქმაში მდგომარეობს. „ნი პაო“ - ესალმებთან ერთმანეთს ჩინელები, ეს სწორედ ის აუცილე-ბელი მცირედაა (რათქმუნდა, ჭა-მას ანუ „ჩუ“-ს თუ არ ჩავთვლით, თანაც ფრთხილად, თორემ „ჯუ“- უკვე სულ სხვა რამეა) ყველა აქ ჩამოსულმა რომ უნდა იცოდეს. მოხ-ვედებით ჩინეთში - აუცილებლად ესტუმრეთ აქურ ბაზრობებს, სა-დაც ადგილზევე დამზადებულ „დო-ლჩე გაბანას“ და „გუჩის“, „არმა-ნისა“ და „კარდენის“ ნებისმიერ საგანსა თუ სამოსს შემოთავაზებ-ბენ და თქვენი შესაბამისი ზომის იარღისყვაც ორიოდ წუთში, თანაც იქვე, ფარდის უკან მიგიკრებენ.

საღამოდება დიდ ქალაქში, თუქ-ცა ამას ვერც ჩამოინდებთ და ვერც მზის ჩასვლას შეგწყობთ, ისე-ვე როგორც მზის ამოსვლით ვერ შეიგრძნობთ ჰეიშიმ ახალი დღის დაბადებას. სმოგით დაფარული და დაბინძურებული ქალაქის ბინადარნი მზეს ვერ ხედავენ, ისევე როგორც ვერ ხედავენ ცის სილურჯეს და, როგორც ამბობენ, ჩიტებს...

დიდი კმეფი - ნაგებობა, რომელიც კოსმოსიდანაც კი ჩანს

სიათ იაო უკვე მესამედ დააღვა-ჭვენიის დიდი საოცრებისაკენ მიმ-ავალ გზას. კედლის სიდადეს მაშინ შეიგრძნობ, შენი ფეხით რომ ახვალ ზელო აგვისსნეს მასპინძლებმა, ის კი ვერ გვითხრეს, რა მიზნით შენ-დებოდა იგი.

ჩინეთის კედელი კაცის ხელით

აგებული ერთადერთი სასაზღვრო ხაზია, შეუარაღებელი თვლით რომ დინახავ თურმე კოსმოსიდან. ჩვენს წ.ა.დ.მე-5 საუკუნეში დაწყებული ნაგებობის მშენებლობა მე-16 საუ-კუნეში დასრულდა მხოლოდ. დღეს-დღეობით შემორჩენილი ნაწილები რომ გადააბათი, ნიუ-იორკიდან ლოს-ანჯელესამდე გასტანს, მისი ქვები-საგან ხუთი მეტრის სიმაღლისა და ერთი მეტრი სიღრმის აშენებუ-ლი გალავანი კი თვით დედაქალაქის გარშემოწერილობაზე მეტი იქნე-ბოდა. რაც უფრო მაღლა მიდინარ, მით უფრო რთულდება გზა, ციკა-ბო აღმართიდან უცებ სახიფათო დაღმართად იქცევა კედელი, მიუბ-ს ეფარება და ისევე ჩნდება, წარმოუ-დგენელ სიგრძეზე იჭიმება და სად-ღაც შორეთში იკარგება.

რომ მთლად არ გადაიღალოთ თითოეულ გალავანთან გასართობი საშუალებები, უკეთ რომ ვთქვათ, „ფულის მახეები“ გელით. გენბავთ აქლემთან გადაგიღებენ სურათს, გენ-ბავთ ჩინურ ნაციონალურ ტანისა-მოსს ჩაგაცმევინ, თქვენს სახელს ამოტვიფრავენ მედალიონზე ან სუ-ლატ სერტიფიკატს მოგცემენ, იმის დასტურად, რომ ჩინეთის დიდ კე-დელზე იყავით (ეგებ ამ უკანასკნე-ლის გამო მაინც არ გამიწყრეთ, ამ

გასართობებს „ფულის მახე“ რომ ვუწოდებ). თუკი აევროპული გარე-გნობისა“ ბრძანდებით და თმის ღია ფერიც გიწყობთ ხელს, თავადაც „ფოტოდეკორაციად“ იქცევით და დროულად თუ არ დააღწიეთ თავი (ან ჩინელმა თანამგზავრმა თუ არ დაცხნათ) ნახვევარ დღეს დიმილსა და პოზირებაში გაატარებთ.

უფრო მონღოლებისაგან თავის დასაცავად, ხალხის დასასაქმებლად თუ რაიმე სხვა მიზნით აგებულ კედელს, გაოცება (ამავე დროს ში-ში) და აღტაცება გიპყრობს, თუნ-დაც მხოლოდ იმაზე ფიქრის გამო, რომ ყოველივე ეს ადამიანის ხე-ლითაა შექმნილი. ქალაქიდან 70-80 კილომეტრით მოშორებული კედ-ლიდან უღამაზესი ბუნება გემლე-ბა წინ, აქედან მზეც კი სჩანს...

საელჩოში შეპირებული ავეჯი მოიტანეს, თქვენმა ამდენი ხნის მეგზურმა ჩინური ჯოხების გამო-ყენებაც ვისწავლე და ტაქსის მძლო-ლისათვის სახლის გზის მიწინე-ბაც. ეს ყველაფერი კი იმას ნიშ-ნავს, რომ ნელ-ნელა ჩინეთის და-ტოვების დროც ახლოვდება, ქვეყ-ნისა, რომელიც დაუჯერებლად სწრა-ფი განვითარების ფაზაშია. „ესენი ბრძოლით არა, ესენი სხვა გზით

დაიპყრობენ მსოფლიოს“ - ამბო-ბენ ჩინეთში მცხოვრები სხვა ერის შვილები.

დაბინძურებულ ქუჩებს, სამანქა-ნო გზის გაყოლებაზე საჭმლის მომზადებულ მცხოვრებლებს, შიშ-ველი ხელით ნაგვის გადამრჩევ მუ-შაკებს, დახეული ტანსაცმლით ფეხ-შიშველად მოსიარულე ბავშვებს, უახლესი ჰოლივუდის ფილმების თითო დოლარად გამყიდველებს, მუ-ყაოთი ნაშენებ ბარაკებს, ნაციონა-ლური მძაფრი სუნელებით გაუდენ-თილ ჰაერს ცვლის სულ რაღაც უკანასკნელ 20 წელიწადში აღმო-ცენებული უდიდესი მოვლილი სა-ვაჭრო სახლები, ცათამბრჯენები, მსოფლიოში წამყვანი ფირმების წარმომადგენლები, დამით განა-თებული რეკლამები, ტურისტული უბნები და ჩინელებისათვის საყვა-რელი „კარაოკე-ბარები“. ბარიდან გამოსულებს ცოტა სიმაჯვე გმარ-თებთ, რათა თვენს მიერ გაჩერებულ ტაქსში უცებ თქვენს შემდეგ მო-სულმა ჩინელმა არ ამოყოს თავი. „სხვისი შვილები არ კვლებიანო“ - ანუ ჩვენებურად „ჯერ თავო და თავოო“, არის ძველი ჩინური ანდა-ზა და, როგორც ჩანს, ჩინური ცხოვ-რების ახალი ფილოსოფია.

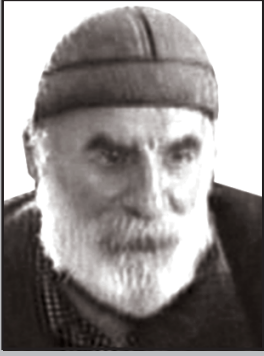
სად არის სხვაგან ახალი...	ყვითლ-ლას შენაკადი	მიდა-მო, ანუ ...	დამ-ჯდა-რია	ნანა, ვარდო ნანა	ქალაქი ფინე-თში	დისტალუ-რის სამი-რისპირო	გიორგი დანელიას ფილმი		მდინარე დასავლეთი ციბორში
ცუდი ნიშანი	ინდური ვოლ-უტა	XV-ის ფეოდალი	...	ცხოველის სადგომი მიწაში	მუმლი მუხსაო, ...	სრაპუნა პური
აკაკის ლექსი	განდი	ლუი ფეოდალი
ქართული ლული	შლიმა-ნის აღმოჩე-ნილი	კარგი ცნები	ქვეყანა სამხრეთ ამერი-კაში	გოგრი-სებრთა ოჯახის, ბალჩეული კულტურა	ვენი-ტას	სნვა მდებ-რე	...	მდინა-რე კახე-თში	...
ციხისი-ბურჯი	ქართ-ველი რეფი-სორი	...	სიგრძის ფრა-გული სახომი	...	რუსი დრამატურგი
ბრწ-ყინვა-ლე	...	ვი-ვიენ	კილო-მეტრი	მრნამსი, მსოფლ-მხედვე-ლობა
...	კრივის მსოფლიო ორგანი-ზაცია
გულყვი-თელა მგალობე-ლი ფრინველი	შოის ფსევ-დონიმი
...	ლეგენდარული მოკრივე
...
ძველ რომში: მოხელე, რომელიც განაგებდა უმთავრესად გადასახედების აკრეფას ხაზინისათვის

ჩანი ვაჩო ქართვალაბი?

გურამ კებრიაშვილის ნერილები უკრაინიდან

ვაქვანეთი სამოხლოს უზომოდ მონატრებული კაცის
რამდენიმე მინიატურას, რომლებიც ეს-ესაა მიიღო რადაქსიამ.

მოხაზული

ეს მოხდა 1968 წლის შემოდგომაზე. იმ დღეს პირველად შევედი ფეხი კინოსტუდიის ეზოში.

ერთ-ერთი ფილმის გადაღება ჯგუფში მივდიოდი. რეჟისორის თანამემწედ უნდა შემეღებოდა.

მაშინ კინოსტუდია პლენხანოვის, ანუ ახლანდელ დავით აღმაშენებლის პროსპექტზე იყო. მერე დიდი მასივში გადავიწიე. დიდიმასის „ახალი კინოსტუდია“ შეიქმნა, პლენხანოვის პროსპექტისას კი — „ქველი“.

ეზოში შემეღებოდა დარაჯმა ამხსნა, თუ როგორ მომეძებნა ის გადაღებები ჯგუფი.

მივდივარ... უცებ დავიხანხე სოკო-შადრევანი. ახლანდელმა ახალგაზრდებმა შეიძლება არც ეს სიტყვა იცინოდან არც ის, თუ რას აღნიშნავს იგი.

მაშინ კი მთელ თბილისში იყო მიმობნეული სოკო-შადრევანები. მოგწყურებდნენ და მინვიდობი მასთან.

ეს იყო მარმარილოს, გრანიტის ან უბრალო ქვის პატარა სვეტი, მოზრდილ ადამიანს წელამდე რომ მოსწვდებოდა. ზემოდან გადაბრუნებული ქუდივითაა ჰქონდა და იმ „ქუდის“ მუყაუს ამოწვრილ-ამოკრიბებდა პაწაა ჰვალის.

დაეწყებოდა და მოიკლავდი წყურვილს...

ზოგად, დავიხანხე სოკო-შადრევანი... მაშინლა ვიგრძენი, რომ თურმე ძალიან განვიცდიდი „კინოში მისვლას“. ხუმრობაა განა?! ბავშვობიდან ვიცნობდები კინოს სამყაროზე. ისე მომწყურდა, როგორც არასდროს.

მოკლედ, უსაშველოდ ველევადი. ჩემამდე ვიღაც კაცი დაეწავა ჰავალს. ისე მომეჩვენა, რომ ნახევარ საათს არ აუწყებია თავი.

ვდგავარ შორი-ახლო და ველოდე...

როგორც იქნა, მოიკლა წყურვილი და წავიდა.

მივედი, დავიხანხე და... უცებ გაიშა შემზარავი ყვირილი. — არ დალიო ვე წყალი!

ვაპ, ეს რაღა უბედურებაა-მეთქი და მიმოვიხედე.

გხვდავ, ჩემგან ასე ორმოცი მეტრის დაშორებით დგას ვიღაც ჰარმაგი და სანდომიანი კაცი.

ძალიან უცნაური გამოეტყველება ჰქონდა: თითქოს მრისხანე იყო, მაგრამ თან იღიმოდა.

წელი ნელა გავმართე დაბნეულმა და ჩუმად ვკითხე: — რატომ?

— მოწამლულია! — ისევე ხმაბლად დამივიტა.

— აგერ ახლა არ დალია იმან? — კაცი ჩუმად გამოემართა ჩემკენ. გზადაგზა გამოემტყველება ეცვლეზოდა.

ჩემგან ათ-თხუთმეტრ მეტრზე შეჩერდა.

ახლა იგი კეთილად მოდიმართა იყო. და როგორც სვედიანად, ჩუმად მიითხრა: — მოწამლულია, შეილო, ეგ წყალი, ვინც მავას დაღვეს, ვეღარასოდეს წავა კინოდან.

მერე შებრუნდა და წავიდა. გაინტერესებთ, რა გქვინი? დაველიე, რასაკვირველია. მე ხომ თვით მოვისწრაფოდი ამ იღუმელი

სამყაროსაკენ. კაცი მართალი გამოდგა. თუკი ერთხელ მაინც მიიღებ მონაწილეობას იმ უცნაურ დავიდარებაში, რომელსაც ფილმის გადაღება ჰქვია და მერე ეკრანზე ნახავ დავიდარების შედეგს, ჩრდილებსა თუ აზრილების ლამაზ ცეკვას (ესაა კინო!), მთელი სიცოცხლე კინოს სამყაროს ერთგული დარჩები.

ოღონდ ახლა კინოზე კი არა, იმ კაცზე ვყვები ამბავს. მერე რამდენჯერმე ვნახე და ყოველთვის იმავე სოკო-შადრევანის ახლომხლოს.

იქ ცალ მხარეს „ქართული ფილმის“ კინოდარბაზი იყო, მეორე მხარეს კი — დოკუმენტური ფილმების სტუდია.

ალბათ ან ერთგან მუშაობდა, ან მეორეგან.

ხან მართო იყო, ხან სხვებთან ერთად.

ყოველთვის სევდიანი ჰქონდა სახე.

ნეტავი თუ არის ისეთი არქივი, რომელიც ინახავს ქართველ კინომუშაკთა ფოტოებს. თუნდ ერთი თვე დამჭირდეს, ჩავუჯღერებდი იმ არქივის და გავიგებდი იმ კაცის სახელსა და გვარს.

რატომ მინდა, ვიცოდე მისი ვინაობა?

იგი იყო ერთ-ერთი ჭეშმარიტი ნიმუში იმისა, რომ ქართველის მთავარი თვისება სილამაზისკენ სწრაფვაა. ვთქვათ, რომელიღაც ამერიკელს მისვლოდა თავში აზრი, რომ კინოს სამყარო ძალიან მიმზიდველია და თუ ადამიანი ერთხელ მოხვდა იქ, მიინდობდას სამუდამოდ იქვე დარჩენას. ამერიკელი ამ აზრს მაშინვე და-

ბეჭდავდა ან გამოაქვეყნებდა რადიოთი ან ტელევიზიით.

ქართველი სხვანაირია. მისთვის აზრი მხოლოდ მაშინ იძენს ღირებულებას, როცა ის აზრი როგორღაც შეერწყმება სილამაზის სამყაროს.

როცა იმ სევდიან კაცს ცნობიერებაში გაუერთა აზრი კინოსამყაროს მომწესველობის თაობაზე, მისთვის დიდი ყურადღება არ მიუქცევია.

მაგრამ, აი, ცხოვრებამ თუ განგებამ შექმნა ასეთი ვითარება: დგას ის კაცი და ჰხვდავს, რომ მთელი ვიღაც ახალგაზრდა, რომელსაც აშკარად ეტყობა, რომ პირველია კინოსტუდიაში. უცქერს ახალგაზრდას. და უცებ იგრძნობს, რომ ახალგაზრდას სურს, წყალი დალიოს... საამო ელვა გაანათებს კაცის სულსა და გულს.

ელვის ერთი ხანჯლისებური ბოლო იმ აზრს მონახავს მესხიერებაში, ხოლო მეორე ბოლო სოკო-შადრევანს დაეძვრება...

გაბრწყინდება ჰავალი... და წარმოიშობა პატარა, მაგრამ ლამაზი სვეტიკალი:

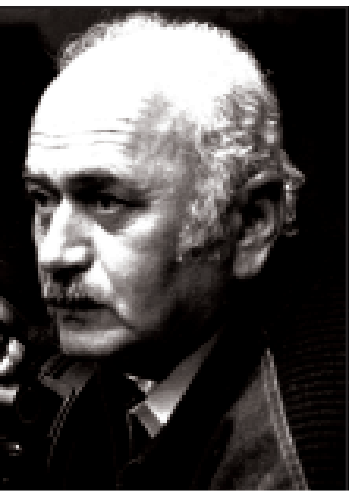
— არ დალიო!

— რატომ?

— იმიტომ, რომ მოწამლულია ეგ წყალი!

აი, ასეთები ვართ! კარგია ეს თუ ცუდი? მე გგონია, კარგია.

ხოლო ვისაც ცუდი ჰგონია, იმას, როგორც ზვიდი იტყოდა, ვარდი ჰფენია გზაზე. თავი დაგვანებოს, ბატონო, მოგვმორდეს და ნულარ გავეკარება. თუ როდისმე მოვენატრებით, მისთვისვე იქნება კარგი. თუ არა და... ყველას თავისი გზით გაუმარჯოს!

მასხეთი...

ახლა ძალიან მოკლე, მაგრამ მრავლისმთქმელი ამბავი მინდა, მოგიყვებ.

ამბავი მესხეთში მოხდა. ფილმის გადაღებები ჯგუფი მორიგი ეპიზოდის გადასაღებად ემზადებოდა.

გრიმიორები მსახიობებს დასტორიალებდნენ თავს, ოპერატორი და მისი ასისტენტები — კინოკამერას. ფილმის მხატვარი მეკოსტუმე ქალს რაღაცას ედავებოდა...

ასეთ დროს ზოგი რეჟისორი გადაღების მოდინაზე ტრიალებს და ყველაფერში ერევა, ზოგი კი მშვიდად დგას განზე, რადგან ენდობა თავის ჯგუფს.

იმ ფილმის რეჟისორი რეზო ჩხეიძე იყო. მე ეპიზოდური როლის სათამაშოდ ვყავდი მიწვეული... ბატონ რეზოს ძალიან დიდი ხანი,

ვიცნობ.

როცა კი გვისაუბრია, ყოველთვის სასიამოვნო შეგრძნება დამჩენია, რადგან მის სიტყვებში მულამ იგულისხმება არა „მე, რეზო ჩხეიძე“, არამედ — „ჩვენ, ქართველები“...

ახლაც საამო საუბარი გვქონდა. თან მივდიოდით... კაი მანძილით დავმორღით ჯგუფს. შეჩერდით.

კიდევ რამდენიმე წინადადება ითქვა და გაჩუმდით... ეს ასე მოხდა: ლაპარაკისას ბატონი რეზოს მზერა ნეობამ მიიპყრო.

თან ხეობას უცქეროდა, თან ისე განაგრძობდა საუბარს.

მერე გაჩუმდა და მეც გაჩუმდი. ვიდექით მესხეთის მიწაზე... ახლა მეც ხეობას ვუცქეროდი. ბატონი რეზო ხანდახან თვალს მოსწყვეტდა ხეობას და აქით, გორა-

ჩემო უსაქე და ყვავი

სილამაზის დანახვაში მსოფლიო კონკურსი რომ იყოს დაწესებული, დარწმუნებული ვარ, ყოველ წელს ჩემპიონი თუ ვერ განდება, პრიზიორი ყოველთვის იქნება რეზო ესაქე.

თუ ვინმეს შემოქმედებას აგნო მტაცებლური კაპიტალიზმის ეპოქამ საქართველოში, ალბათ, ყველაზე მეტად სწორედ რეზოს, როგორც კინორეჟისორს. საშუალება რომ ჰქონდეს, ეს კაცი წელიწადში სამ ფილმს გადაიღებდა, თანაც სულ ნაირ-ნაირებს... მადლობა დემროს, ლექსების წერას და ხატვას რომ არა სჭირდება ბევრი ფული...

ახლა მინდა მოგიყვებ, თუ რა მიამბო რეზომ ერთხელ (ალბათ, არ მიწყენს, თუ რაიმე გამომჩინებ ან უნებლიეთ წავიმატებ):

— მივდივარ მატარებლით. ზამთარია. ირგვლივ არსაით არაფერი ჩანს დათოვლილი რუსული ველების გარდა.

უცებ მატარებელმა სვლას უკლო და ბოლოს გაჩერდა კიდეც.

გამოვივცხადე, სამ საათს მაინც მოგვიწევს ამ ველზე დგომა.

რა უნდა მექნა?

სამ საათს კუბეში ხომ ვერ ვივადებოდი გაუნძრევლად.

ჩავიჯვარი თბილად და ჩამოვედი მატარებლიდან.

მართო მინდოდა, ვყოფილიყავი, ამიტომ სხვა მეზარებისთვის სიტყვა-ც არ მითქვამს, ისე ვავედი მატარებლის ბოლოსკენ.

კაი დიდი მანძილით გავეცი ბოლო ვაგონს.

ვდგავარ ჩემთვის და ვვიქრობ. უცებ დავიხანხე, რომ მატარებელს ყვავება გადმოუფერინა.

— მადლობა დემროს, ამ მოსაბეზრებელ ერთფეროვნებაში ერთი წერტილი მაინც რომ გაჩნდა სხვანაირი-მეთქი, — ვიფიქრე ასე და ისევე ჩავფიქრდი.

ფიქრებში ჩემთვის... და უცებ, თითქოს ყოვლად უმიზეზოდ, მატარებლის მხარეს გავიხედე, არც ხმაური გამოგია რამ, არც მუქი გამკრთალა, უბრალოდ, ვიგრძენი, რომ უნდა გამეხედა.

და რასა ვხვდავ: ის ყვავი მოაბიჯებს რელსზე!

მოდის შავბალტოიანი პატარა კაცივით. ერთი ეგაა, შავი შლაპა-ლა აკლია, მოდის დინჯად. თავი სულ ოდნავ გადაუსრია გვერდზე.

ეტყობა, ისიც რაღაც თავისასა ფიქრობს.

ასე ოც მეტრზე რომ მომიხლოვ-

და, შემამჩნია. ფიქრებიდან გამოერკვა. დამაკრია. სვლა არ შეუწყვეტია. მოდის და მიცქერის. თავი შეუბრუნებია და მიყურებს ცალი თვალით.

რა უნდა მექნა? მეც მივაშტერდი... არ ვიცი, ჩემმა მზერამ დააბნია თუ რა იყო, მორიგი ნაბიჯი რომ გადმოდგა, რელსზე ფეხი აუცდა...

გული ისე შემეხტა, თითქოს დიდი სიმალიდან უნდა გადმოვარდნილიყო...

მან ფრთები ისე დაიქნია, როგორც ადამიანი დაიქნევიდა ხელეზს მის მდგომარეობაში.

ერთი კი გადაიხარა, თითქოს აი, ახლა ჩამოვარდებაო, მაგრამ შეიმდგრა თავი.

— უპ, — ამოვიყუთე თქვეთი. იმან კი განაგრძო თავისი სვლა. ოღონდ ახლა აღარ მიყურებდა. რომ მომიხლოვდა, ხმაბლად შეეცახებ: — გამარჯობა, პატივცემულო ყვავო!

მან ყურადღება არ მომაქცია. სულ რაღაც ორ მეტრში ჩამიარა. თან თავი ისე ეჭირა, თითქოს ის იყო კაცი, მე კი — რომელიღაც არცთუ დიდი ფრინველი.

იქნებ ჩემდამი მისი ხაზგასმულია ქედმალური დამოკიდებულების მიზეზი ის იყო, რომ კინალამ მისი მარცხის მოწვევ გაგვს?

აბა, რას გაუგებ ყვავს... ჩამიარა და წავიდა ჰორიზონტისკენ.

მიდიოდა დინჯად და, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ღირსეულად.

ვუცქეროდი, ვიდექე არ ჩაინთქა სითეთრეში...

აი, ასეთია რეზო ესაქე. აი, ამეუბნითა აქვს სავესე თავიც და გულიც. ვიცი, ვინმე აუცილებლად მკითხავს: მენ რა, მართლა დაიჭირე ეგ ამბავი? როგორ ვერ მიხვდი, რომ თვითონ გამოივანო.

იმ ვინმეს ასე ვთბასულებ.

ჯერ ერთი, განა ვითხარით, რეზო ესაქის ყოველი სიტყვა თამარ მეფის ბეჭედივითაა და წყალი არ გაუფავა-მეთქი? მე ის ვითხარით, რეზო სილამაზის დანახვაში რომა ჩემპიონი.

მეორეც. არ იქნება სწორი, თუ იმ ყინვიანი, სუდარისფერი ველის თაობაზე მხოლოდ ამას ვიტყვით: ველი იყო უკიდევანო და მთლად, მთლად თეთრიო. არა, ბატონო, სიმათლე ისაა, რომ უსიცოცხლო, გაყინულმა ველმა ცი უცებ შეიძლება დაბალოს სიცოცხლე, თუნდაც იმ სერიოზული ყვავის სახით.

ამ სიმათლეშია სილამაზეც. და ეს შეიძლოა დაენახა მხოლოდ რეზო ესაქეს.

KAVCAS EXPRESS

გადაზიდვაში

საჰაერო

- აშშ-დან საქართველოში კილოგრამი - \$6.7
- საქართველოდან აშშ-ში კილოგრამი \$8

ნებისმიერი დოკუმენტაციისა და მასალის თარგმნა და ნოტარიზირება

ვიზიტით ახლოკლას რვენი ვეუვეროვით

ქორწილი, დაბადების დღე, ძეობა, დღესასწაული...

აშშ: 1(201)333-2200
თბილისი: (995) 32 952-609
ბათუმი: (995) 99 491-992

საზღვაო

აშშ-დან საქართველოში კგ - \$4

www.gezi.us
www.carbycar.com

იყიდება ურეკში 2-სართულიანი სახლი 11 ოთახით, 800მ² ნაკვეთით, ზღვიდან 300 მ-ის მოშორებით, ე.წ. ივანიშვილის ზოლში. ფასი 36.000\$. შეთანხმება შესაძლებელია. ტელ: (+995) 99 14-27-35 ან (+995) 34 15-34-31, ელზა

ჩვენი გაზეთის მეგობარს, პაატა შუბლაძესა და ნინო ნინუას ვულოცავთ დაქორწინებას. შეილთა სიმრავლესა და ბედნიერ მომავალს ვუსურვებთ.
რამდამცია

დავით და ლულა შაქარაშვილები თანავრძობას უცხადებენ ნელი ველაშვილს დედის ვარდაცვალების გამო

ვარ კვალიფიციური სპეციალისტი. მოვამზადებ ინგლისურ ენაში ნებისმიერი ასაკისა და დონის მსურველებს. მარინა გეგელაშვილი (ტ.631-276-6864)

მანუჩარ კაჭახიძის სალონი-კლუბი „ფესვები“ აცხადებს
კონკურს
მუსიკალური და თეატრალური ნიჭის მქონე პირების გამოსავლენად. დაწვრილებითი ინფორმაციისათვის დარეკეთ: 347-724-0770

თამბრიტი
დამბრითაშვილი

მგირა
ბგირიტაშვილი

ყალბი კვლავი:

მუსიკის, იუმორისა და ჟანპანესიის მხაფეფში

Millenium Theatre:
ბილეთები: 347-528-0037;
718-872-6431; 718-450-7266

5 თებერვბადს
კვირბას. 14.00 სთ.

4 მანქტს.
შემატბტს. 19.00 სტ.
12 მანქტს.
კვტტტს. 14.00 სტ.

მეგობრული მშენებელი ანტიკვანტინა

**თქუნი თქუნი, ნუზუნი ზუზუნი,
ზუსუნს თუსთუნი, ანესი თთესი,
ქანესუნესი ზუსუნესი...**

Millenium Theatre: ბილეთები: www.russianNY.com
347-528-0037; 718-615-1500; 347-451-9435.

ერთადერთი ქართული გაზეთი შემართებულ შტატებში

რედაქტორ-გამომცემელი მანუჩარ კატახიძე
EDITOR & PUBLISHER MANUCHAR KATCHAKHIDZE

ტურთან ჰელანზე
თუ ვერძეუელა არ გუყვარე, რა...

მამული

Phone: 347-724-0770
mamuli@comcast.net

P.O. Box 13121,
Jersey City, NJ 07303

საქართველოში
დასავალი

სამართლებლოში „მამული“ ფარმოვლებს
საგამომცემლო სახლი „საქავალ-დასავალი“
ლუზა ნადარეიშვილის პატრონაჟით

ქოსტავას 14, V სართული,
თბილისი, 0108
ტელეფონი: 98-97-21